

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204215

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP-552-7-7-66-10,000

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No.

Accession No.

Author

Title

This book should be returned on or before the date last marked below.

[illegible]

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

హెచ్చరిక

శ్రీ పాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి గారి

చిన్నకథలూ,

నవలలూ,

నాటకాలూ,

చరిత్రలూ,

మీగడతరకలూ,

ఖండకావ్యాలూ,

మొదలైనవి

లిఖితరూపంగా వారి అనుమతి పొందకుండా

భాషాంతరీకరణం, ప్రదర్శనం వగైరా యే

విధంగానూ యెవరూ ఉపయోగించుకోగూడదు.

కలాభివర్ధన పరిషత్తు

రాజమండ్రి

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్న కథలు

రెండో సంపుటం

కథలు

ఇల్లుపట్టిన వెధవాడబడుచు

ప్రకాశకులు

కలాభివర్ధనీపరిషత్తు

రాజమహేంద్రవరం

అన్ని హక్కులూ

గ్రంథకర్తవి

మొదట

శ్రీసుజనరంజనీ ముద్రాక్షరశాల

రాజమహేంద్రవరం

ప్రధాన పోషకులు

దివాన్ బహద్దరు

దురిశేటి శేషగిరిరావు పంతులుగారు

బి. ఎ., బి. ఎల్

కాకినాడ

పోషకులు

మ॥ రా॥ శ్రీ తూములూరి శివరామయ్య పంతులుగారు

బి. ఎ., బి ఎల్. హైకోర్టు అడ్వకేటు నెల్లూరు,

,, వావిళ్ల పోన సీత్యరశాస్త్రిగారు

ప్రాప్రయిటరు : వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు

& సన్సు మదరాసు

,, ద్వారంపూడి రామారెడ్డిగారు

భూస్వాములు

అనపర్తి

,, ఏడిద వేంకటరావుపంతులుగారు

భూస్వాములు

రామచంద్రపురం

,, ద్వారంపూడి వేంకటరెడ్డిగారు

భూస్వాములు

అనపర్తి

,, బెజవాడ రామచంద్రారెడ్డిగారు బి. ఏ.

భూస్వాములు

బుచ్చిరెడ్డిపాలెం

కీ॥ శే॥ సబ్బెళ్ల పద్మయ్యగారు

కొంకుదురు

,, కర్రి చినవేంకటరెడ్డిగారు

రంగూను

ఇల్లుపట్టిన వెధవాడబడుచు

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

ఇల్లు పట్టిన వెధవాడబడుచు

“ఒరేయ్ తమ్ముడూ”

సాయంత్రం అయిదు గంటల వేళ, గాడి సావిట్లలో, చలపతిరావు నెత్తిమీద చమురు పెడుతూ యిలా అందుకుంది బుచ్చమ్మ.

“షదిమాట్లు చెబుతుం దేమిటి యీపిచ్చిముండ అను కోకేం? నువ్వు చిన్నవాడవు. ఆటలూ పాటలూ తప్ప సంసారం అంటే యేమిటో యిప్పటికీ యెరగవు. నేనా పెద్దదాన్ని. పైగా, నాకు పిల్లా పీచా? అసలు మొగుణ్ణే యెరగ నైతిని. కనక, నాకు తమ్ముడ వయినా నువ్వే, కొడుకు వయినా నువ్వే, కూతురు వయినా నువ్వే నలు సంత చెల్లె లయినా లేదు కదా? కనక, నాముద్దు ముచ్చ ట్లన్నీ నీమూలంగానే తీరాలి. అందుకోసం చెబు తున్నాను బాగా విను”

“.....”

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

“కానయితే, పంచశిఖలతో పూజగానే నీకు పెళ్ళి కావడం బాగానే వుంది; కాని, జోగమ్మ యింత తొరగా కాపరానికి వస్తుందిని మేమెవళ్ళమూ అనుకోలేదు. మొన్న మున్నటి పిల్ల కాదుట్రా, తల్లివెంపు సంప్రదాయాన్ని బట్టి అలా బొబ్బిల్లాగ వుంది కానీ; పదహారేళ్ళు వెళ్ళాయో వెడతాయోరా యికామా?”

“.....”

“ఇంతకీ : కోడలు కాపరానికి రావడం అమ్మ కళ్ళతో చూసుకుంది. ఒక్కగా నొక్క కొడుకు నయినా అమ్మకి ముచ్చట్లు బాగానే తీరాయి”

“.....”

“ముప్ప య్యెకరాల భూమి, పెట్టిలాంటి యిల్లా— చక్కవు లేకపోతే పోయింది, యేం లోటూ నీకూ? కాలి మీద కాలు వేసుకూ చున్నా పది తరాల దాకా సరిపోతుంది. నీవాళ్ళకి. గతి లేని వాడవా యేమిటి, యెండా వానా అనకుండా పుస్తకాలు మోసుకుంటూ యిస్కూళ్ళమ్మట తిరగడానికి?”

“.....”

“బతికి వున్నంత కాలమూ నిన్ను కనిపెట్టుకు వుంటాను కదా నేనూ? చూడు తమ్ముడూ! ఇల్లు పట్టాను.

నువ్వు నిస్సాకారంగా చూశా వంటే నా ప్రాణా లెగించి పోతాయి సుచూ ! నీకు నేనంటే భయభక్తు లెక్కువే. ఆసంగతి నాకు బాగానే తెలుసు. అయినా, దిక్కుమాలిన అనుమానం అలా యేడిపిస్తుంది”

“.....”

“మన వంశంలో, మొగాళ్ళు పెళ్ళాలకి లొంగి వుండడం యెప్పుడూ లేదు. ఛా, అదేం బతుకు తమ్ముడూ? ఎక్కణ్ణుచో గాలికి కొట్టుకు వచ్చిన ఆడదా పెత్తనం చెయ్యడం ? మన తాతకి యిద్ద రాడబడుచు లుండి వారుట. నాయనమ్మని వొక వోట కూచోపెట్టి యిల్లంతా వాళ్ళే నిర్వహించేవారుట. భోజనం చెయ్యడమూ, గుళ్ళోకి వెళ్ళి స్వాములవారి వ్రపదేశం వింటూ కూచోడమూ తప్ప యేమీ కలగచేసుకునేవాడు కాడుట తాతయ్య. సరే, నాన్న సంగతి ను వ్వెరిగిందే కనా ? మొన్నమొన్నటిదాకా పెత్తనం అంతా అత్తదే కదా ?”

“.....”

“అత్త నన్ను కన్న కూతుర్ని చూసుకున్నట్టు చూసింది. సంసారరహస్యా లన్నీ నాకే చెప్పింది. పోతూ పోతూ తాళాలు నాచేతిలో వుంచింది కాని నాన్న కిచ్చిందా మరి ? ఆవిడ, నా కెలాంటి రహస్యాలు చెప్పి దను

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

కున్నావు ? ఇంటిగుట్టు బ్రహ్మకై నా చెప్ప ననీ, కుటుంబ మర్యాదా, సంప్రదాయమూ నిలవబెడతా ననీ, నాచేత యెన్నిమాట్లు చేతిలో చెయ్యి వేయించుకుం దను కున్నావు ?”

“.....”

“ఇవాళ నేను హరీ అంటూ ననుకో ఇక యీకొంప యెందుకేనా పనికి వస్తుందా ? లేకపోతే, నేను నా అత్త వారి యింటికి వెళ్ళిపోతాననుకో. ఈయింటికేసి యెవ రేనా తొంగిచూస్తారా ?”

“.....”

“ఇదంతా నువ్వు యెరుగుచువు. అయినా ముందు జాగ్రత్తకోసం చెబుతున్నాను. మరేమీ లేదు. చేబోలు వారి ఆడాళ్ళు కజ్జాకోర్లు. పైపెచ్చు నీలత్తగారు చింతా వారి ఆడబడుచు కూడానూ. నెలకి నూట యాభై రూపాయలు తెస్తూ ఉన్నమాటే గాని, అన్నీ పెళ్ళాంగారి చేతిలో పోయ్యడమే కదా నీమామగారు ? పాపం, కాస్తేనా పెత్తనం అంటూ వుందా ఆ బ్రాహ్మణికి ?”

“.....”

“నీ పెళ్ళాం అన్ని విధాలా తల్లిని పుణికి పుచ్చుకుంది. ముడిమాటలూ అవీ నీభావమరిది పోయినప్పుడు చూశా

అంతాను. కావలసినవాళ్ళు కదా అనీ, పుట్టెడు దుఃఖంలో వున్నారు పోనీ అనీ, అక్కడ వున్న పది రోజులూ వండి పెట్టాను కాదూ ? తల్లి దుఃఖంతో పడి వుండీది పోనీ అనుకో. తనేనా కాస్త సాయంకావ చ్చునా నాకూ ? అదేం చదువో గాని అస్తమానమూ పుస్తకం చేత్తో పట్టుకూచునీని. ఎలా మానగలిగిందో ఆపది రోజులూ ఆర్గణీ మాత్రం ముట్టుకో లేదు. ఆడ బంపచు పీనుగు నవ్వుదునా, యీడు వచ్చిన పిల్ల కదా, కాస్త ఆసరా కాకూడదూ ? రాత్రి పూటేనా వంట చెయ్యకూడదూ, చెప్ప తమ్ముడూ ? ఛీ, ఎప్పుడు వెళ్ళి పోతానా ?” అనిపించనా ?

“.....”

“నువ్వు చిన్నవాడవు. అంచేత యింతగా చెబు తున్నాను. వెయ్యి కళ్ళతో నేను నీని పెడుతూనే వుంటాను. అయినా, చను విచ్చా మలా నెత్తెక్కుతుంది సుమా ! నువ్వంటే భయభక్తు లుండీలాగ మనులు కోవాలి. నేనంటే గడగడ లాడీలాగ చూస్తూ వుండాలి నువ్వు. నాన్న పెర్రిబాగులవా డనీ, నేను మనోవర్తి మనిషిని కదా కనీ, నిన్ను లోపుచేసుకో మని యిదివరకే చెప్పి వుంటుంది తల్లి. అబ్బో ! ఆమాటకి వస్తే, అసలు,

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

నీ పెళ్ళామే నెల్లూరి నెరజాణల రకం. అవతల పెద్దవాళ్ళున్నారు కదా మన కెందు కని దేని కేనా, కసిం తయినా నమరూ బెదురూ వుం దనుకున్నావా మనిషికి?”

“.....”

“నువ్వు వేషా లంటే సరదాపడతా వని అదనీ, యిదనీ నగలికి పురమాయిస్తుంది విన్నావు సుమా ! అంత కావలిస్తే అక్కణ్ణించి తెచ్చుకో మను డబ్బు. తను వొక్కరే కాదూ వారికి బిడ్డా ? అక, డి ఆస్తి అంతా యిక తనకి వచ్చీదే కాదూ ?”

“.....”

“ఇంతెందుకూ ? అడిగి దిక్కు లేక కాని అయిన నూట యాభై రూపాయల జీతమూ యేమయి పోతోం దో చెప్ప మను. కాఫీలు, కాఫీలు, కాఫీలు. పొద్దున్నా మధ్యాహ్నమూ యేక కాఫీలే. నాకు ఆకాఫీ చూస్తే — కుడితిలాగ—వ్రాక్ ! మన యింటికి వచ్చాక నీ పెళ్ళా కాఫీ పుచ్చుకుందంటే మనం గుడ్డిగవ్వకి మారం సుమా నాయనా ! నువ్వు ఆకాఫీ రుచిలో పడిపోయా వంటే యిక దాని చేతిలో యిరుక్కున్నా వన్నమాటే సుమా”

బుచ్చమ్మ, యిలాగ చాలా సంగతులు చెప్పింది. చాలా దూరం కూడా చెప్పింది; కాని చలపతిరావు

దేనికి జవాబు చెప్పలేదు. ఈమాటలు వింటూ వుంటే అతని కొక పంటికింద తీపీ, వైక పంటికింద చేదూ పడ్డట్టుంది. దాంతో ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతూ కొంత సేపూ, సిగ్గుపడి కొంత సేపూ, ఏమీ తోచక కొంత సేపూ, తోచినమాట పైకి అనేస్తే మొట్టిరోతుందేమో అని కొంత సేపూ అత నూరుకున్నాడు.

అది గ్రహించి, బుచ్చమ్మ “ఇది బాగా వును” అని వొకటీ, “యిది ముఖ్య మయింది సుమా” అని యిం కొకటీ, “యిది మరిచిపోయావు సుమా” అని మరొకటీ— ఇలాగ మరికొన్ని సంగతులు కూడా చెప్పి “తమ్ముడు నామాటే వింటాడు” అని ధైర్యం వహించి చివరికి వూరుకుంది.

ఆరుబావుకి తలంటు పూర్తి అయింది. మరో పది నిమిషాలికి అతను పొడిబట్ట కట్టుకోడమూ, ఆమె, జుట్టు చిక్కు తీసి బాట్టు పెట్టడమూ కూడా అయిపోయింది.

తరవాత “యింకేమిటీ చెయ్యడం?” అని ఆలో చిస్తూ అతను కవాచీబల్ల దగ్గర నుంచుని వుండగా ఆమె వచ్చి, యెందుకో చెప్పకుండా చెయ్యి చాప మని, వైక అర్థణా చేతిలో పెట్టి “కాఫీ హాటలుకి వెళ్ళి దర్జాగా అరకప్పు కాఫీ పుచ్చుకో పెళ్ళాం వచ్చాటప్పటికి మొగం

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

వాచినట్టు, యింటో యెనుగుగా కూచిని వ్రండకూడదు నాయనా, గోదావరి గట్టే కోటిలింగాల దాకా పికారు వెళ్ళి సావకాశంగా యెనిమిదింటికొ, యెనిమిది స్మరణో రా” అని చెబుతూ జబ్బు పట్టుకొని వీధిలోనికి పంపేసింది.

౨

జగ్గయ్య, సాయంత్రం యేడు గంటల బండిమీద జోగ మ్మని తీసుకు వచ్చాడు.

మళ్ళీ యిన్నాళ్ళకి తన యింటో పునిస్త్రీపడుచు మసలబోతూ వున్నందుకు బ్రహ్మాండపడిపోతూ, మహా లక్ష్మీని లాగ తాను తన కోడల్ని తీసుకురావడం వీధిలో నలుగురూ చూడాలని అతను మహా అనుకున్నాడు; గాని ఆబండి చీకటి పడితే గాని వచ్చేది కాకపోయింది. దీనికి సాయం ఆవేశ అరగంట లేకు కూడాను.

కాగా అప్పటికి బాగా చీకటిపడింది.

తన ముచ్చట అంతా యిలాగ పూర్వపక్షం అయి పోవడంవల్ల బండి గుమ్మంలో ఆగడం తరవాయిగా దిగి, అతను లోపలికి వెళ్ళిపోయాడు.

“వచ్చావా?” అంటూ బుచ్చమ్మ బండి దగ్గరికే వచ్చి చెయ్యి పట్టుకుని దింపుతుం దనీ, గుమ్మంలో అడుగు

పెట్టాటప్పటికి యే యిరుగుపొరుగు పిల్లనో తీసుకువచ్చి,
యెర్ర అక్షింతలూ, పచ్చ అక్షింతలూ దిగతుడిపించి,
కాళ్ళమీద నీళ్ళు పోయించి యింటోకి తీసుకు వెడుతు
దనీ అనుకుంటూ వచ్చింది పాపం జోగమ్మ; కాని నాలు
గైదు నిమిషాలు చూసినా బండి దగ్గరి కెవరూ రాలేకు.
పోనీ గుమ్మంలో నుంచున్నా రేమో అని మూడువేపు
నుంచి తొంగిచూసింది కాని యెవరూ కనపడలేకు.

అందుకు చిన్నపుచ్చకుని, దిగలేక దిగలేక బండి దిగి
ప్రసూరు మంటూ తరవాత మెల్లిగా వెళ్ళిం దామె.

మండువా అంచున నుంచుని జగ్గయ్య బండివాడు
తెచ్చిన సామాను దక్షిణపు గదిగుమ్మంలో పెట్టిస్తు
న్నాడు. సిమెంటు బొమ్మలాగ బుచ్చమ్మ పడమటింటి
గుమ్మంలో నుంచుని వుంది.

లోపలికి వచ్చా కయినా ఆమె పలకరించకపోవడం
చూసి, జోగమ్మ, మరీ యిదయిపోయి వుత్తరపు గది
గుమ్మం దగ్గర నిలబడిపోయింది.

ఎక్కడా మాట వినడకపోవడం జగ్గయ్యకి కూడా
వంతగానే వుంది; కాని ఆశాభంగంవల్ల యెలాగో అయి
పోయి వుండి, అతను, విషయం గ్రహించలేక పోయాడు.

సామా సంతా తేవడం అయిపోయింది. “అణా

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

యెక్కువ పుచ్చుకున్నావురా అబ్బీ ! అయితే లే పట్టుకు
సో. కల్లుపాకలో తగలెయ్యక యిది యింటికి పట్టుకు
పోయి గుర్రానికి పెట్టి, నువ్వు పిల్లలూ లక్షణంగా
తినండి” అని చెబుతూ, బొడ్డుకొంగున వున్న మూట
విప్పి, జగ్గయ్య బండివాడి చేతిలో పావలాకాసు
పడేశాడు.

“సామాను లెక్క చూసుకోండి బాబయ్యా” అంటూ
బండివాడు వెళ్ళిపోయాక, కొంత ప్రకృతిలో వుండి
“అబ్బాయి కనపడ్డేమే?” అని అడిగాడు జగ్గయ్య.

“గుర్రబ్బు డయితే మాత్రం, పేటకి పావలా
యేమిటీ?” అంటూ సాగతీసుకుంది బుచ్చమ్మ.

“అబ్బా యేడే?” అని మళ్ళీ అడిగాడు జగ్గయ్య.

“ఇంటో లేడు”

“ఎక్కడికి పంపావా ?”

“నేను పంపానా ?”

కళ్ళు చికిలించుకుని “పోనీ యెక్కడికి వెళ్ళావా ?”
అని అడిగాడు జగ్గయ్య.

“నేను చూశానా ?” అని కొంచెం కరుగ్గా యెను
రడిగింది బుచ్చమ్మ.

“ఎంతసే పయిందీ వెళ్ళి ?”

“ఏమో నాన్నా”

“భోజనం చేశాడా?”

“లేదు”

అతని కేమీ పాలిపోలేదు. “ఎక్కడికి వెళ్ళాడో, యెవరితో తిరుగుతున్నాడో?” అని స్వగతంగానే అనుకున్నాడు; గాని మాట మాత్రం పైకి వచ్చేసింది.

“ఇప్పుడే తల అంటుకున్నాడు. చల్లగాలి కోసం యేగోదావరి గట్టుకో, యే మూజియం తోటకో పికారు వెళ్ళి వుంటాడు. వెడితే మాత్రం భోజనాల వేళ కేనా రాకుండా అక్కడే కూచుంటాడా యేమిటి? నువ్వు గోదావరికి వెళ్ళిరా. లేకపోతే నేను నీళ్లు తోడతాను నూతికి పద” అని బుచ్చమ్మ సాచేసి చెప్పింది; కాని “యెవళ్ళతో తిరుగుతున్నాడో?” అనే మాట తన చెవుల్లో “రింగ్, రింగ్” మనగా జోగమ్మ పులిక్కిపడి పోయింది.

తరవాత వైక్క ఊణం అలాగే నుంచుని, చివరికి “హూ” అని వైక్క అంగ వీధికేసి వేసి “సామాను గదిలో సద్దుకోవమ్మా” అని కోడలికి చెప్పి జగ్గయ్య చరచరా గోదావరికి వెళ్ళిపోయాడు.

ఇక వాకట్లో మరదలూ ఆడబడుచూ మిగిలారు.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

వెలగలేక వెలగలేక వెలుగుతూ వున్న బుడ్డిదీపం కాంతి ఆయిద్దరి కళ్ళల్లోనూ తళుక్కు మంది.

ప్రౌఢిమ చాలక “యేమి టీ వాలకం?” అని జోగమ్మ ఆలోచనలో పడగా, “మామగారు చెప్పేదాకా అలా బొమ్మలాగ నుంచోవాలి కామోసు. అదంతా సిగ్గు కామోసు. బాగానే వుంది” అని వినపడి వినపడ నట్టు సాగతీసుకుని, మూతి ముడుచుకుని, వైక్క అంగలో బుచ్చమ్మ వంటింటో వెళ్ళిపడింది.

మరో పది నిమిషాలికి యింటికి వచ్చి “అబ్బాయి వచ్చాడా?” అని అడుగుతూనే, జగ్గయ్య, లోపల అడుగు పెట్టాడు.

ఉలిక్కిపడి “లే” దని జవాబు చెప్పింది జోగమ్మ.

“వడ్డిస్తున్నాను” అని వంటింటోనుంచే కేక వేసింది బుచ్చమ్మ.

“అబ్బాయి వచ్చేదాకా వుండడమా, ముందు భోజనం చెయ్యడమా?” అని ఆలోచిస్తూ జగ్గయ్య పట్టుపంచె కట్టుకునేటప్పటికి, ఆకలి, చెయ్యి పట్టుకుని భోజనాల వసారాలోకి లాక్కుపోయి పీటమీద కూలే సింది.

3

జోగమ్మకి, ఆచంటలో పొద్దున్న తొమ్మిదింటికి తిన్న మెతుకులు.

కావలసినప్పుడు దారిలో తిసమని తల్లి జంతిక లిచ్చింది; కాని మెయిలుపడవలో వున్నంతసేపూ మూట నూమ గారి దగ్గర వుండిపోవడంవల్లా, నిడదవోలు స్టేషనులో జనసమూహం యెక్కువగా వుండడంవల్లా వాటిని తలుచు కుని గుటకలు మింగుతూనే ఆమె కాలం గడిపింది.

ఈసంగతి యేమీ యెరగని జగ్గయ్య, స్టేషనులో “అరిటిపళ్ళు కొన మంటావా?” అంటూ బేరం చేశాడు; గాని మొగమాటపడిపోయి ఆమె “వద్దుగాక వ”దనేసింది.

మొత్తానికి రాజమహేంద్రవరం వచ్చాక అడిగి పుచ్చు కునీ దాకా ఆమె పచ్చిమంచినీ శ్రేణా యెరగదు.

చలపతి యెనిమిదిన్నరకి వచ్చాడు.

నీరసం వల్ల గాఢనిద్ర పట్టగా జోగమ్మ అది కూడా యెరగదు.

ఇక్కడ జోగమ్మలాగే అక్కడ వుత్తరపు వసారాలో జగ్గయ్య కూడా గాఢనిద్రలో వున్నందుకు పొంగిపోతూ,

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

ఏదో పనిమీద అటూ యిటూ తిరుగుతూ వున్నట్టు నటిస్తూ అందుకోసం కనిపెట్టుకుని వున్న బుచ్చమ్మ, గభీమని యెదురువెళ్ళి, హాల్లో అడుగు పెట్టినవాణ్ణి వీధిలోకి తీసుకువెళ్ళి, కంఠం నొక్కుకుంటూ “నీ పెళ్లాం వచ్చిందిరా” అంది.

“ఏదీ ?” అన్నాడు చలపతి.

అతను కూడా బుచ్చమ్మ ననుసరించి కంఠం నొక్కుకోడానికే ప్రయత్నించాడు; కాని వుబలాటం కొద్దీ మాట కొద్దిగా గట్టిగా వచ్చేసింది.

“ఉత్తరపింటి గుమ్మంలో పడుకుంది”

ఈమాట చెబుతూ, ఆ మె, యిక గట్టిగా మాట్లాడవద్దన్నట్టు అతని పెదవులకు తగిసి తగలకుండా వొకమాటు తన చెయ్యి అడ్డు పెట్టింది.

“ఊహా”

“ఇప్పుడు మాట్లాడించకేం ?”

“ఏం !”

లంకణాలు చేసినవాడి మాటలాగ అతి నీరసంగా వచ్చిందీమాట.

“తప్పు తప్పు. లోకు వయిపోవూ ? గదిలోకి వచ్చి అదే ముందు నిన్ను పలకరించాలి”

“అదా ?”

పూటుపడ్డాడు మానవుడు.

“వెద్దవా ఖ్యండ్లం యిలాగ మంచి చెడ్డా చెప్పడానికే. తెలిసిందా ?”

“అ”

“చడీ చప్పుడూ కాకుండా కట్టుపంచె కట్టుకు చక్కారా”

“అలాగే”

ఇద్దరూ గుమ్మం దాటారు; కాని అడ్డు వచ్చి హఠాత్తుగా ఆపేసి “ఎవ రేనా అడిగితే నీకు నువ్వే గోదావరి గట్టుకి పికారు వెళ్ళిపట్టు చెప్పేం ?” అంది బుచ్చమ్మ.

“నువ్వు వెళ్ళి మన్నా వంటేం ?”

“హ-వ్వు” అని రుంజుకుంటూ నోరు నొక్కుకుండా మె.

అలా చెబితే అదేదో గొప్ప తప్పు అయిపోతుంది కామోసు అనుకుని “సరేలే” అన్నా డతను.

తరవాత, జోగమ్మ యెక్కడ చూసిపోతుందో అని నక్కుతూ, పిల్లిలాగ అడుగులు మెల్లిగా వేస్తూ, దక్షిణపు గదిలోకి చలపతీ, పడమటింటోకి బుచ్చమ్మా చక్కాపోయారు.

శ్రీరాధ సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

బుచ్చమ్మ పీట వాల్చింది. విస్తరి వేసింది. వడ్డించింది. కంచుచెంబుతో మంచినీళ్ళు పెట్టింది. వెచ్చగిల్లడం కోసం నేతిగిన్నె పొయి దగ్గరిగా పెట్టింది. ఒక్క ఊణం గుమ్మం కేసి యెదురు చూసింది; కాని యిన్ని చేశాటప్పటికీ చలపతి మడి కట్టుకు రాలేదు.

వెంటనే మండువా గుమ్మంలోకి వచ్చి గదికేసి తొంగి చూసింది. అతని జాడ కనపడలేదు.

ఒక్క ఊణం అయినాక మాడువాలోకి వచ్చింది. అయినా లాభం లేకపోయింది.

మెల్లిగా గది గుమ్మంలోకి వెళ్లి తొంగి చూసింది. మంచానికి చేరబడి నుంచుని వున్నాడు చలపతి.

జోగమ్మకోసం యెదురు చూస్తున్నా డతను. “లేచిందా ?” అనీ “వస్తోందా ?” అనీ అప్పటి కప్పుడే రెండు మూడు మాట్లు తొంగిచూసి కూడా వున్నా డతను.

అంచేత గుమ్మంలో కెవరో వచ్చినట్టు అలికిడి కాగా, కుడి కాలి బాటన వేలితో గోదినీ రాస్తూ చటాలున మొగం వంచేసు కున్నాడు;

కాని వోరకంట చూశాడు.

పైనుపంచె కనపడింది.

కింది చూపులే నిదానించి చూశాడు.

బోసికాళ్ళు కనపడ్డాయి.

అనుమానిస్తూనే మొగం పై కెత్తుకుని చూశాడు.

నిలువునా బుచ్చమ్మ.

తెల్లపోయాడు. నీరయిపోయాడు.

అప్పుడు బుచ్చమ్మ లోపలికి వెళ్లి “రావేం?” అంది.

“లోపలి కింకా రాలేదే అదీ”

“ఇప్పుడు కాదురా. నిద్రపోతోంది కూడాను”

“మరెప్పుడూ?”

“భోజనం చేశాక”

“అయితే పద”

బుచ్చమ్మ మామూలుగానే వంటింటాకి వెళ్లిపోయింది.

కాని చలవతి పట్టుపంచె కట్టుకుని, జోగమ్మ నిద్ర పోతోంది గదా అన్న దిలాసాతో, వెన్ను విరుచు కుంటూ దర్జాగా భోజనాల వసారాలోకి వెళ్లాడు.

౪

వెళ్ళి వెళ్ళడంతోట అతను పరిపేచన చేశాడు.

బుచ్చమ్మ నెయ్యి వడ్డించజోయింది; కాని రెక్క పట్టుకుని యెవరో వెనక్కి లాగేస్తున్న ట్రాగిపోయి, చుర

శ్రీ పాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

చుర చూస్తూ “కాళ్ళు కడుక్కున్నావా?” అంటూ మెల్లిగానే, కంగారు పెడుతూ అడిగింది.

“లేదే” అని అతను కూడా మెల్లిగానే చెప్పాడు; గాని బిక్కమొగం వేశాడు.

ఇద్దరూ యెలా వున్నవా రలా పేరుకుపోయారు.

ఏమిటి దారి? ఇంటికి చెద్దదిక్కు కదా, తాను చూస్తూ వుండీ కూడా అనాచారం జరిగిపోతూ వూలే వూరుకోగలదా బుచ్చమ్మ? కాని జరిగిపోయింది. ఇక కలిసిరాక. అయినా సుప్రదాయం నిలవబెట్టవలసిన పూచీ తనది కనక వొక్క ఊణు ఆలోచించింది. ఆమె ఆలోచించినంత సేపూ విస్తరిలో యెక్కడ యెలా వున్న చెయ్యి అలాగే వుంచేసుకుని ఆమె కేసి చూశా డతను.

చివరికి బుచ్చమ్మకి అంతర్వాణి ఆదేశం యిచ్చింది. దాంతో ఆమె కరుణించి “ఇంకప్పుడూ యిలా చెయ్యకు. భోజనం చేశాక మాత్రం కాళ్ళు కడుక్కోసుమా” అని వుపదేశించి, నెయ్యి మరో గరిట యెక్కువ వడ్డించింది.

తరవాత ఆమె మామూలుగానే మాట్లాడుతూ వుండినా తాను మట్టుకి సుజ్జలతోటే వ్యవహరిస్తూ, వంచిన తల యెత్తుకుండా గబగబా నాలుగు మెతుకులు నోట్లో వేసుకుని, జోగమ్మ చూడకుండా గదిలోకి వెళ్లి

పోవా లన్న ఆత్రంతో చెయ్యి మాత్రమే కడిగేసుకుని, గుట్టుగా గదిలోకి వెళ్లి, ఆసాయత్రమే తల అంటుకుని వుండడంవల్ల నిద్ర ముంచెత్తుకు రాగా అతికష్టమైనద నూలుపంచె కట్టుకుని మంచాన పడ్డాడు చలపతి.

అత నిలా వెళ్లాడు, గడియారం అలా తొమ్మిది కొట్టింది. జోగమ్మ వ్రలిక్కిపడి లేవడమూ, “బొట్టు పెట్టి పిలవాలి కామోసు” అని ధుమధుమ లాడుతూ బుచ్చమ్మ వాకట్లోకి రావడమూ వైక్కమాటే జరిగాయి.

మళ్ళీ రెండోమాటు యిద్దరి కళ్ళూ కలిశాయి. ఇక పిలవడం యెందుకూ? ఇద్దరూ యిలాగే అనుకుంటూ వైకరు ముందూ వైకరు వెనకా లోపలికి వెళ్ళారు.

కట్టుకున్నది పెద్దాపురం పట్టుచీర కావడంవల్ల కాళ్ళూ మాత్రం కడుక్కు నచ్చి జోగమ్మ భోజనం ప్రారంభించింది.

“అవసరం లేను” అనుకుంటూనే “మీ అమ్మా మీనాన్నా కులాసాగా వున్నారా?” అని బుచ్చమ్మ అప్రయత్నంగా నోరు జారేసింది.

అలా చూడకుండానే జోగమ్మ “ఆ” అంది.

ఇక బుచ్చమ్మ వాక్రప్రవాహం ఆపుకోలేకపోయింది.

శ్రీపాద సుప్రస్థానాశ్రమ చిన్నకథలు

“మీనాన్న దగ్గర గుమాస్తా ? ఆయన చెల్లెలూ ?
ఆవిడ పే రేమిటి?”

“పుల్లమ్మ”

“ఆవిడ ఆచంటలోనే వుదా ?”

“అ”

“అప్పుడే వెనుతుం దనుకున్నారు. ఆవిడ రామేశ్వరా
వెళ్ళివచ్చిందా ?”

జోగమ్మకోళ్ళైళ్ళు మండిపోయిరి; కాని శాంతించి
“అ” అంది.

“మహా మంచి మనిషి ఆవిడ. ఎప్పుడో వో మాటు
వెళ్లి చూసి రావాలి”

ఇలాగ భోజనం వోపట్టిన తెమలకుండా, బుచ్చమ్మ,
అదనీ యిదనీ ఆచంట గొడవ లడుగుతూ, వుండుండి
యిక్కడి కభిర్లు చెబుతూ, మధ్యమధ్య యిరుగుపొరుగు
అనుకూలదంపతులుకి పేర్లూ పద్దలూ పెడుతూ, కొత్తి
మిరి కారాతోటీ, మామిడిపిందెల పచ్చడిబద్దలతోటీ,
వంకాయ పెరుగుపచ్చడితోటీ, చివరికి మీగడ పెరుగు
తోటీ కాస్త కాస్త చొప్పున వుప్పపిండి తిని, యిల్లాంతా
సద్దించి, తన పక్క ముడువా వాకట్లో సవరించుకుని,
“అమ్మయ్యా, నడుం లాక్కుపోయింది రామయ్య

తండ్రి అని పడుకుని, హు - హు - హూ" అంటూ
చైత్రమాటు అలాగా యిలాగా దొర్లి, జోగమ్మకి సెల
విచ్చాటప్పటికి పది ముప్పా వయింది.

౫

తెల్లవారు జామున మూడున్నర కే బుచ్చమ్మకి మెళుకువ
వచ్చింది.

తరవాత మరి నిద్ర రానూ లేదూ, ఆమె అందు
కోసం ప్రయత్నించనూ లేదూ

పైగా, ఏమిటో మించిపోతున్నట్టు మనస్సు అటమ
టించిపోయింది.

ఒకటి రెండు మాళ్లు ఆమె దక్షిణపు గదిగుమ్మం
లోకి వెళ్లి, తలుపుసాగకి సరిగా చెవి ఆనించి ఆలకిం
చింది; కాని దంపతులలో చైత్రమా మేలుకుని వున్నట్టు
తోచలేదు

తరవాత అతికష్టమీద అరగంట వూరుకుంది.
మరో అయిదు నిమిషాలు కూడా పస్తాయించింది. తర
వాత యిక ఆగలేకపోయింది. వెనకాల యెవరో తరు
ముకు వస్తున్నట్టు తొందర పుట్టింది.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

సరిగా యీసమయంలో గడియారం నాలుగు కొట్టింది. దాంతో ఆమె “బాబోయ్” అంటూ పులిక్కి పడి లేచి కూచుంది. నరా లన్నీ వైక్రమాటూ పొంగి పోయాయి.

వెంటనే గుమ్మంలోకి వొక్క గంతు వేసి, దడదడ మని గొళ్ళెం కదిపి “తెల్లవారిపోవచ్చింది లేచి చూపుకో తమ్ముడూ” అంటూ కేక వేసింది.

జవాబు రాలేదు. అరనిమిషం పూరుకుని మళ్ళీ పిలిచింది. లాభం లేకపోయింది. ఓరుగాలి కొట్టినట్టు తలుపు గుంజి మళ్ళీ పిలిచింది. దాంతో జోగమ్మకి మాత్రం మెళుకువ వచ్చింది; కాని ఆమె పలకలేదు.

అన్నిమాట్లు పిలిచినా యెవరూ పల్కకపోవడం బుచ్చమ్మకి తారకం అంటించింది. దాంతో “వోరి నీ నిద్ర-చైరేయ్” అంటూ ఆమె మళ్ళీ గొళ్ళెం కదిపి, తలుపు గుంజి వురిమి పిలిచింది.

అప్పుడు జోగమ్మ మొగుణ్ణి మెల్లిగా కదుపుతూ “మీఅక్క పిలుస్తోంది” అంది; కాని “పూరుకుందూ” అని ముసముసలాడుతూ చలపతి గోడవేపుకి తిరిగి పడుకున్నాడు.

స్పష్టంగా తెలవలేదు; గాని బుచ్చమ్మ లోపల

యేవో మాటలు జరుగుతున్నట్టు మాత్రం గ్రహించి “తమ్ముడూ” “అబ్బాయి” “వారే బుల్లేడా” అని రకరకాల పిలిచి, అప్పటికీ జవాబు రాకపోగా “యిలా వుందా మీ పసి?” అని కడు వహించి “మొగడికీ పెళ్ళానికీ వైకలే నిద్ర. ఆడదాని కూడా మొద్దు నిద్రలే అయితే యెలాగ దేవుడా వేగడం? ఏడిసినట్టే వుండి సడసం. సిగ్గు బిడియమూ లేకపోతే సరే. మొండివాడు ముక్కుకోస్తే నెత్తురు తాగాడుట, అలా వుందిది. ఇలా అయితే బాగుపడ్డామే! నుంచి సంప్రదాయమే దాప రించింది చివరికి. పోనీ నీకయినా మెళుకువ రాలేదులే మాతల్లీ?” అని సాగతీసుకుంటూ మళ్ళీ తలుపు గుంజి గుంజి విడిచిపెట్టింది.

దాంతో యిక పడలేక లేచి వచ్చి జోగమ్మ తలుపు తీసింది.

మెటనే బుచ్చమ్మ మంచం దగ్గరికి వైక్క దూకు దూకుంది.

అనుకు సిగ్గుపడిపోయి జోగమ్మ యివళికి రాగా బుచ్చమ్మ మరీ సంతోషించి “యేదో చదువుకుంటూ వున్నట్టు నటించకపోతే నీ పెళ్ళాం లోకువ చేసేస్తుం

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

దీరా" అంటూ చెవిలో వూది చెయ్యి పట్టుకుని చల పతిని యివతలికి నడిపించుకువచ్చింది.

ఇదంతా చూశాటప్పటికి జోగమ్మకి అరికాలి మంట నెత్తికి వచ్చింది; కాని సాహసించలేకపోయింది. వెంటనే లోపలికి వెళ్ళి తలుపు గడియ వేసేసి పోయి రెండు చేతులతోటీ మొగం మూసుకుని వుసూరు మంటూ బోర్ల పడుకుంది.

౬

“దీపం పెద్దది చెయ్యవే” అంటూ స్తంభం దగ్గర చలి కిల బడ్డాడు చలపతి; కాని యేమి పుస్తకం చదవడమో అతనికి తోచలేదు.

అసలు అతని దగ్గర పుస్తకాలే యేమీ లేవు.

సంవత్సరం కిందట జోగమ్మ రజస్వల అయి దన్న శుభలేఖ రాగా, బుచ్చమ్మ ప్రోత్సాహంవల్ల చరువు మానేశా డతను. అప్పటి పుస్తకా లయినా యేమయి పోయామో అత నెరగడు.

జగ్గయ్య దగ్గర పంచాంగం తప్ప మరేమీ లేదు. పోనీ అంటే చలపతి కది నడవను.

బుచ్చమ్మ తమ్ముడి స్థితి అంతా గ్రహించింది. బాధ్యత అంతా తనమీద వుండడం కూడా ఆమె గమనించింది.

ఏనమక మయినా, యే చమక మయినా — చివరికి పుణ్యాహవాచనమూ, విఘ్నేశ్వరపూజా అయినా వచ్చి వుంటే ఆమె అవే యేకరువు పెట్టుకోమనడానికి వీలుండును; కాని అతనికి సుధ్యావంధన మయినా రాదు.

వెంటనే ఆమె లేచివెళ్ళి, వంటింటో మిరపకాయల బుట్టమీద మూతగా వున్న లంకాయాగం తీసుకువచ్చి అతని చేతిలో వుంచింది.

దీపం కూడా యెగనన తోసింది.

చలపతి మాట్లాడకుండా పుచ్చుకుని విఘ్నాడు. తా నెప్పుడు లెమ్మంటే అప్పుడు మారు చెప్పకుండా లేవడమూ— యేపుస్తకం చేతిలో పెడితే “ఛా, యిదా?” అనకుండా అదే పుచ్చుకోడమూ చూసి బుచ్చమ్మ మురిసిపోయింది.

కాని చూసి చూసి చలపతి

“శ్రీరామ రఘుపతీ నీత పిలిపించుకుని

కోరి వేదము చదవగా”

అని లక్షణంగా పాట మొదలు పెట్టాడు.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

దాంతో ఆమె గతుక్కు మనిపోయింది. కొయ్య కూడా అయిపోయింది.

కాని వైక్క ఊణంలో యెగిరి లేచి కూచిని, వైక్క అంగలో చలపతి దగ్గరికి వెళ్లి మూతి బిడాయించుకుని తీవ్రంగా చూస్తూ ముందు పుస్తకం వుళ్ళోక్కుంది. తరవాత, కిందికి వాలివున్న చలపతి తల పైకెత్తి, చెవి పైకి వచ్చేటట్టు రెండు చేతులతోటీ పట్టుకుని పక్కకి వంచి, ఆచెవిలో నోరు పెట్టి “పైకి చదువుతావుట్రా నీతెలివి తెల్లవారిపోనూ, నీపెళ్లాం వింటే నవ్వనుట్రా? ఇవాళకి లోపల్లోపలే చదువుకో. తెల్లవారాటప్పటికి నాన్నని బజారుకి పంపి బాలరామాయణ మయినా, పెద్దచ్చు అమర మయినా తెప్పించి యిస్తాను, రేపణ్ణించి గట్టిగా చదువుదువు గాని” అని బుద్ధి చెప్పి, మళ్ళీ పుస్తకంచేతిలో పెట్టి చక్కావచ్చి పడుకుంది.

చలపతి “బతికాం” అనుకున్నాడు. నిద్ర చెడగొట్టి లేచి కూచోబెట్టినందు కతనికి కొంచెం కోపంగానే వుండింది; గాని యీమాట చెవిని పడేటప్పటి కది సంతోషంగా మారిపోయింది.

బుచ్చమ్మ రోజూ పాడుకుంటూ వుండగా వింటున్నాడు కనక నలిగి వుండి ఆచరణం చరచరా చదవగలి

గాడు, గాని కూడపలుక్కోకుండా వెళ్ళ అక్షరమూ అతనికి నడవదు.

“అబ్బాయిచేత బి. యే పరీక్ష యిప్పించి “మేస్రీటు” పని చేయించా” అని వుబలాట పడి, మేనత్త, యింగ్లీషు చదువులో ప్రవేశపెట్టించగా, ఫస్టుఫారంలోనే దండ యాత్రలు ప్రారంభించి, యేడేళ్ళకి-అంటే తన పందొమ్మిదో యేట థర్డుఫారం చదువుతూ పాఠశాల విడిచి పెట్టేశా డతను.

అంచేత అతని కింగ్లీషూ అంటలేదు. పాఠశాలకే బలాదూరు కనక తెనుగూ గుంటపువ్వులు పూసేసింది.

ఆపై ని, ఆలంకాయాగం, “పి. కే. థభథభక్త మొదలియారు సాయింగా పరిస్కరించి సుకీయ ఆరుముగం ముద్రాక్షరసాల న్ముద్రించింది” కూడానూ.

అయితే యేం?

చమురు నిండా వుండడంవల్ల దీపం బంతిపువ్వు లాగ వెలిగిపోతూనూ వుంది. పుస్తకంలో మొదట్లొంచి చివరికీ, చివరినుంచి మొదటికీ కాగితాలు గిరున తిరిగిపోతూనూ వున్నాయి. “తమ్ముడు నామాట తీసెయ్యడు” అని బుచ్చమ్మ గర్వపడుతూనూ వుంది. ఇహేమిటో బోధ పడక గదిలో జోగమ్మ అటమటించిపోతూనూ వుంది.

శ్రీశాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

కాని, యిలాంటి సమయంలో, యెలా వచ్చిందో యెవరికీ తెలవకుండా వచ్చి గాఢనిద్ర అందర్నీ అలుము కుంది.

భళ్ళున తెల్లవారాక అప్పలమ్మ వచ్చి “బుచ్చమ్మ గోరూ ! బుచ్చమ్మగోరూ” అంటూ పదిమాట్లు తలుపు గుంజేదాకా యెవరికీ మెళుకువ రాలేదు.

2

అప్పు డయినా ఆమెళుకువ అందరికంటే ముందు జగ్గయ్యకి వచ్చింది.

కళ్ళు నులుముకుంటూ లేచి చూశాటప్పటి కతనికి వెలవెల పోతూ వున్న దీపం దగ్గర కొట్టేసిన పాములాగ పడి వుండిన చలపతి కనిపించాడు.

“ఏమి టిదీ ?” అని అతను తుల్లిపడ్డాడు. జోగమ్మకి నడవలో పడుకోవలసివచ్చిం దేమో అని అలా చూశాడు; కాని అక్కడ యెవరూ లేరు. బుచ్చమ్మ తన మంచంమీదే పడుకుని వుంది.

కారణం తోచక కంగారు పట్టుకుంది.

ఐంతో అతను “వస్తున్నానే, వివపడిందే” అని

అప్పలమ్మకి ఝాంకారంగా చెబుతూ లేచి, దగ్గరికి వెళ్ళి చలపతిని తట్టి లేపి “ఇక్కడ పడుకున్నా వేం నాయనా?” అంటూ ప్రేమతో అడిగాడు.

చలపతి వులిక్కిపడి చూశాడు. కళ్ళు జోతు ల్లాగు న్నాయి. బట్టసద్దుకుంటూ పలవరిం త లాగ యేదో గొణు కు-న్నాడు. ఎవరో లాగేస్తున్నట్టు కనురెప్పలు బరువుగా మూతలు పడిపోయాయి.

జగ్గయ్య “యిక్కడ పడుకున్నా వేం అబ్బాయి?” అంటూ మళ్ళీ తట్టి లేపాడు.

దీంతో బాగా మెళుకువ వచ్చి చలపతి లేచి కూచు న్నాడు; కాని మళ్ళీ పైక్క జోగు జోగి “చదువుకో మంటూ నాలుగంటలకే లేపి కూచోపెట్టింది అక్కయ్య” అని చెబుతూ వుబ్బెత్తుగా లేచి, తూర్తూ తూర్తూ దొడ్లోకి చక్కపోయాడు.

“చదువా?” అంటూ కళ్లు చికిలించుకుంటూ పుస్తకం తీశాడు జగ్గయ్య. “లంకాయాగం” అని అక్ష రాలు కనపడ్డాయి. “ఇదేమిటి?” అనుకుంటూ వుండగా అప్పలమ్మ మళ్ళీ తలుపు గుంజింది.

ఇటు లంకాయాగం. అటు లంకిణి లాగ అప్పలమ్మ. వీటికి సాయం యెప్పుడూ లేంది తెల్ల వారుజామున చదువు.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

జగ్గయ్య అగ్గయిపోయాడు.

అతను, ముందు, పళ్ళు కొరుక్కుంటూ బుచ్చమ్మ కేసి చూసి తుక్కు-తుక్కు-యిపోయేటట్టు పుస్తకం లాంతర్ల గూట్లోకి విసిరేశాడు. తరవాత పైత్తి కిందికి జారిపోయేటట్టు లాంతరు మర వొక్క తిప్పు-తిప్పేశాడు.

ఈసమయంలో అప్పలమ్మ మళ్ళీ తలుపు బద్దలు కొట్టింది. వెంటనే జగ్గయ్య, తారాజువ్వ లాగ వైక్కు యెగు రెగిరి, ధుమధుమ లాడుతూ వైక్కు అంగలో వెళ్లి భడీ మని తలుపు తీసి “వస్తున్నానే అంటూ వుంటే వైకటే గోలా? ఒక్క ఊణం నుంచోలేవూ? అస లింత పొద్దెక్కి చాకా యేం చేస్తున్నావ్?” అంటూ ఆకోపం అంతా అప్పలమ్మమీద వైకటపోసేసి గాది సావిట్లోకి వెళ్లి పోయాడు.

ఈరభసకి తుళ్లిపడి, వాకట్లో బుచ్చమ్మా, గదిలో జోగమ్మా వైక్కు-మాటే మేలుకున్నారు.

అయితే, తండ్రి రుసరుసలూ, అప్పలమ్మ గొణుగుడూ చూసి, యిదంతా తలుపు తియ్యడం దగ్గిరే వచ్చిందను కుంది బుచ్చమ్మ.

దానిమీద “నే నొక్క ఊణం యెక్కడి కేనా వెడితే—వైక్కు ఊణం నిద్రపోతే—వైక్కు ఊణం బద్దకిస్తే

యీ కొంప కొల్లే రయిపోతుంది. నేనేం కావా అని యేడిచానా యేమిటీ పెత్తనం? దానీదా స్వంతగా తిట్టడం యెందుకూ, నన్నే లేపితే యేం?” అంటూ లేచి కూచుం దామె.

ఆలేవడంలో నయినా జోగమ్మ యివతలికి వచ్చిందా లేదా అని గదికేసి వోరకంట చూస్తూనే లేచింది.

తరవాత యిద్దరూ మొగాలు కడుక్కునేటప్పటికి రెండు బారల పొద్దెక్కింది. అందుకు, ఏదో మునిగిపోయి నట్టు రుసరుస లాడుతూ, బుచ్చమ్మ “తెలివి తెల్లవారి నట్టే వుంది. ఇంత పొద్దెక్కిదాకా పడుకుంటే పను లెలా తెమల్తాయీ?” అని సాగతీసుకుని “వంటిల్లు అలుకు” అని మరదలికి పురమాయించి వీధిగుమ్మంలోకి వెళ్లింది.

అప్పటి కప్పుడే పక్క యింటి సోదెమ్మ, గుమ్మంలో నుంచుని కొత్తిమిరీ, కరివేపాకూ, పచ్చిమిరపకాయలూ యిలాంటివి వుచ్చుకుంటోంది.

ఇద్దరూ వొక రొక్కరు చూసుకున్నారు. వెంటనే “ఫ్రెసేవ్ ! రాత్రి మా మరదలు వచ్చింది సుమా” అంటూ బుచ్చమ్మ ఆగుమ్మంలోకి వెళ్లింది. “నేనలాగే అనుకున్నానే. అయితే వైదినా, సుఖంగా నిద్ర పోకుండా

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

నాలుగంటలకే లేపా మెదుకే పాపం చలపతి బావనీ?" అంటూ ఆసోదెమ్మ అరుగుమీద చలికిలబడింది.

ఇద్దరూ కభుర్లు విడేశారు.

“ఇదిగో వచ్చే” అని యింట్లోవాళ్ళకి బదులు చెబుతూనే సోదెమ్మా, “వెళ్లాలి. బోలెడు పనుంది” అని తొందరపడుతూనే బుచ్చమ్మా యిసకపాతట్లో పడిపోయారు.

కూరలమనిషి పచ్చిమిరపకాయ లివ్వకుండా వెళ్లిపోవడం యిద్దరూ గమనించలేదు.

చివరికి, యిదిగో అదిగో అంటూ అరగంట అయితే గాని ఆయిద్దరూ అక్కణ్ణించి కదలేదు.

అకదిలాక అయినా “అయ్యో, నీతెలివి తెల్లవారి పోనూ, చెప్పావే కాదేమిటే?” అని సోదెమ్మా “వోసి నీ మొగం యీడ్చా నేను మాత్రం చూశానా యేమిటే?” అంటూ బుచ్చమ్మా సాగతీసుకుంటూ ఈయింటికి బయలుదేరారు.

అప్పటి కప్పుడే జోగమ్మ, ఆడబడుచు చెప్పిన పని పూర్తిచేసేసి, ఆసందట్లో చేతికి అడ్డు వచ్చిన మైకటి రెండు చిన్నపనులు కూడా కానిచ్చేసి, పుట్టింటినుంచి తెచ్చుకున్న సామాను సద్దుకుంటోంది.

గుమ్మంలో అడుగు పెట్టాటప్పటికి వాళ్ళ కిద్దరికీ, బల్లమీద, మొదట హోర్స్‌నియం కనపడింది. దాని తరవాత బొట్టుపెట్టీ, పాందానూ, వెండిచెంబూ, అత్తరు దానూ వరాసగా వున్నాయి.

బుచ్చమ్మ మూతి బిడాయించుకుంది; కాని సోదెమ్మ మాత్రం అలా కాక ప్రీతితో జోగమ్మ దగ్గరికి వెళ్లి “మంచమూ అవ్వీ యెప్పుడు పెడతా రమ్మ మీ వాళ్ళు?” అని లాలనగా అడిగింది.

“సెలవు పుట్టక మానాన్నగారు కూడా రాలేక పోయారు. ఈసెల ఆఖరుకి సెలవు వస్తుంది. అప్పుడు మా అమ్మ కూడా వస్తుంది. పందిరి మంచమూ, బట్టల బీరువా, కుర్చీలూ, మార్బిలు బల్లా, నిలువుటద్దమూ, యిత్రడిసామానూ—యిలాంటి వన్నీ అప్పుడు కొంటారు” అని జోగమ్మ దానికి ముద్దుగా బదులు చెప్పింది.

సోదెమ్మ చాలా సంతోషించింది. “బాగుండమ్మా! మీవాళ్ళకి అందచందా లన్నీ బాగా తెలుసు. మను గుడుపులికి వచ్చినప్పుడు చూశాను కాదూ? నీకు అచ్చట్లూ ముచ్చట్లూ బాగానే తీరతాయి” అంటూ ఆమె యెంతో మెచ్చుకుంది.

కాని బుచ్చమ్మ కిది కొట్టినంత పనయింది. ఆమె

శ్రీపాద స్మరహృదయకావ్య చిన్నకథలు

మొగం యిట్టే మాడిపోయింది. వెంటనే ముసముసలాడుతూ “జోగందాన్ని పంపినట్టు ముందు ఆర్గణీయిచ్చి పంపారుకదా?” అంటూ యివతలికి చక్కావచ్చింది.

“చూశారా?” అన్నట్టు సోదెమ్మకేసి చూస్తూ జోగమ్మ చిన్నబుచ్చుకుంది.

నాలుక కరుచుకుంటూ యివతలికి వచ్చి “అదేమిటే అలా అన్నావూ?” అంటూ బుగ్గలు నొక్కుకుంది సోదెమ్మ.

తరవాత బుచ్చమ్మా, సోదెమ్మా గోదావరికి వెళ్ళి పోయారు.

౫

అప్పడే కాఫీహోటలునుంచి వస్తూ, హార్వోనియం చూశాటప్పటికి కూనిరాగంవుబకగా “యిది తెచ్చావూ? భలేదానివి” అని మురిసిపోతూ చలపతి గదిలో అడుగు పెట్టాడు.

అప్పటికి జోగమ్మ జంటికల భరణి పైకి తీస్తోంది.

“ఇలా కూచోండి. ఒక జంటిక పుచ్చుకుంటారా? అంటూ ఆమె బల్ల కాళీ చేసింది.

“ఇప్పుడే యిక్లీ సాంబారూ, కాఫీ పుచ్చుకువచ్చాను” అని నసుకుతూనే అతను చెయ్యి చాపి తరవాతే కూచున్నాడు.

ఆమె ఒక జంటిక అతని చేతిలో వుంచి వైకటి తన చేతిలో వుంచుకుంది. వెంటనే అతను ఫెళఫెళలూ కర కరలూ ప్రారంభం చేశాడు. ఒక చిన్న ముక్క విరిచి నోట వుంచుకొని, పెదవులు కదపకుండా నాజాకుగా నవులుతూ “నాకు కాఫీ తెచ్చిపెడతారా ? ” అంటూ అతనికి చేరబడి నుంచుం దామె.

“మా అక్కని రానియ్యి” అన్నాడతను.

“ఆవి డెందుకూ ? ”

“మరి డబ్బులో ? ”

“మీ రెలా పుచ్చుకు వచ్చారూ ? ”

“ఎప్పుడూ లేదు గాని, యివాళ, తనకి తానే యిచ్చి వెళ్ళింది మా అక్క”

“మీకు మీ అక్క యివ్వడం యేమీ ? ”

“ నా కేమిటి మానాన్న కేమిటి మా అక్క యిస్తుంది.

శీనపైట్టి తాళాలు మా అక్క దగ్గిరే వుంటాయి”

ఆమె కనుబొమ్మలు ముడిపడ్డాయి.

“పోనీ, నేనిస్తాను తెచ్చిపెట్టండి”

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకాష్ట్రీ చిన్నకథలు

“తే”

ఇలా అంటూ అతను చెయ్యి చాపాడు. ఆమె పెట్టెకేసి రెండడుగులు వేసింది; కాని అంతలో మెరుపు లాగ వాక సందేహం తోచి, గభీమని వెనక్కి వచ్చి “యీసంగతి రహస్యంగా వుంచుతారా ? ” అంది.

“ఏం, రహస్యం యెందుకూ ? ”

“నేను కాఫీ పుచ్చుకున్న ట్టందరికీ యెందుకు తెల వాలి”

“మా అక్క అడిగితే ? ”

“ఎలా అడుగుతుందీ ? ”

“నువ్వు పుచ్చుకోడం చూస్తే ? ”

“నే నెవరూ చూసీలాగ పుచ్చుకోను. మీరుకూడా వాకళ్ళు చూసీలాగ తేగూడదు”

“తరవాత తెలిస్తే “నాతో యెందుకు చెప్పావుకా” దని మా అక్క గడుముతుంది బాబూ ? ”

అదిరిపడింది జోగమ్మ. ఒక్క క్షణం నివ్వెరపోయింది.

“అయితే మీరు తేనేవద్దు. ఇలా అడిగా ననిమాత్రం చెప్పకండే ? ”

“చెబితే యేమీ అనదు లే ”

“అనడందాకా యెందుకూ ? మీరు చెప్పనే వద్దు. తెలిసిందా ? ”

దీనికి జవాబు చెప్పక “నీకు ముఖారిరాగంవచ్చునా?” అని అడుగుతూ అతను హాస్యోనియం దగ్గికి వెళ్ళాడు.

“వచ్చును” అంటూ అతని వెనకాలేవచ్చి “చెప్పకం దే ? ” అంటూ అతని బుజాలమీద చేతులు వేసి, పక్కవాటుగా మొగంమీద మొగంపెట్టి నుంచుందామె.

“చెల్ మోహనరంగా పాడగలవా ? ”

“అది నాకు రాదు. కాఫీ సంగతి మీ అక్కతో చెప్పకుండా వుంటారు కాదూ ? ” అని ఆమె అతని గడ్డం పట్టుకుంది.

“ఫోనీ “సిరిసిరిమువ్వ” పాడగలవా ? ”

“అదేమిటండీ, అలాంటి వడుగుతారూ ? మీరు నేర్చుకున్నారా యేమి టవి ? ”

ఇలా అడుగుతూ చైక్కు అడుగు వెళ్ళి వేసిందామె.

“హో ! దంచేసి పాడతాను నేను”

“మీ అక్క నేర్పిందా ? ”

“బండప్పలసామి నేర్పాడు నాకు. అలాంటి ట్రూమీలు చాలా వచ్చు నాకు. “అప్పనా తనా మనా” “ఓరోగీ

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

బండోడా” “అద్దరూపాయి దుబ్బులికీ” — నేను పాడతాను నువ్వు వాయింతు”

చాలా చురుగ్గా చూసిం దామె. “అలాంటివి నాకు రావు. నేను వాయింతులేను” అని చాలా కరుగ్గా కూడా చెప్పింది; కాని అతని కదేమీ అర్థం కాలేదు.

“మరేం వచ్చునూ?” అని మామూలు ధోరణి లోనే అడిగాడు.

“రామ నీ సమాననూ” “రామభక్తి” “మనసు కరుగ దేమీ?” “ఎంత వేడుకొందునూ?” “సంగీత శాస్త్రజ్ఞానమూ—”

“వోస్ ! ముసలమ్మ పాటలా? అవెవరి క్కావాలీ యిప్పడూ?”

అతనికి చాలా చిరాకు వచ్చింది. “వెధవ పల్లె టూళ్ళలో వున్నవాళ్ళ బతు కింతే” అనుకున్నాడు. గిరికీలు కొడుతూ అతని మనస్సులో యెందరో ఫిలిం తారలు మెరిసిపోయారు. “వాళ్ళలాగ పాడగలిగితేనా రాజా?” అని పూరిపోయాడు. అలాగ కానందుకు వున్నారు మనిపోయాడు.

అయినా పాటమీద సరదా పోక, చివరికి “మా అక్క రాకుండా పైక మట్టు పాడెయ్యి తొరగా”

అంటూ చెయ్యి పట్టుకుని ఆమెని హఠ్సోనియం కేసి
లాగాడు.

జోగమ్మ మనస్సు బేజా రయిపోయింది. చలపతి స్థితి
అంతా ఆమెకి తెలిసిపోయింది. ఆడబడుచు దౌర్జన్యా
నికి సాయం యీ వృద్ధ్యశం కూడా చూశాటప్పటి
కామె, తల తిరిగి బల్లమీద కూలబడగా, అదేమిటో
గ్రహించుకో లేక చలపతి “ఊ. మరి కానియ్యి. తొరగా,
మా అక్క వచ్చే వేళ అయిపోతోంది లే మరి” అంటూ
ఆమెని లేవదీశాడు.

దీంతో, పుండు మీద కారం చల్లినట్టు కాగా “మీ
అక్క వస్తేనే?” అని అడుగుతూనే ఆమె అతని బల
వంతంవల్ల హఠ్సోనియం దగ్గరికి వచ్చింది.

“తిడుతుంది” అంటూ అత నామె చేతిని హఠ్సో
నియంమీదకి లాగాడు.

“ఎవర్నీ?”

“ఇలా అడుగుతూ ఆమె చెయ్యి విడిపించుకుంది.

“నిన్నూ నన్నూ కూడానూ”

“మీ రింకా ఆవిడచేత తిట్లు తింటున్నారా?”

“లేకపోతే చంపెయ్యదూ?”

మొరుపు కొట్టిన ట్టయి “అంటే?” అని అడిగిందామె.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకావ్య చిన్నకథలు

“అన్నం పెట్టదు. గుమ్మంలోకి రానివ్వదు”

ఆమెకి మీది ప్రాణాలు మీదికే యెగిరిపోయాయి.

ఆమెకి బుచ్చమ్మ యెంత గడ్డు మనిషో తెలుసు; కాని చలపతి యింత మడ్డుమనిషి అని మాత్రం యెరగదు.

చలపతి ద్వారా కొన్నాళ్ళ కయినా బుచ్చమ్మని లొంగనియ్యనచ్చు ననుకుంటూ వచ్చిం దామె; కాని యెలాంటి సన్నివేశమూ ?

కాని యీస్థితిలో తెల్లబోతే యెలాగా? తాను వేసుకు వచ్చిన యెత్తు యే మవుతుందో కొంతవర కయినా చూడవద్దూ ?

ఇలా అనుకుని ఆమె కన్నీరు రెప్పల్లోనే అప్పళించు కుంది. ధైర్యం చిక్కబట్టుకుని యేదో అనబోయింది; కాని అతను పడనివ్వలేదు.

“తొరగా, తొరగా” అని మళ్ళీ తరిమాడు.

విధిలేకా, మాట రాకా ఆమె హఠాత్సంగమం మాత్రం వాయించసాగింది. “తొలి నే జేసిన పూజాఫలములు” అని యెత్తుకుంది. అయితే, అతని కది నచ్చలేదు.

అతని గానాభిలాష మితిమీరిపోయింది. టుమ్మి లతో గాని తన తలదిమ్ము పోదనుకున్నాడు. వెంటనే

ఆమె చేతులు తీసిపారేసి, ఆపెట్టి తన వేపుకి తిప్పు కున్నాడు.

పెట్టి స్వాధీనం అయింది; కాని మిట్లు? ఆవుత్సాహంలో, బుచ్చమ్మ వచ్చేస్తుం దేమో అన్న ఆకంగా రులో అతని కీసంగతి తోచలేదు.

మొదట, యెడమచేతి శక్తి అంతా వినియోగించి అతను గాలిపోశాడు. ఇంకా పోస్తూనూ వున్నాడు. తరవాత, తనకి వచ్చిన టుమ్రూ లన్నీ యేకబిగిని వాయిచెయ్యా లని యేకకాలంలో నాలుగు మెట్లు నొక్కాడు.

ఒక్క టుమ్రూ కూడా మోగలేదు; కాని యేక టాకీని నాలుగు పూరకుక్కలు మాత్రం మొరిగాయి.

“ఛీ” అనిపించింది.

దీనికి సాయం బుచ్చమ్మ వచ్చిన సవ్వడి అయింది.

మెంటనే యెలా వున్న హార్మోనియం అలా వైదిలేసి మండువా వాకట్లోకి వైక్క దూకు దూకేశాడు.

జోగమ్మ అందుకే తెల్లబోతూ వుండగా, బిందె బుజమ్మిద వుంచుకునే యెరుగుగా నుంచుని, బిందె బరువుకీ కోపవేగానికీ పూగీసలాడిపోతూ, “మా పరువు తక్కునివ్వవూ? నేను బతికి వున్నంత కాల మయినా ఆర్గణీ కట్టిపెట్టు, తరవాత నువ్వెలాగా భూమ్మిద

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

మన్నపు లే” అంటూ గింజుకుని, బిందెలో నీళ్ళన్నీ తొణికి వాకట్లో పడిపోయి లాగ పెద్దపెద్ద అంగలు వేసు కుంటూ వంటింటోకి యెగిరిపోయింది బుచ్చమ్మ.

౯

జోగమ్మ చాలా యిదయిపోయింది.

“ఎందుకూ తిట్టడం? ఆర్గణీ వాయిస్తే యేం తప్పు? ” అని ఆమె యెంతో శాధపడింది.

కానయితే, బుచ్చమ్మ వాలకం వచ్చిపప్పణ్ణించీ తెలుస్తూనే వుంది; కాని అది యిద్దరలో యింతగా ముదిరిపోతుందని ఆమె అనుకోలేదు.

ఆమె తల్లి పూర్ణమ్మ మాత్రం యిది మొదటే గ్రహించేసింది.

పెళ్ళిలో, బుచ్చమ్మ తాను వితంతువయి వుండిన్నీ అన్నిటికీ తానే ముందుకి వస్తూ, ప్రతీదానికీ పెడర్థాలు తియ్యడమూ, కుయ్యక్తులు పన్నడమూ, చలపతిని ఫల హారానికి రానివ్వక పోవడమూ, అలకమంచంమీద తగని పట్టు పట్టించడమూ, ప్రోల్లో పట్టుచీర మాన్పించి సాదా

చీర యిప్పించడమూ—ఇలాంటివన్నీ పూర్ణమ్మ మరచి పోలేను.

తరవాత చలపతితోకూడా పండుగులికి వచ్చినప్పుడున్నా రెండు మూడు మాట్లు బుచ్చమ్మ చేసిన పెంకి తనం ఆమె మరిచిపోలేదు.

మొత్తంమీద మొగుడి అప్రయోజకత్వమూ, ఆడ బడుచు రాగతనమూ తన కూతురికి ముప్పు తెచ్చిపెడతాయని ఆమె పూర్తిగా గ్రహించే వుంది.

అంచేత ఆమె జోగమ్మని అందుకు తగ్గట్టే తయారు చేసింది.

అసలు, జోగమ్మయినా సిసింద్రీ కాని వేలుజెవుల మనిషి కాదు.

ప్రోల్లో రూపాయి పావలా ఖరీదయిన మిల్లుచీర యిప్పించినప్పట్టుంచీ బుచ్చమ్మ అంటే ఆమెకి కావలసినంత గురుగా వుంది.

“తాళాలు నీమామగారి చేతిలో వుండాలి. లేకపోతే నీ మొగుడి దగ్గర ఉండాలి. అతనికీ చేతకాకపోతే నువ్వు చేసుకుంటావు పెత్తనం. మధ్యని యీ గాలివాన మనిషెవరే? ” అని తల్లి చెప్పినమాట ఆమెకిప్పుడు జ్ఞాపకం వచ్చింది.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

అయితే, తొలీమాటు వచ్చాటప్పటికే కథ యిలా అడ్డు తిరిగిపోయింది కదా యేమిటి దారి ?

బుచ్చమ్మకి స్థానబలం వుంది. తండ్రిబలం వుంది. తమ్ముడి బలమున్నూ వుంది. ఇరుగు పొరుగుల ఆసరా కూడా వుంది.

మరి తన కేం వుందీ ?

వచ్చీ రావడంతోటే కజ్జాకి సిద్ధపడితే, తరవాత జయంమాట యెలా వుడినా, ముంగు లోకులు పీకె య్యరూ ? చివరి కే యిరుగుపొరుగు ముసలమ్మ అయినా తనకి ఆసరా అవుతుందన్న భరనసా లేనప్పుడు, యిక న్యాయం తన దయితే మాత్రం యేమి లాభమూ ?

జోగమ్మ యిదంతా ఆలోచించింది. దురదృష్టపు రోజు లెన్నాళ్ళో అన్నాళ్ళూ పడక తప్ప దనుకుంది. ఈనిశ్చయంతో, బుచ్చమ్మ యెన్ని మాట లన్నా, యెలాంటి మాట లన్నా జవాబు చెప్పడం మానుకుంది.

కాని, వచ్చిన మూడో నాటి రాత్రి, యిక పడు కోడమే తరవాయి అయి వున్నప్పుడు, బుచ్చమ్మ “ఇవాళ రంగూన్ రౌడీ నాటకం ట కాదూ ? చూడా లని లేదుట్రా తమ్ముడూ ?” అని అంటించి, యెరగనివాణ్ణి రెచ్చకొట్టి, అర్థ రూపాయకాసు చేతిలో పెట్టి, చలపతిని

పంపగా, అప్పుడు మాత్రం బేలపోయి వైక్క గంటసేపు కుమిలి కుమిలి యేడ్చిం దామె.

ఆదుఃఖం కొత్త గోదావరి వరదలంత పులకంగా వచ్చింది. గజగజ లాడించేసింది. ఇటూ అటూ విసిరేసింది. సుడిగుండాలలో తిప్పితిప్పి కొట్టింది. అడుక్కంటా ముంచేసింది. ఆకాశాని కంటూ యెగరకొట్టేసింది.

కాని, చివరికి మాత్రం ఆమె బేలతనాన్ని కొట్టుకు చక్కా పోయింది.

తరవాత, చలపతి, మూడున్నర కింటికి వచ్చాడు. అత గాడు తలుపు గుంజడమూ, బుచ్చమ్మ తలుపు తియ్యడమూ, “నీ కిప్పుడు నాటకా లేమిటి నాయనా ” అని జగ్గయ్య కూక లెయ్యడమూ క్రమంగా జరిగిపోయాయి.

ఈసందడివల్ల నిద్రాభంగం కాగా, మొగు డింటోకి వస్తాడు కదా అని, జోగమ్మ, చడీ చప్పుతూ కాకుండా గడియ తీసి వుంచింది.

కాని బుచ్చమ్మ పుక్రోషం అంతటితో తీరలేదు.

ఆమె, చలపతిని తన మంచంనిగారి పడుకో మని, అను వెళ్లి కొంగు పరుచుకుని కవాచీబల్లమీద పడుకుంది.

జోగమ్మ బయట చేరింది కామో సరుకుని పడుకునీ *

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకాశ్రీ చిన్నకథలు

పడుకోడంతోటే కళ్ళు మూసుకుని నుఖంగా నిద్రపోయాడు చలపతి.

అప్పుడు కూడా వుత్తరవరద లాగ జోగమ్మకి కొంచెం వుడుగుమోతనం వచ్చింది; కాని తనే తుమ్ముకుని తనే దీవించుకున్నట్టు, ఆమె, కొంతసేపటికి తన్ను తానే వోదార్చుకుంది.

ఓదార్చుకుని, కళ్ళనీళ్ళు తుడుచుకుంటూ గోడవేపుకి తిరిగి పడుకుని ఆమె ఆలోచన మొదలుపెట్టింది.

“దీనికి వుపాయం యేమిటి?”

ఆమె సంగతి యిలా యెత్తుకుంది; కాని దీనికి జవాబు తోచడానికి బదులు “నీయింటో మాయ బుచ్చమ్మకి పెత్తనం యెలా వచ్చిందీ?” అని యెవరో ముదలకిందినట్టయింది.

నిజమే. ఎలా వచ్చిందీ?

చలపతి తులసీదాసు కనక. జగ్గయ్య వెర్రిబాగుల వాడు కనక. ఇప్పటికి ఆయింటో యిలా ఆలోచించిన వారు లేకపోయారు కనక.

అయితే ఇప్పుడు చెయ్యవలసిం దేమిటీ మరీ?

ముందు బుచ్చమ్మనీ, చలపతినీ విడతియ్యడం. అతన్ని తాను లోపు చేసుకోవడం.

ఇల్లు వట్టిన వెధవాడబడును

కొంతవరకేనా యిది సాధ్యపడితే కాలికి నేల
అందుతుంది.

తరవాత జగ్గయ్యకి కూతురిమీదే ప్రేమవుందో, తన
మీదే వాత్సల్యం వుందో కనిపెట్టడం.

అతను కూతురి పక్షంగానే వుంటే, సేవ చేసి, పూజ
చేసి, కాళ్ళు కడిగి దాహం పుచ్చుకుని, తన తెలివి
తేటలూ జాగ్రత్తా కనపరిచి, బుచ్చమ్మ రాగతనం
గ్రహించేటట్టున్నూ చేసి అతని హృదయం తన వేపుకి
తిప్పుకోవడం.

ఈ యిబ్బంది లేకపోతే, అతనిచేత చలపతికి ఘాట
యిన చైక మోతా దిప్పించడం.

ఈ కార్యక్రమం జోగమ్మకి ధైర్యం కలిగించింది.
ముందు, ఆందోళన తగ్గించింది.

అంచేత, నాలుగుంబా వయాటప్పటికి జోగమ్మకి
మళ్ళీ మంచి నిద్ర పట్టింది.

జోగమ్మ చదరంగపెత్తులు మొదలుపెట్టింది.

కాని రెండు దినాలకే బుచ్చమ్మ కనిపెట్టేసింది.

జోగమ్మా చలపతి యేకం అయితే యిక తన కేం వుందీ? నిజానికి అదే ధర్మం అయినా తాను “మనోవర్తి ముండ” గా మాత్రమే వుండడం బుచ్చమ్మ కిష్టం లేదు. ఇంటి పెత్తనం అంతా తానే చెయ్యా లనీ, చలపతికి ముకుద్దాళ్లు పోసి అవి తన చేతిలోనే వుంచుకోవా లనీ, జోగమ్మని ముప్పతిప్పూ పెట్టి మూడు చెరువుల నీళ్ళూ తాగించా లనీ ఆమె పైట్లు పెట్టుకుంది.

“ఇంట పుట్టిన నేనుండగా, పైనుంచి కొట్టుకువచ్చిన పీనుగా పెత్తనం చెయ్యడం? బతికి వుండగా యిది జరగ నివ్వకూడదు” అంటూ ఆమె దృఢనిశ్చయం చేసుకుంది.

“చూస్తూవుండు నిన్నేంచేస్తానో” అంటూ జోగమ్మని వుద్దేశించి పళ్లు పటపటలాడించింది.

చలపతి మొదణ్ణంచీ తన చెప్పుచేతల్లోనే వుండడం వల్ల “తమ్ముడు నామాటే వింటా” డని నిరుకుపరుచు కుంది; కాని తరవాత యెటొచ్చి యెటుపోతుందో అని చూపంతా అటే వుంచింది.

ఒకనాడు, జోగమ్మ నూతిపెరట్లో నీళ్ళుపోసుకుంటూ వున్న సమయం కనిపెట్టి చలపతిని చాటుకి తీసుకువెళ్ళి “పెళ్ళాంతో పగ లెప్పుడూ మాట్లాడగూడ” దని వైక ధర్మోపదేశంచేసింది బుచ్చమ్మ. తరవాత “కోడి కూసింది మొదలు వూరు మాటు మణిగే దాకా రాజుల యిళ్ళ మొగుడూ పెళ్ళా లొకరి కళ్ళ వైకరు పడరు. గొప్ప వాళ్ళ మర్యాదలవి. మనం వైదీకులమే అయినా రాచ కొమారుడు లాగున్నావు నీకేం తక్కువా ? ” అని వుబ్బేసింది. చివరికి “సాయంత్రం మనం యిద్దరమూ బజారుకి వెళ్ళి వైక మేడ, వైక కుర్చీ, వైక సిరాబుడ్డి, వైక కలమూ, నాలుగు కాపీ బుక్కులూ కొనుక్కు వద్దాం. నువ్వు పగ లస్తమానమూ దొరగారిలాగ పీఠి గదిలో కచేరీ చేసుకుంటూ వుండు. నెలకొక రూపాడు యిస్తే నీదగ్గర ఆపనీ యీషని చెయ్యడాని కుంటుంది, వైకసూద్ర పిల్లని నీదగ్గర నొకరుగా పెట్టేస్తాను. ఇంతలో నీకు కూతురు పుడితే అదే యెత్తుకుని ఆడిస్తూవుంటుంది; కాని నేను పిలిస్తే తప్ప మరెవడు పిలిచినా నువ్వింట్లోకి వస్తూ వుండగూడదు సుమా” అని వూరించినట్టే వూరించి ముందరి కాళ్ళకి బందం వేసింది

ఇదంతా పొద్దున్న జరిగింది.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

కాని, యిదేమీ యెరఁగని జోగమ్మ, ఆవేళ మధ్యాహ్నం మూడుగంటలవేళ, తల దువ్వుదామని సన్నచేసి చలవతిని యింటాకి పిలిచింది. చలవతి మెల్లిగా బయలుదేరాడు. అతను గదిలోకి వచ్చి రావడంతోటే తలుపులు వేస్తేద్దామనుకుని జోగమ్మ రెక్కతలుపాకటి పట్టుకుని సిద్ధంగా నుంచుంది.

కాని షడమటింటో కిటికీదగ్గర నుంచునివున్న బుచ్చన్న యిదంతా కనిపెట్టేసి, “యిప్పుడే వెడుదువుగాని వైకమాటిలా రా తమ్ముడా” అంటూ గారంగా పిలిచి, యేమిటేమిటో అంతరమంతరపు గొడవలు చెబుతూ వంటింటి పెరట్లో కూచోబెట్టి, “అదేమిటా రోడ్డుబూడిద అంతా నీతల్లోనే వుందీ ? ” అంటూ జాలి కనపరిచి, తనే తల దువ్వేసి “యిక వెళ్ళు అదెందుకో పిలిచినట్టింది పాపం” అని పంపేసింది.

మన్నాడు, పిల్లికంటేనూ నేర్పుగా వైమవు వేసుకూచుని, గదిలోకి రమ్మని చలవతికి కన్ను గీటింది జోగమ్మ. “మాట చెబుతా, కూచోండి” అంటూ రెండు రెక్కలూ పట్టుకూచోపెట్టి, బొట్టు పెట్టిలో నుంచి దువ్వెన్న తీసి సిద్ధంగా వుంచుకుని నూనె నీసా అందుకుంది.

మినపసున్నో, జంతికలో పెడుతుందని వురకలు వేసు కుంటూ వచ్చిన చలకతి, చివరి కయినా పెట్టకపోతుందా అని నోరూరుతూ కూచున్నాడు.

కాని బుచ్చమ్మ యిదికూడా కనిపెట్టేసింది.

ఒక్క గంతుతో గది గుమ్మంలోకి వెళ్లి, యెంత సేపణ్ణుంచో, యెంతగట్టిగానో పిలుస్తూ వుండినట్టు చుర చుర లాడుతూ “యెంత చించుకున్నా పలక వేమిటే మా తల్లీ?” అని రుంజుకుని, వెంటనే జోగమ్మని యివతలికి రప్పించింది.

జోగమ్మ మెల్లిగానే వచ్చింది; కాని “యో మించి పోయిందీ?” అన్నట్టు చురుకూ చురుకూ చూసింది.

మించీ పోలేదు, అసలు పనీ లేదు; కాని తెల్లపోతే యెలాగా? కూడా రమ్మని, మొదట జోగమ్మని వుత్తరపు వసారాలోకి తీసుకు వెళ్లింది బుచ్చమ్మ. ఇలాగా అలాగా చూసి, వైక స్తంభం దగ్గర చీపురుకట్ట పడి వుండగా “యిది యిక్కడేనా పడెయ్యడం?” అని అడిగింది.

జోగమ్మ వుగ్రురా లయిపోయింది; కాని నిదానించి “మరేం చెయ్యాలీ?” అని అడిగింది.

“అక్కడ గాది సావిట్లో మానాన్న మంచమా? ఎదు రుగా యిక్కడ చీపురుకట్ట?”

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

“మరెక్కడ పడేయ్యాలి?”

ఒక్కమాటు పులుకూ పులుకూ చూసి “అక్కడా” అని మూల గది చూపించింది బుచ్చమ్మ.

వెంటనే జోగమ్మ “యిదిగో” అంటూ చీపురు పుచ్చుకుని ఆమూలకి వెళ్లి “యిక్కడ పడేశాను” అని పడేసి, గబగబా యెడటికి వచ్చి “యింకేమిటి?” అని వెంటకారంగా అడిగింది.

బుచ్చమ్మ అది గ్రహించకపోలేదు; కాని “తొందర పడకోయ్ పప్పు” అని మనస్సులో అనుకుంది.

ఈవ్యవధానంలో ఆమె అలాంటివే యింకో రెండు పనులు కల్పించుకోగలిగింది. కనక వెంటనే “అదిగో అదీ” “ఇదిగో యిదీ” అని ఆ రెండు పనులూ జోగమ్మకి పురమాయించింది.

అవి అంకుకునేటప్పటికి మరో రెండు కనిపెట్టింది. ఆ మొదటివే అవుతూ వుండగా మరొకటి వూహించింది.

అయితే, పనిమీద పని కల్పించడంలోనూ, పురమాయించడంలోనూ కూడాకూడా తిరగవలసిరావడంవల్ల బుచ్చమ్మ కూడా చలపతికి తల నువ్వలేకపోయింది.

దీనికి సాయం, యిందుగో వున్న కుట్ర అంతా జోగమ్మ కనిపెట్టేసింది.

దాంతో, చెప్పింది వినిపించుకోకుండా వికటప్రశ్నలు వేస్తూ, తాను చేసిం దల్లా మళ్ళీ బుచ్చమ్మ చేసుకుంటే గాని వీలు లేనట్టు తీకమకగా చేస్తూ, “ఆకసంత పనికి అంత సేపుటే?” అని ఆమె సాగతీసుకుంటే, “అయ్యో, వస్తున్నానా మరీ? నేనేం కూచో లేదుగదా? చేస్తున్నానా?” అని అంతకంటే సాగతీసుకుని మరింత ఆలస్యం చేస్తూ తిప్పితిప్పి కొట్టింది.

ఈసందర్భంలో ఖరాగా వొక్క గంట కాలం గడిచి పోయింది; కాని గుడ్డిగవ్వంత ప్రయోజనం కలగలేదు.

అంతట “యిది కాను వుపాయం” అనుకుని, బుచ్చమ్మ “పైకే తమ్ముడోయ్! మొన్న ననగా సుభద్రమ్మ వదిలతో పైకమాట చెప్పానురా. దాని మొగం మండిపోను, యెంత తొందర అని చెప్పినా మళ్ళీ యిప్పటికీ కనబడిందే కాదురా అదీ! మళ్ళీ జన్మకి నీకడుపున పుడతాను గానీ, పైక్క మాటు ఆలకట్టు తోటకి వెళ్లి దాన్ని వోమాటు రమ్మని చెప్పిరా నాయనా! ఇప్పుడు వీలు లేదంటే రేపు మధ్యాహ్నం అయినా తప్పకుండా రమ్మని చెప్పే?” అంటూ రెక్కపట్టుకుని వీధిలోకి తీసుకువెళ్లి చలపతిని పంపేసి చక్కావచ్చింది.

దీంతో అంతా సద్దుకుంది. ఇద్దరికీ పూపిరి తిరిగింది.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

ఇద్దరికీ సావకాశం చిక్కింది.

వెంటనే బుచ్చమ్మ అక్కణ్ణుంచే పక్కయింటికి వెళ్ళి పోయి సోదెమ్మతో కభుర్లు విడేసింది.

జోగమ్మ, వెనకవాటున బుచ్చమ్మగుండెలు దూసుకు పోయేటట్టు చురుకూ చురుకూ చూసి, యీనడించి కొట్టి నట్టు భదీమని తలుపు వేసేసి, యిదులో తనకి కూడా వైక విధమైన విజయం వుండడంవల్ల పొంగిపోతూ గది లోకి వెళ్ళి, లక్షణంగా ఫలహారంచేసి, కమ్మగా తాంబూలం వేసుకుని, కాలిమీద కాలు వేసుకుని దర్జాగా పడుకుని, వీరేశలింగంగారి సత్యవతీచరిత్ర చదువుకోసాగింది.

౧౧

ఆవేళ రాత్రి గదిలోకి వచ్చాక, మీద మీదకి వెళ్ళి నుంచుని, చలపతి ముంగుర్లు సవరిస్తూ “తల దువ్వుతాను కూచోండి” అంది జోగమ్మ.

“ఇప్పుడా? ” అన్నాడు చలపతి.

“అవును. అయితే యేం? ”

“పగలు—”

“పగలు మీకు తీరుబడేదీ పాపం? ఇవాళ ఆల్కట్టు

తోటకి వెళ్ళారా? రేపు ఆర్యాపురమో, దాసవాయి గుంటో, వీరభద్రపురమో, సీతంపేటో, చివరికి హుకుం పేటో —”

“రాత్రి తల దువ్వుకుంటే బోగం పుట్టుక వస్తుందిట కాదూ? ”

“ఇంతకంటే మీ కదే సయ్య. అయినా, ఆజస్మలో కూడా మీఅక్క మీకు అక్క అయే పుడుతుంది బెంగ పెట్టుకోకండి ”

అతను మొగం వంచుకున్నాడు.

“కాకపోయినా, మీ అక్కలాగ అయి మూలపాపిడి తియ్యడం నాచేతగాదు గాని—క్షణం”

ఇలా అని ఆమె, దీపం హెచ్చించి బ్రంకుమీద పెట్టి, దాని కెరుగుగా అతన్ని కుర్చీపీటమీద కూచోపెట్టి, పెద్ద బిళువారీ అద్దం చేతికిచ్చి నూనెసీసా దువ్వెన్నా తీసుకు వచ్చింది.

బుచ్చమ్మ తలదువ్వితే యెప్పుడూ అద్దం చేతికివ్వదు. అతను తరవాత చూసుకున్నా, అది యింత పెద్దదీ కాదు, యింత మంచిదీ కాదు, యింత చక్కనిదీ కాదూ.

వైగా, దానికి చట్టమే లేదు

“కళాయి పోతోంది నాన్నా” అంటూ బుచ్చమ్మ

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

యెన్నాల్లో పోరగా పోరగా, జగ్గయ్య, అది తాటాకు పెట్టి మూతలో బిగించి కట్టాడు. దానికొక నులకతాడు ముక్క కట్టాడు. అది వేళ్ళాడ వెయ్యడానికి వంటింటి గుమ్మం పక్కని పైక వాసం మేకు కూడా కొట్టాడు.

అద్దం సంగతి యిలా వుండగా జోగమ్మ తెచ్చిన నూనె మామూలుగా నల్లగా కాక యెర్రగా వుంది. మూత తీసి ఆమె చేతిలో వేసుకున్నప్పుడు ఘుమఘుమ లాడింది. అది తలకి రాసినప్పుడు అతనికి పాతముక్కు పోయి కొత్తముక్కు వచ్చినట్టయింది.

బుచ్చమ్మ తల దువ్వితే చెవులూ, నుదురూ నూనె మరకలతో నిండిపోతాయి. ఎక్కడో పైకచోట దువ్వెన్న తప్పకుండా గీసుకుపోతుంది.

జోగమ్మ అలా కాక చాలా జాగ్రత్తగా నూనె రాసింది. మవ్వడంలో కూడా చాలా నాజూకుతనం కనపడింది. ఇంతే కాక. ఆపెద్ద అద్దంలో వొకదాన్ని పైకటి రాసుకుంటూ వున్నట్టు యిద్దరి మొగాలూ యిం చక్క కనపడుతున్నాయి.

ఇంకో విశేషం యేమిటంటే ?

మధ్యమధ్య మీదకి వాల్తూ, చెవిలో నోడు పెట్టి “యిలాగేనా తల దువ్వడం?” అని వోమాటూ,

“ఎక్కడేనా దువ్వెన్న గీసుకుపోయిందా యేమిటి బాబూ?” అని వైకమాటూ, “ముచ్చటముడి వెయ్య నా?” అని యికొకమాటూ, “రేపళ్లుంచి కాకిలాగ గోదావరిలో ములిగి చక్కా వస్తూ వుండకండి. మీ అక్క గోదావరికి వెళ్లాక, వినోలియా సబ్బుతో వైట్ల తోమి నేను స్నానం చేయిస్తా” నని మరొకమాటూ— ఇలాగ మెల్లిమెల్లిగా యేమిటేమిటో చెబుతూ, నవ్విస్తూ తుళ్లిస్తూ, వుండుడి బుగ్గలికి పెదవులు తగిలిస్తూ, చక్కలి గిల్లి పెట్టి వూపేస్తూ, చిరునవ్వుతో మైకం కమ్మిస్తూ, జంకెనచూపులతో చురుకు పుట్టిస్తూ ఆమె కొత్త ప్రపంచ కంలో తిప్పేసింది.

తరవాత తాను సబ్బుతో చేతులు కడుక్కువచ్చి తడిగుడ్డతో మెల్లిగా మొగం తుడిచింది. కమ్మని స్నానాస్తూ మొగం అంతా నిమిరింది. అంటి అంటకుండా బుగ్గలికి పొడ రద్దింది.

పాందాను మూతలో సిద్ధంగా వున్న తమలపాకు చిలక లెడమచేత్తో పుచ్చుకుని, వక్కపొడి వేసి రెండు మూడు చిలక లతని నోటి కందించి, తన నోట కూడా వుంచుకుని, “నాకు కాస్త చోటివ్వండి” అంటూ సుతా రంగా బుజంమీద పొడిచింది.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

అయితే, వైక్క మనిషికే చాలీ చాలని పీట అది. ఈసంగతి ఆమెకీ తెలుసు. జరుగుదా మనుకుని వోటు లేక అతను తెల్లపోవడంకూడా ఆమె గ్రహించేసింది. వెంటనే “పోనీలండి.....ఏం ? ” అంటూ వైళ్ళో కూచుంది.

అందుకే అతను పరవశు డయిపోగా, యెడమచెయ్యి అతని మెడకి చుట్టవేసి, వైక చిలక తీసి తన నోట సగం వుంచుకుని “ఊ, ఊ” అని పావురంలాగ గుబాళిస్తూ ఆనోటితో తక్కిన సగమూ అతని నోటి కందించింది.

౧౨

తెల్లవారాక, అలాగా యిలాగా వెళ్ళడంలో, చలపతి వైకమాటు బుచ్చమ్మ పక్కగా వెళ్ళాడు. ఆమె కేదో కమ్మని సువాసన తగిలింది. దాంతో సంగతంతా పసి కట్టేసి, వెంటనే నీళ్ళపొయిమీద డేకినా పడేసి, చలపతికి తలంటు మొదలుపెట్టింది.

అది చూసి “వోసి నీబుద్ధి బుగ్గయిపోనూ” అని తిట్టుకుంటూ జోగమ్మ, గదిలోకి చక్కా-పోయింది.

తలమీద నూనె పెడుతూ “రాత్రి తల దువ్వించు కున్నావా యేమిటా ? ” అని అడిగింది బుచ్చమ్మ.

తెల్లపోయి “అదే దువ్వించే” అంటూ ముడుచుకు పోయాడు చలపతి.

“నే నెరగనూ ? దానిపనే యిదీ. అచ్చంగా సాని పాపే మాతల్లి”

తన్నే మంటుందో అని భయపడ్డా డతను.

“నువ్వెలా వైపుకున్నా వబ్బాయి ? ”

కళ్లు మూసుకున్నాడు.

“రాత్రి నువ్వుకుంటే బోగంజన్న వస్తుంది, యింకెప్పుడూ అలా చెయ్యనివ్వకు వెరినాయనా ! ”

కుదుటపడ్డాడు. పైగా, రాత్రి బోగమ్మ అన్నమాట జ్ఞాపకం రాగా సాహసించి “మొగాడికి ఆడజన్న యెలా వస్తుందే ? ” అని అడిగాడు.

“ఏం రాకా ? దేవుడికి ఆడా మొగా భేదం వుందను కున్నావా యేమిటి ? నీ పెళ్ళాం వెనకటి జన్మలో మొగాడు కాక ఆడదనుకున్నావా యేమిటి ? ”

అతని శరీరం కొంచెం వైణికినట్టయింది.

“కాకపోయినా, బోగం యింటో మొగాడయి పుట్టి తిత్తి వూదే యోగం పడితే ? ”

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

గతుక్కు మనిపోయాడు చలపతి.

బుచ్చమ్మ అది గ్రహించేసింది. దాంతో బరితెగి “తెలిసిందంటే నువ్వేనా చెప్పావుకావేం ? అని నాన్న నన్ను తిడతాడు” అంటూ అందుకుందామె.

“దువ్వి నవాళ్ళు బాగానే వుంటారు, మధ్య యేమీ యెరగని నాకూ చివాట్లూ చెప్పదెబ్బలూనూ. పెత్తనం చేసి నేనేమీ బాముకోడం లేదు. ఇలాగ కుటుంబ మర్యాద నిలుపుకోడానికి నే నెన్నిపాట్లు పడుతున్నానో భగవంతుడి కెరుక. అమ్మ చూసుకోవలసినవి యివన్నీ. అలోమని యేడుస్తూ మూలపడి వుండకుండా యీభారం అంతా నామీద పడిపోయింది. ఇనపగజ్జెల తల్లి యింటో అడుగు పెట్టింది, అమ్మ యెలా తక్కుతుందీ మనకీ ? ”

ఈమాట జోగమ్మ విందేమో అని బెదురుతూ ఆమె నాలుగువేపులా చూసింది.

ఈఅవకాశంలో చలపతికి రాత్రి చర్య అంతా జ్ఞాపకం వచ్చింది. “జోగమ్మ యినపగజ్జెల తల్లి అయి వుంటే అన్ని విలాసాలు చూపించగలదేం ? ” అని యెవరో బుగ్గలు పొడిచిన ట్టయింది.

సిగ్గుపడ్డా డతను. బుచ్చమ్మమీద కోపం వచ్చింది. “అది యినపగజ్జెల తల్లి అయితే మరి నువ్వెవరే ? ” అని

అడిగేద్దా మనుకున్నాడు; కాని దైర్యం చాలింది కాదు.

చివరికి “నీయిష్టం వచ్చిన ట్టనుకో” అని చెప్పు లప్పగించేసి పూరుకున్నాడు.

తరవాత నాలుగైదు మాట లని, అందులో వైకటి రెండు ప్రశ్నార్థకా లయినా జవాబులు రాకపోవడం చూసి, “తమ్ముడికి బుద్ధి వచ్చింది” అనుకుని బుచ్చమ్మ కూడా పూరుకుంది.

నో రెప్పుడు పూరుకుందో అక్కడి నరాల్లో పుట్టిన కదలిక, అంతా ఆమె చేతులరాల్లోకి బదిలీ అయిపోయింది.

మెంటనే ఆమెకి చురుకు యెక్కు మయిపోయింది.

అంతట, పాశాలు కనిపెట్టే అలవాటు లేక వైక మాటు మరుగునీళ్లు పోనీ, తన చెయ్యే చురుక్కు మనగా మరొకమాటు చప్పని చన్నీళ్ళు పోనీ, మెడ బెణికేటట్టు దులిపీ, పెంకులు తీసెయ్యకుండా కుంకుళ్ళ పిప్పితో నొక్కి- వైళ్ళు తోమి మరో నాలుగు నిమిషాలకి తలంటు పూర్తి చేసేసింది.

వాకట్లో గడియారం యెనిమిది కొట్టింది.

దాంతో గోదావరి జ్ఞాపకం రాగా కంగారు పట్టు కుంది.

మెంటనే బిందె పుచ్చుకుని బయలుదేరింది; కాని

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

వాకట్లోకి వచ్చాటప్పటికి, జోగమ్మ చలపతి కేం విరుగుడు మాటలు చెప్పిసోతుందో అని అనుమానం పుట్టి యెక్కడ లేని ఆపేక్షా కనపరుస్తూ “గోదావరికి వెడదాం రావే మరదలా” అంటూ మెల్లిగా పిలిచింది జోగమ్మని.

అది విని “యిప్పుడు నాతరవాయి వచ్చిందా?” అనుకుంది జోగమ్మ. “గోదావరి కాదు, నీకు తగింది కొల్లేరు” అని పళ్ళు కొరుక్కుంది. “మాటలు పెరిగితే చివరి కేమయినా సరే కలిపేస్తాను” అని నిశ్చయించుకుని కొంచెం దురుసుగానే యివతలికి వచ్చింది.

“గోదావరికి వెడదాం రా” అని మళ్ళీ పిలిచింది బుచ్చమ్మ.

“నేను—త్రాసు” అని బుంగమూతి పెట్టుకుని కచ్చితంగా చెప్పేసింది జోగమ్మ.

“అదేమే మాతల్లీ?”

“గోదావరిలో దిగితే నాకు జబ్బు చేస్తుంది బాబూ”

“ఏం వులకం మాటలు చెబుతావే? ఇవాళ యేకాదళి. సముద్రం అంత గోదావరి వుండగా, యివాళ యే బ్రాహ్మణ ఆడ దయినా యింటో నూతిదగ్గర నీళ్ళు పోసుకుంటుందా యీవూళ్ళోనూ?”

ఈమాటకి జవాబు చెప్పలేక జోగమ్మ తెల్లపోతుం

దనీ, పుచ్చినట్టు తన కూడా వస్తుం దనీ అనుకుంది బుచ్చమ్మ; కాని “అయితే యేకాదశి పూటా మీరు మీ తమ్ముడికి తలంటి సోశారేం మరి?” అని జోగమ్మ నెత్తిమీద మొత్తిన ట్టడిగింది.

ఈమాటకి బుచ్చమ్మ కొయ్యయిపోయింది. ఆమె మొగంమీద కత్తివేస్తే నెత్తురుచుక్క లేకుండాపోయింది.

నిజంగా ఆమెకి చచ్చిన చావయిపోయింది.

దీనికి సాయం, గాడి సావిట్లో జంధ్యాలు పైడు కుంటూ వున్న జగ్గయ్య “అలవాటు లేకపోతే జబ్బు చేస్తుంది, పాపం దాన్ని బలవంతపెట్టి గోదావరికి తీసుకు వెళ్ళకే అమ్మాయి” అని కొంచెం గదుముతూ కేకేశాడు.

౧౩

ఆవేశ మధ్యాహ్నం, తల దువ్వించుకుందామని ముచ్చట పడి, చలపతే సొంతంగా గదిలోకి బయలుదేరాడు.

కాని సరిగా అదే సమయాన పరికరాలతో వచ్చి, అతన్ని పైడుపేసి పట్టుకున్నట్టు వాకట్టోనే కూచో పెట్టి తల దువ్వసాగింది బుచ్చమ్మ.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

అక్కడ చలపతికి ముచ్చట అయినట్టే “యీపాటికి పిలుద్దాం” అని యిక్కడ జోగమ్మకి సంకల్పం కలిగింది.

వెంటనే పరికరాలు పుడకగది వసారాలో పెట్టి మెల్లిగా బయలుదేరింది; కాని వాకట్లో అడుగు పెట్టేటప్పటి కిదీ కథ.

ఛాంతో, వాళ్ళు తిరిగి విసిరేసిన ట్టయి జోగమ్మ ఆపక్కనే వున్న స్తంభానికి చేరబడిపోయింది.

ఇది గ్రహించి బుచ్చమ్మ మరీ మొండికెత్తి “యెప్పుడూ లేంది, నిక్షేపం వంటి జుట్టు, యిలాగ కుచ్చలు కుచ్చలుగా పూజిపోతోంది, చిక్కుమాలిన బజారు కంపు నూనె లేమయినా తగులుతున్నాయా యేమిటి బుల్లేడా?” అని వోరచూపులు చూస్తూ ముదలక్కించింది.

ఇది విని జోగమ్మ, పెదవులు విరుచుకునీ, మెడ బిగించుకునీ, తల అడ్డంగా తాటించుకుంటూ వుండగా, పిలిచినట్టు పెత్తనాలకి వచ్చింది సోదెమ్మ.

“ఏదో భాగోతం జరుగుతోం” దని గ్రహించుకుంది; గాని మన కెందు కని సోదెమ్మ వెనక్కి వెళ్ళలేకపోయింది.

కానయితే “రావే” అని బుచ్చమ్మా ఆహ్వానించ లేదూ, “రండి” అని జోగమ్మా స్వాగతం చెప్పలేదూ. అయినా ఆమె ముంగుకే వచ్చేసింది.

కూచుంటూ కూచుంటూ ఆమె జోగమ్మ కేసి చూడగా, జోగమ్మ ఆమెకేసి చూసింది.

ఆచూపులతో మనస్సు కరిగిపోగా, దెబ్బతిన్న లేడి లాగ సోదెమ్మ చతికిలబడిపోయింది.

ఆచూపులతో గాయం రేగినట్టు కాగా, చూపుల తోటే బుచ్చమ్మ మీద మెటికలు విరిచి, మూతి బిడాయించుకుని, తిగితిరిగి చూస్తూ జోగమ్మ గదిలోకి చక్కాపోయింది.

బుచ్చమ్మలాగే సోదెమ్మ కూడా బాలవితంతువే. వారి స్నేహాని కది కూడా ప్రేక హేతువే. అయితే, సోదెమ్మ హృదయం నిరర్థకం మాత్రమే అయిపోయింది; కాని శూన్యం అయిపోలేదు. నల్లరాయి కూడా అయిపోలేదు.

అది యథానూపంగానే వుంది. నిర్మలంగానే వుంది. ఆర్ద్రంగానే వుంది. స్నిగ్ధంగానే వుంది. విలాసాలకు గనిగా కూడా వుంది.

అయితే, ఆవిలాసా లన్నీ ఆమె తన చెల్లెలికి దఖలు పరిచేస్తుంది.

కొడుకులు లేకపోవడంవల్ల, ఆమె తండ్రి, రెండో అల్లుణ్ణి. యిల్లరికం తెచ్చి పెట్టుకున్నాడు.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

ఆ అబ్బుడు మంచి రసికుడే; కాని రెండు చిన్ననరులు కలిస్తే వాక మహానది అయినట్టు, ఆయిద్దరు తరుణుల విలాసాలూ యేకమయి దుర్దమాలు కావడంవల్ల తరుచు వుక్కిరిబిక్కిరయిపోతూ వుంటాడతన.

ఇది యిలా వుండగా: సోదెమ్మకీ చలపతికీ వదినా మరుదుల వరస. అప్పుడప్పు డామె పెరిబాగులవా” డని జాలిపడుతూనే చలపతిని ఆడించేస్తూ వుంటుంది.

కాగా ఆమె అప్పుడు వూరికే కూచోలేకపోయింది. జోగమ్మ చూపులంతుకుని వుండడంవల్ల ఆమె మరొక గొడవకూడా యెత్తుకోలేకపోయింది.

వెంటనే “పెళ్ళించేత తల దువ్వింతుకోడానికి సిగ్గా యేమిటా బావా?” అని ఝమాయించి అడిగేసింది. దీనికే చలపతి వుల్టాసీదా అయిపోయి వుండగా “చక్కగా పక్కపాపిడి క్రాపింగు పెట్టించుకోక, ఆడపిల్లకి లాగ నీకంత జుట్టేమిటా యీ రోజుల్లోనూ?” అని కూడా అనేసింది.

అలాంటప్పుడు వాకట్లోకి పైవాళ్ళు రావడమే బుచ్చమ్మ కిష్టం లేదు. అందులోనూ సోదెమ్మ రావడం అసలే యిష్టం లేకపోయింది.

పోనీ అంటే వచ్చింది వచ్చినట్టు కూచోక తల దువ్వి

డంమాట యెత్తుకు నేటప్పటి కామెకి పిసాళం యెత్తుకు వచ్చింది. ఆపైని “క్రాపింగు” అనేటప్పటికి వైశ్యే మండుకుపోయింది.

దీంతో యిక పూరుకోలేక బుచ్చమ్మ “నామొగం చూసి అది పూరుకోనప్పుడు దానిమొగంచూసి నేనెందుకూరుకోవావీ? ” అనుకుని “ఇంటో వున్న ఆడపినుగులు భయభక్తులూ, సిగ్గు బిడియాలూ వున్నవాళ్ళయితే తగుదునమ్మా అని గజ్జె కట్టుకువచ్చి అంతరమంతరపాళ్ళయిలాగ భాగోతం ఆడగలరా? సిగ్గు కాకపోతేమాత్రం పెళ్ళాంగారు వచ్చాక తక్కినవాళ్ళ నందర్నీ తీసిపారేయ్యాలా యేమిటి? తల దువ్వీ దిక్కు లేకపోతే మొగముండాకొడుకు క్రాపింగూ పెట్టించుకోక, బోడిగుండ్లూ చేయించుకోక మరేం చేస్తాడూ? గురివిందగింజ తనకున్న నలు పెరగదుట. ఒకళ్ళ యింటి ముచ్చట్లుమాత్రం యింతకంటే బాగావుండి యేడిశాయా? కాకపోయినా కొంతమంది కదేమిటో కళ్ళల్లోనే వుంటుంది విషం” అంటూ విసిరికొట్టింది.

సోదెమ్మ మనస్సు చివుక్కు మంది.

ఆమెకి చాలా అభిమానం వచ్చింది. పేగులు తోడేసి

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

నట్టు కళ్ళనీళ్ళ పర్యంతమూ అయింది. ఇక అక్కడ కూచోలేకపోయింది.

మొదట పులుకూ పులుకూ చూసి, తరవాత “యాదాలాభంగా అన్న మాట కింత అల్ల రేమిట మాతల్లి ? ” అంటూ పుబ్బెత్తుగా లేచి “తెల్లవారి యెవరి మొగం చూశానో ? ” అని పిసుక్కుంటూ వీధి గుమ్మదాటి “తీరి కూచుని యెంతెంత మాటలు పడ వలసి వచ్చిందీ ? ” అని పరితపిస్తూ యిల్లు సమీపించి “మరదల్ని చూసి కళ్ళల్లో అంత నిప్పులు పోసుకుంటుందేం ? ” అని గొణుక్కుంటూ లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

“వెళ్ళిపో. నాకే దిగడిపోతుం దనుకున్నావా ? ” అనుకుంది బుచ్చమ్మ.

“అల్లరి ట అల్లరి, చూశావా తమ్ముడూ ? గుమ్మం లోకి రానిస్తే యిది యెంతెంత లయినా పుట్టిస్తుంది. నీవెళ్ళానికీ దీనికీ అక్కాచెల్లెళ్ళ వరస కూడానూ. చెల్లెలికి మాయనూటలూ, మంకుతనమూ నేర్పి మరిది నెంత యేడిపిస్తోందో యెరగవూ ? ” అని చలపతి చెవిలో వూదించి.

తరవాత జోగమ్మని పుద్దేశించి, ఆగదికేసి చూస్తూ

ఆ టక్కులాడితో మాట్లాడి చూడు నిన్నేం చేస్తానో ? ”
అంటూ పళ్ళు కొరుక్కుంది.

లో గుమ్మంలో పొంచి వుండి జోగమ్మ ఆచెలికత్తెల
మాట లన్నీ వింది. చటాలున వెళ్ళి కిటికీలోనుంచి వీధి
లోకి తొంగిచూసి సోదెమ్మ వాలకం అంతా కనిపెట్టింది.

వారికిద్దరికీ చలపతిని గురించి విరోధం వచ్చినందుకు
పొంగిపోయింది.

౧౪

నెల్లాళ్ళలో వస్తామన్న జోగమ్మ తల్లి తండ్రి యిరవై
రోజులకే వచ్చారు.

నిజాని కవి రోజులే అయినా జోగమ్మకి సంవత్స
రాలుగా కనపడ్డాయి.

హా రయినా, వుండలేక అయితే నేమి, నెల ఆఖరుకి
గాని రాదనుకున్న సెలవు యిరవయ్యో తేదీకే రావడం
వల్ల నైతే యేమి పిలిచినట్టు వచ్చారు కనక సరిపోయింది;
కాని లేకపోతే యెంత బిగపట్టుకున్నా ధైర్యం నిలవక
జోగమ్మ బెంబేలు పడిపోయి వుండును.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

అక్కడికి వెట్టెలో వెట్టెకు వచ్చిన మినపసున్ని బుట్టా, మిఠాయి బుట్టా పైకి తీస్తూ, తలవని తలంపుగా తన మొగం చూసి “అదేమే మామ్మా అంత కంప అయి పోయావూ ? ” అంటూ తల్లి చేతులు చాపాటప్పటికి దుఃఖం వుబ్బెత్తుగా పొంగుకు రాగా, తల్లిమీద వాలి బారుమనిపోయిం దామె.

తరవాత బుచ్చమ్మ వెయ్యికళ్ళతో కనిపెడుతూనే వచ్చింది; కాని సందు చేసుకుని జోగమ్మ యిక్కడి సంగతి అంతా ఆవేశే—మధ్యాహ్నం భోజనాలకి లోపునే తల్లికి చెప్పేసింది.

పూర్ణమ్మకి అరికాలిమంట నెత్తికి వచ్చింది. సగం అయినాక వచ్చి విని వెంకటచలం కూడా చాలా ఆగ్రహపడ్డాడు.

కాని అల్లుడి అప్రయోజకత్వం జ్ఞాపకం వచ్చి “తొం దరపడకు” అని ముందు పూర్ణమ్మని శాంతపరచి, “పడ్డన్ని రోజులు పట్టవు తల్లీ, వోషిక పట్టు. మే మిక్కడ పదిహేను రోజు లుందామని వచ్చాము. ఈ లోపున చలపతిని దారికి తీసుకురాగలుగుతానా సరే. లేకపోతే ముందు సంగతి అప్పు డాలోచిద్దాం” అని తరవాత

జోగమ్మని ప్రోదార్చి వెంటనే తీవ్రవాలోచన ప్రారంభించాడు.

ఆవేళ మధ్యాహ్నమే జోగమ్మనీ, చలపతినీ, పూర్ణమ్మనీ వెంటపెట్టుకుని అతను బజారుకి బయలుదేరాడు.

కాని, చలపతి వాంతో వెళ్లడం బుచ్చమ్మకి సుతరామూ యిష్టం లేదు. అయితే, కూచున్నవారు కూచున్నట్టే వాకట్లోనుంచి బయలుదేరడంవల్ల వద్దనడానికామెకి సందు చిక్కలేదు. సన్నచేసి అయినా ఆపు చేద్దామని యెంతయినా తంటాలుపడింది; గాని ఆసమయంలో చలపతి బుచ్చమ్మకేసే చూడలేదు.

మళ్ళీ సాయంత్రం అయిదు గంటలవేళ, వెండి, కంచు, ఇత్తడి సామానూ, చిల్లర కర్రసామానూ రెండు బళ్ళతోటీ, పందిరిమంచమూ, బట్టలబీరువా, పీచుపరుపూ, దూదిపరుపూ, మార్బిలుమేజూ యేడైనమండగురు కూలీలచేతా పట్టించుకుని వా రింటికి వచ్చారు.

ముందు, మంచం తెచ్చిన కూలీలు గుమ్మంలోకి రాగా వారిని చూసి మూతి ముడుచుకుని బుచ్చమ్మ వంటింటికేసి చక్కాపోయింది.

“మాఅమ్మా, మానాన్నారూ నాకు సారెవస్తువులు కొని యిచ్చారు మామయ్యా” అని జోగమ్మ మురిసి

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకాస్త్ర చిన్నకథలు

పోతూ చెప్పగా “జమిందారులు వారిచ్చి రన్నా, పెట్టిపుట్టావు నువ్వు తెచ్చుకున్నా వన్నా ఆశ్చర్యం యేమిటమ్మా?” అని కోడలితోటీ, “మాయిల్లు పడుతుందా బావగారూ?” అని వెంకటచలంతోటీ అని, వుప్పొంగి పోయి, కూలీలచేతా, బళ్ళవాళ్ళచేతా సామానంతా వాకట్లో దింపించాడు జగ్గయ్య.

జాపితావ్రకారం సామానంతా సరిచూసుకుని రెండు జోడాలవారూ నూతికి వెళ్ళి కాళ్ళు కడుక్కుని కసిన్ని కసిన్ని మంచిసీళ్ళు పుచ్చుకున్నారు.

మొదట పాతమంచం విప్పి వాకట్లో చేర్చేదాకా కూడా కూడా వుండి, తరవాత, జగ్గయ్య, బుచ్చమ్మని బలవంతాన తీసుకు వచ్చి ఆమె సాయంతో అది పడమటింటో అమరుస్తూ వుండగా, జోగమ్మ సెలవులు అందుకుంటూ, పూర్ణమ్మ సాయం పుచ్చుకుంటూ వెంకటచలమూ, చలపతీ పావుగంటలో కొత్తమంచం అమర్చేవారు.

తక్కిన సామాను కూడా గదిలోకి చేరేదాకా సాయపడి “ఇక నావల్ల కాదమ్మా! కాకపోయినా వియ్యపురాలి నైతిని, మీయింటో నేను చాకిరీ చెయ్యడం యేమిటి? ఎవరయినా చూస్తే నవ్విపోతారు, సిగ్గుసిగ్గు”

అంటూ చలపతి కేసి వోరచూపులు చూసి, జోగమ్మకి కన్నుగీటి, వాకట్లోకి వచ్చి చతికిలబడి, తరవాత ఆనా మూను సద్దడంలో పైకరి కొకరు సభాహాలు చెప్పకుంటూ, పైకరి కొకరు సాయం చేసుకుంటూ, షధ్యమధ్య పైకొక్కమాటు “నీకు తెలవ” దంటే “మీ రెరగ రండీ” అని వాదించుకుంటూ, “నాకు తోచింది చెప్పాను. ఆపైని నీయిష్టం” అంటే “నేననుకున్నది చెప్పాను. ఇక మీ మనస్సు సుమండీ” అని మళ్ళీ అతలో సమాధానపడుతూ, జోగమ్మా చలపతి బుజమూ బుజమూ రాసుకుంటూ తిరగడం చూసి, వెంకటచలంకేసి సాకూతంగా చూసింది పూర్ణమ్మ.

వెంకటచలం ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకుంటూ కవాచీ బల్లమీద తువ్వలు పరుచుకుని నడుం వాల్చాడు.

౧౫

“తెచ్చిన వెంటనే వస్తువులు వాడుకుంటే వేరే ముహూర్తం అక్కర్లేదుట” అంది జోగమ్మ.

“అవునుట” అన్నాడు చలపతి.

“కనక ముందు కుర్చీలో కూచోండి” అంటూ చెయ్యి పట్టుకుని అతన్ని తీసుకు వెళ్లింది దామె.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

“అది నీకోసం కొన్నారు మీనాన్నగారు. నువ్వు కూచోవాలి కాని నేనా యేమిటి?” అంటూ నసుకు తూనే అతను దర్జాగా కూచున్నాడు.

“నేను వాట్ని కుర్చీలో కూచుంటానా యేమిటి మొదట?”

“మ రెలా కూచుంటా వేమిటి?”

“ఇహగో యిలాగ”

ఇలా చెబుతూ ఆమె అతని వైడిలో కూచుని, రెండు చేతులూ మెడకి చుట్టేసి బుగ్గా బుగ్గా ఆనించి కువకువ లాడుతూ “తెలిసిందా? బాగుందా?” అని అడిగింది.

అతని మనసు తాంబూలంమీదకి పోయింది.

తరవాత అతని మొగంమీద మొగం పెట్టి “రేపు పొద్దున్న మీరు కోరుకున్న కుర్చీ కొంటారుట మా నాన్నారు” అంది జోగమ్మ.

“నీతో చెప్పారా?”

“మా అమ్మా మానాన్నారూ అనుకున్నారు. మా అమ్మ మేజా కూడా కొని యిమ్మండి”

అతని మొగం విప్పింది.

“మానాన్నారు కొంటా నన్నారు”

“భేష్”

“నేను ఫౌంటెన్ కలం కూడా కొని యిమ్మన్నాను”

“హో ! అయితే నే నస్తమానమూ రాసుకుంటూనే కూచుంటాను” అంటూ అత నామెని గట్టిగ కౌగిలించు కున్నాడు; కాని “నువ్వు చదివిన చదువుకి నువ్వేమి టోయ్ రాసీదీ ?” అని యెవరో టాకాయించి అడిగిన ట్టయి గతుక్కు మనిపోయాడు.

“అడగడం ధర్మం కాదు గాని— అయినా— సంతోషిద్దా మని సుచుండీ ! మంచం యెంతకి పుచ్చుకున్నారు భావగారూ ?” అని జగ్గయ్య అడగడమూ, “దాల్లో తప్పేముంది భావగారూ ? వస్తువు కంటి కింపుగా వున్నప్పుడు “కిమ్మ తైంత ?” అన్న ప్రశ్న సహజంగానే వచ్చేస్తుంది. మంచం ప్రత్యేకంగా యెన్నభై ఆరయింది. పరుపులు రెండూ యిరవై కూడు పైచిల్లర” అని వెంకటచలం జవాబు చెప్పడమూ వాకట్లానే జరిగాయి; గాని యెంతో దూరంనుంచిలాగ గదిలోకి చల్లగా వినపడ్డాయి.

నానిమీద, వెంటనే కౌగిలి విడిపించుకుని పైక్క దూకున మంచంమీదకివెళ్ళి వాలి “యెంత మెత్తగా వుందో పరుపు” అంటూ కిలకిలాడింది జోగమ్మ.

చలపతి కూడా వెనకాలే వెళ్లి “అవును సుమా”

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

అని రెండు చేతులతోటీ పరుపు తాకుతూ వుండగా, ఆమె మెడపట్టుకుని అతని మొగం తన మొగంమీదకి తీసుకుంది.

ఒక్క ఊణకాలం నాలుగు పెదఘూ ప్రీతి నెరుపు కున్నాయి.

ఆమహాపుణ్యకాలంలో కిచకిచ లాడతూ రెండు పొట్టి పిచికలు వచ్చి వసారాదూలంమీద వాలాయి.

దక్షిణపు తెరిపినుంచి రంయి మని వచ్చి, గోదావరి గాలి, గులాబీపువ్వుల పరిమళంతో ధూణతర్పణం చేసింది.

కాని, మబ్బు లేని పిడుగు లాగ, వాకట్లోనుంచి, దాని వెనకనే “తమ్ముడూ” అని కఠోరాహ్వనం కూడా వచ్చింది.

జోగమ్మ కడుపులో రాయి పడ్డట్టయింది. అయినా వెంటనే తేరుకుని ఆమె “వెళ్ళకండి, వెళ్ళకండి” అంటూ చేతులు మరింత గట్టిగానే బిగించింది; కాని చలశతి ఆపట్టు బలవంతాన విడిపించుకుని దూదిపించేలాగ యెగిరి సోయాడు.

దెబ్బతిన్న ఆడతాచు లాగ లేచి నిప్పులు కక్కుతూ వచ్చి జోగమ్మ గుమ్మంలో ఆగిపోవడం చూసి “చూశా

రా” అన్నట్టు పూర్ణమ్మ వెంకటచలం కేసి చూడగా, “ఇదా సమయం?” అన్నట్టు వెంకటచలం జగ్గయ్య కేసి చూశాడు.

వియ్యాలవారి ఆశ్రమం జగ్గయ్యని కుదిపేసింది. దాంతో అతను మెరుపుదెబ్బ తిన్నట్టయి “ఇప్పు డేం పనే? వా డెండుకు నాతో చెప్పరాదుటే?” అని చాలా రూక్షంగా అడిగాడు; కాని అప్పటి కప్పుడే ముందు బుచ్చమ్మా, గుడికి మేక లాగ ఆమె వెనక చలపతి వంటింటి పెరట్లోకి వెళ్ళిపోయారు.

“ఇప్పుడే చూశాను, వ్రప్పయిపోయింది, పట్టుకు రావాలి” అంది వెంకట తిరుగుతూనే బుచ్చమ్మ.

మళ్ళీ పులిక్కిపడి, మాట్లాడలేక చెయ్యి చాపాడు చలపతి.

ఆచేతిలో పడెయ్యడాని కొక అణాకాసు యెత్తి పట్టుకుని “వాళ్ళు రమ్మంటే వెనకా ముందూ చూసు కోకుండా కూడా చక్కాపోతావా?” అని ముందు కళ్ళెరచేసి “యేమేం కొన్నా రేమిటి?” అంటూ తరవాతే లాలనగా అడిగిం దామె.

“వాళ్ళు బయలుదేరి దాకా యెందు కూరుకోవాలి?” అనుకుని, మన్నాడు పొద్దున్న, ముందే జాగ్రత్తపడింది బుచ్చమ్మ.

దీనికి సాయం, ఆవేళ లేచినంత తొరగా యెప్పుడూ లేవలేదు చలపతి.

నంతథావనాదికం పూర్తి చేసుకుని, మళ్ళీ గదిలోకి వెళ్ళి, అతను పర్బ తొడుక్కుంటూ వుండగా జోగమ్మకి మెళుకువ వచ్చింది.

కూనిరాగం తీసుకుంటూ, కోడిగుడ్డు లాంపు వెలుగు లోనే నిలుపుటద్దం యెదట నుంచుని, అతను తాపీగానే బొత్తాములు పెట్టుకుంటూ వుండినాడు; కాని “యెక్కడికో పంపుతోంది కామోసు భామ” అని ఆత్ర పడుతూ వురికివెళ్ళి రెండు రెక్కలూ పట్టుకుని అతన్ని తన వేపుకి తిప్పకుని “యేమిటీ యీ నడనం?” అన్నట్టు కళ్ళల్లోకి బాణాలు విడిచిందామె.

“మీరంతా వో—త్తి నిద్రమొగా” అన్నట్టు, మొదట, చిరునవ్వు నవ్వుతూ బదులు చూశాడతను. తరవాత “చూసుకో, నేను లేచి అప్పుడే అరగంటయింది. ఇక

ఇల్లు పట్టిన వెళ్ళవాడబడుచు

మీరు బయలుదేరడమూ, బజార్లో వర్తకులు కొట్టు తేరవడమూ తరవాయి” అంటూ కనుబొమ్మలూ, తల యెగరవేశాడు.

“ఫ్రాన్స్ యింతే కదా?” అంటూ స్థిమితపడి జోగమ్మ వాకట్లోకి వెళ్ళిపోయింది.

ఆమెని చూసి పూర్ణమ్మ లేచింది. వారి నిద్దరీ చూసి వెంకటచలం లేచాడు. వాకట్లో వీరి నందడి విని, గాది సావిట్లో జగ్గయ్య లేచాడు.

వీరి నందరీ చూసే సూర్యుడు పొడుపుకొండమీద తోచాడు.

“దొంగలు పడ్డ ఆరు మాసాలికి కుక్కలు మొరిగా” యన్నట్ట, ఆ తరవాత సావకాశంగా ఆరు కొట్టింది గడియారం.

చలపతి మనస్సు గుబగుబ లాడిపోయింది.

“వీళ్ళింకా యెప్పుడు బయలుదేరనూ?” అని చిరాకు పడుతూ మొదట రెండు మూడు నిమిషాలు వాకట్లో తచ్చాడా డతను; కాని అంతలో జ్ఞాపకం వచ్చి, పెళ్ళామో మామగారో “సంయో” అనీ అనడంతోటే పిలిచేద్దామని, వచ్చిపోయీ జట్కాలలో కాళీవి చూడ్డా

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకాస్త్రీ చిన్నకథలు

నికి, తరవాత, అరుగుమీదకి వెళ్ళి బొత్తనకాళ్ళమీద కూచున్నాడు.

అత నలా కూచున్నాడు. అంతే. సరిగా అప్పుడే బుచ్చమ్మ యిలా వచ్చి గుమ్మంలో నుంచుంది.

దూరాన వొక కాళీ జటా కనపడింది. సమీపించింది. వచ్చేసింది. వెళ్ళే పోయింది. కాని అత నది గమనించలేదు. అతని చూపులు బుచ్చమ్మ మొగంమీదే వున్నాయి. అతని శ్రద్ధ అంతా ఆమె చూపులమీదేవుంది.

ఉండుండి “యిలా రా” అన్న ట్రామె కళ్ళు చికిలించింది. మంత్రముగ్ధుడు లాగ అత నామె వెనకాలే దొడ్డి గుమ్మం దాకా వెళ్లాడు.

ఇలాగా అలాగా ప్రేకమాటు కలయజూసి, బుచ్చమ్మ, రెండణాకాసులు యెత్తి పట్టుకుంది. పోటనే అతని కుడి చెయ్యి ముందుకి సాగింది.

“ఈరెండణాలూ పుచ్చుకో, కాఫీ హాటలుకి వెళ్ళి పెసరట్టూ వున్నా తిని కాఫీ తాగు. మెల్లిగా ధవళేశ్వరం వెళ్ళి చక్కారా. రానూ పోనూ జటాకి రెండణాలు తగలెయ్యడం యెందుకూ, తిన్నది జీర్ణం కూడా అవుతుంది. దర్జాగా నడిచివెళ్ళి నడిచే వచ్చేయ్యి” అంటూ ఆరేం డణాలూ అతని చేతిలో విడిచిపెట్టి దామె.

“బజారుకి వెళ్ళవద్దా?” అని బిక్క-మొగం వేసు కున్నాడు చలపతి; కాని గుప్పిడి మాత్రం గట్టిగానే బిగించాడు.

“నువ్వెందుకూ?” అని గదిమి, దామె.

అతను జవాబు చెప్పలేకపోయాడు.

“నీపెళ్ళాం వెళ్ళతోంది చాలదూ దొరసాని లాగా?”

“నేను కూడా వెడితే యేం?”

“నిన్ను లోకువ చేస్తేస్తారు రా”

“ఎలా చేస్తారూ?” అన్నట్టు చూశా డతను.

“సారె అన్నప్పడు, వాళ్ళు, మన తాహతునీ, దర్జానీ పట్టి పట్టుకు రావాలి. సరిగా తెస్తే మనం పుచ్చుకు పూరుకోవాలి, తక్కువ తెస్తే పేచీ పెట్టాలి. అంతే గాని, వాళ్ళు సామాను కొనేటప్పుడు నువ్వు దగ్గర వుంటే, పేచీ పెట్టడానికి తరవాత నీకు హక్కేం వుంటుందీ?”

ఈమడతపేచీ అతని బుర్ర కెక్కలేక.

“కాకపోయినా నీపెళ్ళానికి సామాను కొంటూ వుంటే వెనకాల నువ్వెందుకురా?”

“డబ్బెక్కు- వయినా అదీ నేనూ కొన మన్నవే కొంటున్నారే”

శ్రీ పాద సుబ్రహ్మణ్యకావ్య చిన్నకథలు

“కూతురు మాట వింటున్నా రేమో గాని నీమాట వింటారా యేమిటి వెర్రిమొగమా?”

“వింటూ వుంటేనే లే?”

“అయితే వెళ్ళు”

ఇలా అని చేతులు నలుపుకుంటూ వైక్కు అడుగు వెనక్కివేసి తరవాత “నీకర్నం.....నాకే?” అంటూ మూతి బిడాయించుకొని గుర్రాలక్కలాగ మొగం తిప్పే సుకుం దామె.

దీంతో అతని కడుపులో రాయి పడింది.

వెడితే యేమిటో, వెళ్ళకపోతే యేమిటో?

పదిరోజుల కిందట అయితే అతని కీ తటపటాయింపు లేకపోవును. ఇప్పుడు ద్వంద్వప్రభుత్వ వచ్చి పడింది.

బజారుకి వెళ్ళా లని అతని మన స్సెంతయినా పీకు తోంది. వెడితే తనూ పెళ్లామూ యిరుకిరుగ్గా వోక బండిలో కూచుని, నిన్నటిలాగే దర్జాగా బజారులో షికారు కొట్టవచ్చు. ఇవాళ మామగారు తాను కోరు కున్న కుర్చీ, దానికి తగ్గ మేజా, వాటికి పసం దైన ఫౌంటెన్ కలమూ కొంటారు.

రాసుకునే టప్పుడు కాగితా లెగిరిపోకుండా వుండే టట్టు రెండు పెద్ద గవ్వలు కొనమందా మని కూడా

అతను నిశ్చయించుకుని వున్నాడు.

ఇక బజారుకి వెళ్ళకపోతే యెలాగా ?

అంతా ముజ్జిడ్డుగా కనపడింది దతనికి.

“దీనిమీద ధవళేశ్వరం వెళ్ళకపోతే యేం ?” అనుకున్నాడు; కాని ధైర్యం నిలిచేటట్టు కనపడలేదు.

ఒకరి కేసి వైకరు చూసుకున్నారు.

ఒక్క-క్షణం అలా నుంచున్నారు వారు.

ఉత్తరక్షణంలో అతని దుర్బలహృదయంలో వైక్క మెరుపు మొలచింది.

వెంటనే “అలాగే వెళ్ళివస్తా” నంటూ స్వయంగా తలుపు తెరుచుకుని అతను సందులో పడ్డాడు.

కాని, నాలు గడుగులు వేశాడో లేదో, బుచ్చమ్మ, చిటికెలు వేసి వెచక్కి రప్పించి “పది దాటాకా..... తెలిసిందా ? ఈలోపుగా నువ్వు రావద్దు. ఊళ్ళోకి వచ్చినా యింటికి రావద్దు. మరి వెళ్ళు” అంటూ తల యెగరవేసుకుంటూ సెల విచ్చింది.

“సరే” అన్నట్టు తలమాత్రం పూసి కప్పుగంతులతో అతను సందు దాటేశాడు.

ఎనిమిదిన్నర అయింది.

“ఈపాటికి గుకాణాలన్నీ తెరిచేసి వుంటారు. తొరగా లేవం డమ్మాయీ” అంటూ జోగమ్మనీ, పూర్ణమ్మనీ తొందరపెట్టి “చలపతీ” అని విలిచాడు వెంకటచలం.

దానికి జవా బయినా రాలేదు.

“ఎక్కడికి వెళ్ళారో సమయానికి?” అని చిరాకు పడుతూ, కాలు కాలిన పిల్లిలాగ జోగమ్మ యిల్లంతా వెదకడం మొదలు పెట్టింది.

పూర్ణమ్మ, వుండలేక “మీ తమ్ముడేడమ్మా?” అని ప్రాధేయ పూర్వకంగానే అడిగింది; కాని బుచ్చమ్మ “యేమో నేనే మెరుగుదూరా?” అని సాగదీసు కుంటూ నూతి దొడ్లోకి వెళ్ళిపోయింది.

వెంకటచలం పూర్ణమ్మకేసి చూశాడు. పూర్ణమ్మ జోగమ్మకేసి చూస్తూ “యెక్కడికో పంపేసింది” అంది. “అవును, ఆ పీనుగుపనే యిదీ” అంటూ జోగమ్మ పళ్ళు కొరుక్కుంది.

చివరికి వ్రసూరు మంటూ వారు ముగ్గురే బయలు దేరారు.

ఇదంతా దొడ్లోనుంచి తొంగి చూస్తూనే నుండి బుచ్చమ్మ. వారు గుమ్మం దిగి నాలుగిళ్ళు దాటి పుంటా రన్నప్పుడు చరచరా మ-డువా వాకట్లోకి వచ్చి వీధి గుమ్మంకేసి చూస్తూ “ఇహ గింజుకు చావండి. మహా బాగా చేశాను కాదూ” అంటూ విరగబడి రాకాసి నవ్వు నవ్వుకుంది.

బండి, కూరల బజారు దగ్గరికి వెళ్ళింది. వెనకాల నడుస్తూ వెంకటచలం జోగమ్మతో యేమిటో నచ్చచెబు తున్నాడు. పూర్ణమ్మ కూడా ఆపనే చేస్తోంది. అయినా జోగమ్మ మాత్రం మొగం వేలవేసుకునే వుంది.

ఎక్కణ్ణుంచి వచ్చాడో, యిలాంటప్పుడు ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకుంటూ చలపతి చక్కావచ్చాడు; కాని “యెక్కడికి వెళ్ళావోయ్?” అని వెంకటచలం కొంచెం చురుగ్గా అడిగి దాకా జోగమ్మా పూర్ణమ్మా కూడా అతన్ని చూడలేదు

చురచుర చూస్తూ “యెక్కడికి వెళ్ళా రండీ?” అంది జోగమ్మ. అప్పు డయినా వచ్చినందుకు సంబరం కాక, మొదట కనబడకపోయినందుకు ఆమాటలో ప్రక్రోషం యెక్కువగా వుండింది.

“ఎక్కడి కయినా నువ్వే వెళ్ళానా, నిన్నెవ రయినా

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

పంపారా చలవతీ?” అని మెల్లిగా అడిగింది పూర్ణమ్మ.
 “మాట్లాడ రేమండీ?” అని జోగమ్మ కొంచెం కరుగ్గానే
 అంది; కాని అత నెవరికీ జవాబు చెప్పలేదు. ముసిముసి
 నవ్వులికి వైక అంశ మాత్రం యెక్కువ చేశాడు.

“ఏమయితే యేం పూరుకోం డింక. ఎక్కడికి వెళ్లినా
 సమయానికి వచ్చాడు కదా?” అని జోగమ్మనీ పూర్ణ
 మ్మనీ సముదాయించి, వెంకటచలం “చెప్పి వెడితే
 నన్ను కూడా తీసుకు వెళ్ళవలసివస్తుంది దని రహస్యంగా
 వెళ్ళి వచ్చావు కాఫీచూటలుకి, అవునా?” అని కొంటె
 చూపులు చూస్తూ చలవతిని ముదలకించాడు.

సిగ్గుపడి చలవతి మొగం పక్కకి తిప్పుకున్నాడు.

దీనిమీద కాఫీ నోచూరించగా “నిన్న మరచి
 పోయాడు. ఇవాళ నాకు కాఫీఫిల్టరు కొని యివ్వకపోతే
 వైప్పకోను నాన్నారోయ్” అంటూ జోగమ్మ గునిసింది.

“అవునేవ్ ! నేనూ మరచిపోయాను చూశావా ?
 ఇవాళ తప్పకుండా కొంటాను. ఇడ్డెన్లపాత్రా, యించక్క
 ముద్దొస్తూ వుంటాయి రెండు మూడు జతల పింగాణీ
 కప్పలూ కూడా కొంటాను సరా?” అని కూతురికి
 పూర్ణమ్మ వాగ్దానం చేసింది.

“అయితే, వెండి కప్పలూ సాసల్లూ, యెంచుకమ్మూ

మరీ ? కాఫీ సోసీ పొయ్యడంతోటే అవి వేడెక్కి పోతాయి. కాఫీ వేడికి నాలుకా, కప్పు వేడికి పెదవులూ చురుక్కుమని పోతాయి, యేమి సుఖమూ ? కనక మధ్యాహ్నం తీసుకువెళ్ళి మళ్ళీ అవి సావుకారుకే యిచ్చే ద్దాం బతిమాలి. తరవాత మరో రెండు జతలు పింగాణీవే కొనిపెడుతుంది మీఅమ్మ నీకు దర్జాగానూ” అన్నాడు వెంకటచలం చిరునవ్వు ఆపుకుంటూ.

“చూశావుటే అమ్మా నాన్నార్నీ ?” అని జోగమ్మ గారాం కుడవగా కళ్లు చికిలించుకుంటూ పూర్ణమ్మ వెంకటచలంకేసి చూసింది.

ఈ సంభాషణ తన హృదయవీణకు శ్రుతి కలపగా “బాబయ్యగారు వూరికే అంటూ రం డమ్మాయిగారూ.” కూతుళ్ళ కిచ్చిన వస్తువులు తల్లిదండ్రులు మళ్ళీ పుచ్చుకోడం యెక్కడయినా వుందాండి భూమ్మీదా ?” అని బండివా డండుకున్నాడు.

“మరే మా అమ్మ మరీని విన్నావా ? మాట్లాడ వేం ? వద్దని నాన్నారితో చెప్పవేం ?” అంటూ తల్లి తొడమీద పొడిచింది జోగమ్మ.

దానిమీద వెంకటచలం “మీ మాటలు వినీ అల్లుడు నవ్వుకుంటున్నాడు చూశావా ?” అనగా, పూర్ణమ్మ

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

“తప్పేం ? నాయనా, నీనవ్వే మాకు పదికోట్లు, రా కూచో” అంటూ ముందుకి జరిగింది.

కళ్ళతో పుస్తూ జోగమ్మకూడా జరిగింది; కాని మామగారు నవస్తూ వుండగా తాను బండిక్కడమా, మానడమా అని చలపతి మనస్సు యిలా చర్చలో పడగా, అతని శరీరం మాత్రం మెగిరి అలా బండిలో పడింది.

౧౮

సామా సంతా కొనేటప్పటికి వదకొం డయింది.

అనుకోంది ఫిల్టరూ, కాఫీపొడూ నీసా, పంచదార నీసా, కప్పలూ, సాసర్లూ, స్పూనులూ వుంచుకోడానికి కోరి వైక చిన్న బీరువాకూడా కొనిపించుకుంది జోగమ్మ.

పూర్ణమ్మా, జోగమ్మా, చలపతి వొక బండిలో కూచోగా, చిల్లర సామా సంతా వేయించుకుని వెంకట చలం మరోబండిలో కూచున్నాడు.

వెనకాల, ముగ్గురు ఆడకూలీలు చేవచెక్కల బట్టల బీరువా తెస్తున్నారు. ఒక కూలీ మార్బిలుమేజా, మరొక కూలీ క్లెకు మేజా, తిరుగుడు కుర్చీ తెస్తున్నారు.

“నువ్విచ్చిన కాఫీగింజలు వీసెడూ మాయిద్దరికీ రెండు నెలలు సరిపోతాయే అమ్మా” అంటూ ప్రారంభించింది జోగమ్మ.

“అదేమిటే, నీమామగారి కివ్వవుటే పాపం?” అని జాలి వెలకబోసింది పూర్ణమ్మ.

“ఏమండీ, మీనాన్నగారు కాఫీ పుచ్చుకోడం వుంది టండీ?”

“ఎప్పు డేనా వుంది. నిషేధం లేదు”

“అయితే. నెల్లాళ్ళు వస్తాయే”

“మరి తరవాత?” అని మనుకున్నాడు చలపతి. మాట నాలుక చివరికే వచ్చేసింది; కాని పెదవులు అడ్డే శాయి.

“నన్నడగం యెందుకే? కాకపోయినా మీసంగతి నా కేం తెలుస్తుందే? రెండు మాసాల్లో కాదు, నెలా పదిహేను రోజుల్లో కాదు, వైక్క వారం రోజుల్లో కానిచ్చేసుకోండి మాకేం? వైట్టి ఫిట్టనూ, అవీ యివ్వ కూడ దని వీసెడు కాఫీగింజలూ, వీసెడు చక్కెరాయిచ్చాం. వాటికోసం రెండు రూపాయలు పై దాటింది మాటలా?” అని కళ్ళు తిప్పకుంటూ ముదలకించింది పూర్ణమ్మ.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

“పోనీ ఆవీసెడు గింజలికీ వీసెడు చక్కెరా సరిపోతుం దేమో నువ్వే చెప్పు మరీ”

“అది అయిపోతే మీ వంటింట్లో పోయిమీద రెండు బెల్లబ్బుట్ట లుంకనే ప్రన్నాయి”

అత్తగా రిలా అనగా చలపతి పులిక్కిపడ్డాడు. జోగమ్మ కూడా మొదట మాట్లాడలేకపోయింది; కాని వెంటనే నిదానించుకుని “అమ్మోడా అయిపోయాకా?” అంది.

“ఏమో? నాకు తెలవదు. నన్నడక్కు” అంటూ బుంగమూతి పెట్టుకుని మొగం పక్కకి తిప్పుకుంది పూర్ణమ్మ.

“కొనిపెట్టకపోతే పోయింది సలహా అయినా చెప్ప డాని కేమే మామ్మా?” అంటూ జోగమ్మ తల అడ్డంగా ఆడించుకుంది.

పూర్ణమ్మ మాట్లాడలేదు. మొగంకూడా యిలా తిక్పకోలేదు.

జోగమ్మ వైక్కుమాటు నిదానించి చూసింది. చలపతి కేసి చూస్తూ చిన్న మందహాసం కూడా చేసింది. చివరికి “పోనీ, తెల్లగానే పుంటుంది కనక, తొమ్మిది కానులు పెడితే రెండు శేర్లు కూడా వస్తుంది కనక, మెత్తగా

కొట్టుకుని వుప్పు వేసుకుంటామే. ఏమే అమ్మా ?” అని కొంటే చూపులు చూస్తూ అడిగింది.

ముగ్గురూ ఫకాలు మనిపోయారు.

అప్పటికి బళ్ళు వైగ్రాం రోడ్డు మొగలోకి వచ్చాయి. బండివాడు “తప్పకో తప్పకో” మంటూ వైక కావటి వాణ్ణి అదలిస్తున్నాడు. “ఆ నవ్వెందుకు చెప్పా ?” అంటూ వెంకటచలం తొంగి చూస్తున్నాడు.

ఈసమయంలో, జోగమ్మ తెల్లబోయి “అదేమండీ ? దిగిపోతా రేమండీ ?” అని ఆత్రంగా అడుగుతూనే వుండగా, జవాబు చెప్పకుండా గభీ మని కిందికి వురికి, నాశంవారి సత్రం కేసి లగువులు వేశాడు చలపతి.

౧౯

వివరాలు చెబుతూ వెంకటచలం సామా సంతా చూపించగా జగ్గయ్య పరమానందభరితు డయిపోయాడు.

తరవాత, జోగమ్మ, వైక్కొక్కటే కాఫీపరికరాలు తెచ్చి యెదట వుంచి, వాటికోసం కొన్న బీరువా కూడా చేతి కందేట ట్రాక పక్కగా నిలవబెట్టి ఫిల్టరు విడతీసి చూపిస్తూ బోధించి “మన యింటో పగలు పడకొండు

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకాస్త్రీ చిన్నకథలు

గంటలకే భోజనా లయిపోతాయి కనక మళ్ళీ రాత్రి యేడున్నర దాకా వుండడం కష్టం. రోజూ మూడు గంట లికి నేను కాఫీ చేస్తూ వుంటాను, మీరు కూడా పుచ్చు కోవాలి సుమండీ. మీరు కనక పుచ్చుకోకపోతే మేమూ మానేస్తాం యే మనుకున్నారోను” అని తండ్రితో లాగ చాలా చనువుగా చెప్పింది

దీనికి మరీ పొంగిపోయాడు జగ్గయ్య.

“అలాగే పుచ్చుకుంటాను, తల్లీ. మీరేమీ మానుకో నక్కర్లేదు. నీచేత్తో మంచిని ఖిస్తే అవే కాఫీ అని సంతోషిస్తాను నేను, మరి కాఫీ యిస్తే యిక వేరే చెప్పాలా? కాఫీ పుచ్చుకోక మన కేమమ్మా? మా నాన్నగారు కావలసినంత ఆస్తి సంపాదించి యిచ్చారు నాకు. నేను సంపాదించలేకపోయాను; కాని పాడు చెయ్యకుండా అది మీ చేతిలో పెడతున్నాను. నా అదృష్టం కొద్దీ నువ్వు దొరికావు మాకు. మీనాన్నగారొకటి నే నొకటి కాదు సుమా తల్లీ, నీకు” అంటూ ఆ సామా నొక్కొక్కటే పుచ్చుకుని చూసి, మెల్లిగా కింద వుంచి “దాచుకోమ్మా” అన్నా డతను.

అది విని కూతురి తెలివితేటలికీ, జగ్గయ్య వాత్సల్య

నీకీ పూర్ణమ్మా వెంకటచలమూ చాలా సంతోషించారు.

ఏమీ యెరగవట్టు మెల్లిగా యీ సమయంలో వచ్చాడు చలపతి.

“ఏం నాయనా, బజారుకి వెళ్ళలేదూ నువ్వు?” అని ఆత్రంగా అడిగాడు జగ్గయ్య.

“ధవళేశ్వరం వెళ్ళాను నాన్నా” అన్నాడు చలపతి.

జోగమ్మా, పూర్ణమ్మా, వెంకటచలమూ వ్రలిక్కిపడ్డారు.

“ఎవరు పంపారూ

“అక్కయ్య”

జోగమ్మా, పూర్ణమ్మా, వెంకటచలమూ “మనం అనుకున్నదే కాదూ?” అన్నట్టు మళ్ళీ చూసుకున్నారు.

“ఎందుకూ?” అని కొంచెంకరుగ్గా అడిగాడు జగ్గయ్య.

ఏం చెప్పాలో తోచక చలపతి దిక్కులు చూస్తూ వ్రండగా గభీమని వెంకటచలం అందుకుని “సంసారి అయినవాడికి అనేకపనులుంటాయి, పని పట్టి ఆరా తీసేదేమిటి భావగారూ?” అని సద్ది చెప్పాడు.

“నే నింటో, వున్నానుకదా, వెళ్ళాటప్పుడు నాతో

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

కాస్త చెప్పగూడదూ?” అని కొంచెం రోషంతో అడిగాడు జగ్గయ్య.

అందుకు గూడా జవాబు చెప్పలేక చలపతి మళ్ళీ తన కేసి చూడగా “బుచ్చమ్మ అన్నా, మీరన్నా అతనికి సమానమే కాదుటండీ?” అన్నాడు వెంకటచలం.

పడమటింటో తలుపు చాటున నకిర్ర వున్న బుచ్చమ్మ యిదంతా విని, కొట్టినంత బాధపడి వంటింటి పెరట్లోకి వెళ్ళి కూలబడింది.

జగ్గయ్య తల యెత్తుకోలేకపోయాడు.

౨౦

“మీ అమ్మా, మీనాన్నా వెళ్ళారా యింకా వున్నారా చెల్లాయీ?”

నూతిపల్లెంలో వెండికంచం కడుగుతూ వుండగా జోగమ్మ కీమాట వినబడింది; కాని యెటు చూసినా యెవరూ కనపడలేదు.

“ఇక్కడ ఉన్నాను నేను” అని మళ్ళీ వినపడింది.

ఎడమవేపున వున్న డాబా కేసి చూసింది; కాని జోగమ్మకి అక్కడాయెవరూ కనపడలేదు.

“ఇక్కడమ్మా వెరితల్లీ”

వెనక్కి తిరిగి చూడగా, గోడ అనతల, కరివేప చెట్టు కొమ్మల్లో నక్కి వుండి మాట్లాడుతోంది సోదెమ్మ. ఆమెని చూడగానే జోగమ్మ మొగం యింతయింది.

“ఇంకా వెళ్ళలే దండీ. బజారునుంచి వచ్చాము, యిప్పుడే భోజనాలు చేశాము”

“ఇవ్వ దలుచుకున్న సామా నంతా కొనడం అయిందా?”

“అయిందండీ! వచ్చి చూడరూ అక్కయ్యగారూ?”

“ఇంతకంటేనా అమ్మా? కాని నువ్వు రమ్మన్నప్పుడు వచ్చి చూస్తాను”

“ఇప్పుడు రమ్మనడం లేదూ?”

“ఇలా కాదు చెల్లీ”

“మరెలా గండీ?”

సోదెమ్మ చెప్పలేదు; కాని జోగమ్మకి అంతా బోధ పడి పోయింది.

“ఇలా కాదంటే, యీ జన్మలో నాకంత అదృష్టం పడుతుందా అక్కయ్యగారూ?”

“అదేమమ్మా, అలా బేలపోతావా? ఇదంతా నీదే

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

కాదూ ? తక్కినవాళ్ళు గుప్పెడు మెతుకుల కోసం చేరిన యీగలే కాదూ ? ”

“నే నే యిప్పు డలా వున్నా నండీ”

“తప్పు తప్పు అలా అనుకోకమ్మా ! నిన్ను చూస్తే నా కేడుపు వస్తోంది. దిక్కుమారు పీనుగు చూస్తే పీకేస్తుంది, మరొకప్పుడు మాట్లాడుకుంటాం వెళ్ళమ్మా”

బుచ్చమ్మ వస్తోందేమో అని వైకమా టలాగా యిలాగా చూసి “పుపాయం చెప్పరూ ?” అంటూ జోగమ్మ మళ్ళీ కరివేపచెట్టుకేసి చూసింది; కాని సోదెమ్మ లేకు. చెట్టు కొమ్మలు మాత్రం వూగిపోతున్నాయి.

అంతట యేదో దిగులు పట్టుకున్న ట్టయిపోయి జోగమ్మ పూర్వశ్వాసతో యింటోకి దూకింది.

౨౧

“ఇంకో రెండేళ్ళు పోతే నీయింటిపే రయినా పైకి రాని వ్వదు. పెళ్ళయి ఆరుమాసా లయినా తిరక్కుండా యిల్లు పట్టింది, నడివీధిలో నుంచుని తన యిల్లని చెబుతోంది భామ”

“ఎలాగే అమ్మా మరీ ? ఇందుకే కామోసునే నిన్న సోదెమ్మక్కయ్యగా రలా అన్నారూ”

“అవిడ అందంలే అనదూ ? దీని గుణాలు మొద
జ్ఞుంచీ యెరగనివా, మన కంటే కొత్త కానీ? ఇంతకీ:
నీ మామగా రేమనుకుంటారో అని చూస్తున్నాను. లేక
పోతే నైక్క ఊణంలో దిగ్గుజెయ్యనూ రాకాసినీ?”

ఈమాట అంటూ వుండగా వెంకటచలం వచ్చి
“యేమి” అన్నాడు, “ఎవరో ముసీలి బ్రాహ్మ డడగ్గా
బుచ్చమ్మ ఈయిల్లు తన దని తేల్చింది. “కందుకూరివారి
దనకపోవడం యేమి?” అని అమ్మాయికి కష్టంగా
వుంది” అని పూర్ణమ్మ చెప్పింది.

“అమాట నేనూ విన్నాను. కాని మన బంగారం
మంచిది కాదు” అన్నాడు వెంకటచలం.

“అతనికి చేత కాకపోతే అమ్మాయి చేసుకుంటుంది
పెత్తనం, పుధ్య యిదెవరండీ?”

“కొంచెం వోపిక పట్టాలి. కోడళ్ళు కాక, ఆడబడు
చులే పెత్తనం సాగించే యిళ్ళు లోకంలో యెక్కువే
వున్నాయి. వీలు కానప్పుడు పడి వుండాలి.”

“ఎన్నాళ్ళు?”

“వో—హో—హో— చలపతికి జ్ఞానం వచ్చిదాకానూ.
చెప్పడం యెండుకూ?”

“సముద్రంలో కెరటాలు తగ్గడమూ, చలపతికి—”

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

“అంత నిరాశ అక్కర్లేను”

“ఇక నేను లే ననుకోండి నాన్నారూ”

ఇలా అంటూ జోగమ్మ తల్లిమీద వాలింది. అది చూశాటప్పటికి వెంకటచలం కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి. పూర్ణమ్మ కూడా అలాగే అయి, అయినా ఆమెని పొదివి పట్టుకుని “నీకేం తల్లీ? ఆమనోవర్తి మనిషి నిన్నేం చెయ్యగలదమ్మా?” అని ప్రాదార్శి “ఇంకో పదిహేను రోజులు సెలవు కోరండి. ఆరెండు వారాలూ కూడా చూసి, వీలు లేకపోతే అప్పుడు అమ్మాయిని అల్లుణ్ణి మన యింటికే తీసుకు వెళదామూ” అని సలహా చెప్పింది.

“అది రానిస్తుందిలే అమ్మా?”

“అవునేవ్, మీ రే మంటారండి?”

“రానిస్తుందే అనుకో. చలపతి మన యింటో వుంటే యిక్కడ యేది యేమయిపోతుందో ఆలోచించావా?”

“అదీ నిజమే. గండకత్తెర వచ్చి పడిందండీ యీ భూతంతోటీ”

“సరే, ముందు సెలవు హెచ్చుచేయించుకువస్తాను, తరవాత అట్నుంచి సరుకు-వద్దాం”

ఇలా చెప్పి వెంకటచలం సూపర్మెంటు ఆఫీసుకి వెళ్ళాడు.

౨౨

“ముందుముం దింతకంటే సయ్యోధ్యలుండి యేడుస్తాయా
యేమిటి, యేమయినా సరే పూమాటు సోదెమ్మగారి
యింటికి వెళ్ళి వస్తానే”

జోగమ్మ నిలువుటద్దం యెడట నుంచుని వుండగా
ఆమె తలలో, బర్మాముడి చుట్టూ, గులాబీపువ్వులు
సద్దుతూ యిలా అంది పూర్ణమ్మ.

“నేనూ రానా?” అంటూ వుబలాటపడింది
జోగమ్మ.

“కళ్ళల్లో నిప్పులు పోసుకోదూ?”

“ఎ—లాగే మరీ—?”

ఇలా గునుస్తూ యెడటికి తిరిగి, తల్లి జబ్బలు పట్టుకుని
వేళ్ళాడింది జోగమ్మ.

“ముందు నన్ను వెళ్ళి రానియ్యమ్మా”

“పోనీ, రేపు తీసుకువెడతావా నన్ను?”

ఈ సమయంలో జగ్గయ్య గుమ్మంలోకి వచ్చి
“అమ్మాయీ, వంటిల్లుసవరించాలిట కాస్తచూడమ్మా”
అని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

ఉత్కటానందంతో మెరుపు కొట్టిన ట్టయి, తల్లి

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

కూతురూ వైక్క ఊణం మాట్టాడలేకపోయారు. కదలా లేకపోయారు.

తరవాత జోగమ్మ “ఒతికాం” అనగా “నువ్వు కూచో అమ్మా నేను సవరించి వస్తా” అంటూ పూర్ణమ్మ బయలుదేరింది,

జోగమ్మ మళ్ళీ నిలువటద్దంకేసి తిరిగింది.

రేగిన కనుబొమ్మలు సాఫుచేసుకుని, లోలకుల సీమ కమలాల జిగజిగలతో మెరుస్తూ వున్న యీబుగ్గ వైక మాటూ ఆబుగ్గ వైకమాటూ చూసుకునేటప్పుడే ఆమె కేదో వూహ తట్టింది.

వెంటనే చిటికెలు వేసుకుంటూ ముందు పడమటిం టోకీ, అక్కణ్ణించి పెరట్లోకీ వురికి, సరిహద్దు గోడ దగ్గి రగా నుంచుని, కంఠం నొక్కుకుంటూ “అక్కయ్య గారూ” అని పిలిచింది.

జవాబు రాలేదు.

అవతల బిందెలో చెంబు ముంచిన చప్పుడు.

“ఆభూతానికి వినపడుతుందేమోనే” అంది పూర్ణమ్మ.

“ఎక్కడో ఫర్లాంగు దూరాన వీధిగదిలో వుంది. విన పడదే.....అక్కయ్యగారూ”

ఇప్పుడూ జవాబు లేదు.

“పని పూర్తి చేసుకుని వాకట్లోకి వెళ్ళిపోయా
రేమోనే అమ్మాయి”

“వెళ్ళిపోలే దమ్మా, యింకా మంటింటోనే వున్నారు.
పోదెమ్మక్కయ్యగారూ”

“చెల్లీ”

“అ”

“పిలిచావా అమ్మా ?”

“అవునండీ. ఏం చేస్తున్నారూ ?”

“పని అయిపోయింది. ఇక వాకట్లోకి వెళ్ళిపోదా
మనుకుంటూ వుండగా పిలిచావు నువ్వు”

“నాకు మూణ్ణాళ్ళ పండుగు వచ్చిందండీ”

ఈమాట అన్నప్పడు జోగమ్మ మనస్సు వురకలు
వేసింది. కంఠం గద్దదిక మయింది.

“నిజంగా ?”

“నిజంగానే నండీ”

“వచ్చిందా తల్లీ ? మహా బాగా జరిగింది. వెయ్యి
మంది దేవుళ్ళకి మొక్కుకుంటున్నాను నేను, మీ అమ్మా
నాన్నా వుండగా యిలా జరగాలనీ. మీ అమ్మ యేం
చేస్తున్నారూ ?”

“ఇక్కడే వుందండీ. ఏమయినా సరే అని మాలమ్మ

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకృష్ణ చిన్నకథలు

మీయింటికి రావా లనుకుంటూ వుండగా మామగారు వచ్చి వంటిల్లు సవరించాలని చెప్పారు”

“వెర్రిబ్రాహ్మణు, ఏమీ యెరగడు పాపం. సత్య రుషీ. అంచేతే ఆడుతోంది ఆట .....పిన్నిగారూ”

“వింటున్నా” నంది పూర్ణమ్మ.

“నూతి పెరట్లోకి రండి”

“వస్తున్నా....నువ్వు సద్దుకోవే తల్లీ వంటిల్లు”

ఇలా అంటూ యెక్కడి పని అక్కడ విడిచిపెట్టేసి పూర్ణమ్మ వెళ్ళిపోగా “ఇంట్లో వుండకుండా యెక్కడికి పంపిందో? ఈ మూడు రోజులూ కంటపడనివ్వను” అను కుంటూ జోగమ్మ పని అందుకునేటప్పటికి “యెక్కడికిరాయి టిటే వెడుతూ వుంటావా? ఈపాటికి కుదురు నేర్చుకో నాయనా” అని వాకట్లోనుంచి జగ్గయ్య మాట విన వచ్చింది.

౨౩

జోగమ్మ, గదిలో కూచుని ఫలహారం చేయిస్తూ, తాను కూడా చేస్తూ చలపతికి జ్ఞానస్నానం దయచేయిస్తూ వుండగా, వంటింటి వసారాలో జగ్గయ్యకీ, వెంకటచలానకీ పూర్ణమ్మ ఫలహారాలు వడ్డించింది.

అది చూశాటప్పటికి ప్రాణాలు లేచిరాగా “ఇదేమిటండోయి భావగారూ, మీకు మేము చెయ్యవలసిన మర్యాదలు మాయింట్లో మీరే మాకు మొదలుపెట్టారేమిటండీ?” అని అడుగుతూనే జగ్గయ్య చైక పల్కేందగ్గిర మెల్లిగా కూచున్నాడు.

“మాయింట్లోనూ, మీయింట్లోనూ కూడా మీకు మేమే చెయ్యాలి. ఆడపిల్లని కనుకున్నవాళ్ళు కాదుటండీ మేమూ? మాసంగతి అంతా మీదయాదాక్షిణ్యాల మీద నిలిచివుంది కాదుటండీ?”

“అదేమిటి చాలా కొత్తమాట సెల విస్తున్నారు, మీ అనుగ్రహమే మాకు కావాలి. చలపతి భారం అంతా మీమీదే వుంది తెలుసా?”

“మీరు చల్లగానే వుండగా అది మాదాకా రావడం ధర్మమా? మీ రిలా సెల విప్పించవచ్చా?”

“నాతత్వాన్ని పట్టి ధర్మమే. ఏమంటే? నాకు వ్యవహారం యేమీ తెలవదు. మీవియ్యపురా లయినా నాలాగే శుద్ధ అమాయికురాలు. మాయిద్దరిలోనూ యెవరికి వ్యవహారజ్ఞానం వూడినా మా ఆస్తి యింతకి రెట్టింపయి వుండకపోవునా? మీరు బాగా చదువుకున్నవారు.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకావ్య చిన్నకథలు

అన్నీ తెలిసినవారు. అంతా చేతనయినవారు. బాధ్యత కూడా వున్నవారు. అంచేతే నే నిలా అంటున్నాను”

“చలపతి మీకు కుమారుడూ, మాకు అల్లుడూనూ, మాకు మాచిట్టితల్లి తప్ప మరెవరూ లేరు కదా? ఆ వుభయుల శ్రేయస్సు కాక కోరతగింది మాకు మరేం వుందీ?”

ఈమాటమీద పూర్ణమ్మ అందుకుని “ఈకాలపు మొగపిల్లలి కొకళ్ళు చెప్పవలసిన పనే లేదు. అయినా యేమీ దిగడిపోకుండా అన్ని విధాలా బుచ్చమ్మ దిద్దు తూనే వుంది చలపతిని” అని సన్నాయి నొక్కులు నొక్కి మొగుడికి కన్నుగీటింది.

“అవునవును” అన్నాడు వెంకటచలం.

జగ్గయ్య పులిక్కిపడ్డాడు.

జోగమ్మ వచ్చినప్పుణ్ణంచీ బుచ్చమ్మ వాలకం అంతా కాకపోతే కొంతయినా తెలుస్తూనే వుంది; కాని కజ్జా అంటే వెనక్కి తీసే వెంకటచలం యిలా అనడంవల్ల అది దుర్భర మయి వుంటుం దని తోచిందతనికి. దాంతో పాపం మొగం చిన్నపుచ్చుకున్నాడు.

ఇది గ్రహించి వెంకటచలం ప్రసంగం మార్చి బోయాడు; కాని పూర్ణమ్మ సాగనివ్వలేదు.

“ఇంతకీ: పాపం బుచ్చుమ్మకి మాత్రం యింకెవరున్నారా? చలపతి బాగుపడ్డం కంటే అమెకి మరో కోరిక యేమి వుంటుందీ? మా అమ్మకి అత్తగారైనా, ఆడబడు చయినా, తల్లి అయినా, అక్కయినా సర్వమూ—”

కాఫీ గళా సంచుకుని వొక్క గుక్క పీలుస్తూవున్న జగ్గయ్య పూర్ణమ్మమాట కడ్డంవచ్చి “పూర్ణమ్మగారూ, మీరసవలసిన మాటే అన్నారు మీరు; కాని చల్లకివచ్చి ముంతదాచడం నావల్లకాదు. భావగారూ, మీరుకూడా విసండి. ఇక్కడి గొడవలన్నీ నాకూ తెలుసు మీకూ తెలుసు. మాటమీద మాట వస్తూనే వుంటుంది; కనక వాగ్వాదం వద్దు. నామాట విని వెంటనే మీ రీవూరు బదిలీ చేయించుకోండి” అన్నాడు.

వెంకటచలం కళ్ళల్లో “యిదంతా నీమాట మహిమ” అన్న భావం మొరవగా, పూర్ణమ్మ కళ్ళల్లో “చైష్ట్య కోండి” అన్నట్టు ఆత్రం లొణికిన లాడిపోయింది

“మీరు వినోదం కోసం యిలా అనడం లేదు; కాని యీసంగతి మీ అమ్మాయితో ఆలోచించారా?”

“అవసరంలేదు. మీరు నేను చెప్పినట్టు చేస్తే మీ

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

అమ్మాయిని కనిపెట్టుకుని వున్నవారూ అవుతారు. చల పతిని బాగుచేసినవారూ అవుతారు”

“చిక్కు లేమయినా రావచ్చునామో?”

“మనం ద్వంద్వశత్రులం కాము. నాకు కావలసింది నాకొడుకు బాగుపడడమూ, నా వంశం వృద్ధి కావడమూ—ఇంతే. కనక మీరు తప్పకుండా బదిలీ చేయించుకోండి”

“మీ సెలవు”

“నా సెలవో మీ విధో నేను చెప్పనక్కర్లేదు”

“అయితే, తప్పకుండా బదిలీ చేయించుకుంటాను”

“చాలా సంతోషం. మీ దయవల్ల నా కిప్పటి కొక బెంగ తీరిపోయింది”

తరవాత, జగ్గయ్య పూర్ణమ్మకి కూడా కొన్ని సంగతులు చెప్పి వాకట్లోకి బయలుదేరాడు.

కూతురు సిద్ధంచేసి వుంచిన తాంబూలం వియ్యంకుడికిచ్చి తానున్నా వేసుకుని “ఇంకా అడుగుతున్నారా మెల్లిగానూ?” అని పూర్ణమ్మచేత మళ్ళీ అనిపించుకుని, వెంకటచలం, వ్రపాయం ఆలోచించుకుంటూ సూపర్నెంటు ఆఫీసుకి వెళ్ళిపోయాడు.

తరవాత పూర్ణమ్మ “ఇప్పటి కొక్క బెంగ తీరిందా?”

ఇంకా ఆవున్న బెంగలేమిటి చెప్పా?” అని ఆలోచిస్తూ స్థలశుద్ధి చేసేసి యీ సంగతి జోగమ్మతో చెబుదా మని తూసీగలాగ బయలుదేరింది.

అప్పటి కప్పుడే తాంబూలాలు కూడా ముగించుకుని, గోడలమీద వున్న పటాలు అక్కడి విక్కడా, యిక్కడి వక్కడా మార్చడంలో “అలా కాదు” అని పైకరూ “అలాగా కాదూ” అని మరొకరూ కిందా మీదా పడి పోతున్నారు జోగమ్మా, చలపతీనీ.

౨౪

ఆవేళా, మన్నాడూ, ఆమన్నాడూ కూడా జోగమ్మా, చలపతీ వీధిగుమ్మం తొక్కి చూడలేదు.

పూర్ణమ్మ సెలవు చొప్పున వైకటి రెండు మాట్లు బజారుకి వెళ్ళవలసివచ్చింది; కాని బుచ్చమ్మ వీధి గదిలో వుంటే దొడ్డిదారిసీ, దొడ్డి వేపున వుంటే సింహద్వారాన్నీ పంపుతూ మళ్ళీ అలాగే రప్పిస్తూ వచ్చింది చలపతీని జోగమ్మ.

బుచ్చమ్మ చలపతీని పిలవా లన్న సంకల్పం మొదటి నాడు బలవంతాన అణిచేసుకుంది. రెండోనాడు కూడా

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

చాలావరకు గుట్టుగానే పడి వుంది; కాని మధ్యాహ్నం, యేదో పనిమీద పూర్ణమ్మ వీధిగుమ్మంలోకి రాగా, యిక పట్టలేక “మాతమ్మ డేం చేస్తున్నా డండీ అత్త గారూ?” అని మృదువుగా—వినయంగా—మర్యాదగా—బెల్లెస్తూ కూడా అడిగింది.

కాని, పూర్ణమ్మ, వెనకటి కథ జ్ఞాపకం చేసుకుని “ఏమో నే నే మెరుగుచునూ?” అని తిరగవేసి, కొట్టి వచ్చిన పని కూడా విడిచిపెట్టేసి, గిరుక్కున మళ్ళి యింటోకి వెళ్లిపోయింది.

బజారుకి వెడుతూ జగ్గయ్య కూడా నిర్లక్ష్యంగానే జవాబు చెప్పాడు.

దీంతో బుచ్చమ్మ మొగం గూక్కుపోయింది.

“ఈమూడు రోజులూ వీళ్ళు భాగోతం ఆడేస్తారు” అంటూ వైళ్ళు రవలబెట్టుకుంది. అయినా ఆమె పూరుకో తలుచుకోలేదు.

“ఇప్పుడు మూ డయి వుంటుంది కదా?” అను కుంది. “కనక యిది ఫలహారసమయం” అని పూహించింది. “తప్పకుండా పడకగదిలోనే వున్నాడు చలపతి” అని ధ్రువపరుచుకుంది. “పలికీదాకా వూదరకొడితే కళ్ళ బడకుండా వుండగలడా?” అని ఆలోచించింది. “ఇవాళ

అటో యిటో తేలిపోవాలి” అని నిరుకు చేసుకుంది. చప్పుడు కాకుండా శలుపులు తెరుచుకుని అరుగుమీదకి వచ్చి, మెల్లిగా వీధిలోకి దిగజారి, యెవ రేనా చూస్తున్నారేమో అని వైకమాటు అలాగా యిలాగా చూసి, యేడెనిమిది మాసాలనుంచి పడి వున్న గుట్టలోనుంచి పట్టెడు కంకరరాయి సంగ్రహించి, వెంటనే దక్షిణపు అరుగెక్కి టక్కు టక్కున కిటికీ తలుపు కొడుతూ “చల పతి, వైరేయ్, తమ్ముడూ” అంటూ పిలుపుమీద పిలుపు మొదలుపెట్టింది.

కాని, గదిలో అప్పటికి ఫలహారం పూర్తి అయిపోయి తాంబూలచర్వణం జరుగుతోంది.

చలపతి “సంత” కుర్చీలో కూచుని వున్నాడు.

ఎదట నుంచుని, చేతులు కుర్చీచేతులమీద వుంచు కుని, అతనిమీదకి వాలి, మొగంమీద మొగం పెట్టి జోగమ్మ కువకువ లాడుతోంది.

ఎడమ చెయ్యి ఆమె మెడకి చుట్టవేసి, చలపతి తెరపి మరుపుల్లో వున్నాడు.

అర్ధరాత్రి వేళ, యెలాంటి అలజడీ లేక యివతల గాఢనిద్రలో వుండగా, దొంగపోటుగా వచ్చి అవతల కోటమీద ఫిరంగులు మోర్జాయించిన ట్లయింది.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

దంపతు లిద్దరూ పులిక్కి పడ్డారు.

కంగారుపడుతూ చలపతి వెంటనే లేవబోయాడు; కాని అది చూసి ఆమె యింకా మీదకి వాలింది. పలికి పోతాడేమో అని నోటికి నోరు అడ్డుపెట్టేసి “మాట్లాడ వద్దు” అని పెదవులమీద టెలిగ్రాం కొట్టింది.

దానిమీద “వెళ్ళక పోతేనూ పలక్క పోతేనూ యెలాగా?” అన్నట్టు అతను బెదురుతూ చూడగా “గవ్ చిప్” అన్నట్టు ఆమె జంకెన చూపులతో అది లించింది.

తరవాత, “యిక పులకడు పలకడు” అని ధైర్యం కలగ్గా వొక్క అడుగు యివతలికి వచ్చి, అర అడుగులోనే వెనక్కి తిరిగి, ఔడు కరిచి “పలికినా, లేచినా బాగా జరగదు సుమండీ” అన్నట్టు తర్జనితో టాకాయించి, మెల్లిగా హోస్సోనియం తీసి, ఆరున్నర ప్రతివేసి శ్రీరాగం వర్ణం యెత్తుకుని మూడో కాలం వాయిస్తూ ఝామ్మని పాడసాగింది.

అటు గండం గడవడం—ముసలమ్మ పాటే అయినా యిటు సంగీతం దొరకడం—దీంతో “భలే—భలే” అని తల తిప్పేసుకుంటూ చలపతి పొంగిపోయాడు.

అయినా బుచ్చమ్మ తన పని మానలేదు.

మళ్ళీ మళ్ళీ తలుపు కొట్టింది. మొదటికంటే గట్టిగానూ, గబగబా కూడా కొట్టింది. ఇండాకటికంటే బిగ్గరగా కూడా పిలిచింది. రకరకాలుగా కూడా పిలిచింది.

కాని జవాబు లేదు.

పైగా జోగమ్మకి ఆవేశమూ, తస్మయత్వమూ యెక్కువయినాయి.

దీనికి సాయం “యీ అల్లరంతా యేమిటి చెప్పా?” అనుకుంటూ వీధిలోకి వచ్చి సోదమ్మ తొంగిచూసింది.

అక్కడితో సరి.

బుచ్చమ్మ సగం చచ్చిపోయింది.

నిలువునా నీరయిపోయి అప్రయత్నంగా కంకరరాయి జారవిడిచేసింది.

వెంటనే “వ్రాసి నీమొహం మండెనుగదే? నీకళ్లు దించుకుపోయెనుగదే” అని మెల్లిగా తిడుతూ గదిలోకి వెళ్ళిపోయి తలుపులు బిడాయించుకుని నిలువునా కూలబడిపోయిం దామె.

“వైసే అమ్మాయ్” అంటూ యిలా వెళ్లి జోగమ్మా అంటూ “విన్నారా పిన్నిగారూ?” అలా వచ్చి సోదేమ్మా యీ గొడవ అంతా పూర్ణమ్మకి చెప్పేశారు.

అంతా విని “అదేమి పోయీకాలా అమ్మాయి గారూ? ఎక్కడేనా విన్నారా యిలాంటిదీ? పట్టపగలా? నడివీధిలోనా? హా—వ్వ” అంటూ నోరు నొక్కుకుంటూ వెళ్లి పూర్ణమ్మ వెంకటచలంతో చెప్పింది.

“ఆడపుట్టుక పుట్టలేదూ? ఇది మనిషా పశువా?” అంటూ చర్రమని లేచాడు వెంకటచలం.

ఆ పుద్గళతం చూసి చెయ్యి చేసుకుపోతా దేమో అని కంగారుపడి, నోట మాట రాకపోగా గభీమని వెళ్ళి పూర్ణమ్మ అడ్డంగా నుంచుంది; కాని అప్పటి కప్పుడే తగ్గి పోయి “చలపతి మాట్టాడకుండా వున్నాడా?” అని అడిగా డతను.

“నేను పలకనివ్వలేదు నాన్నారూ” అని విజయ గర్వంతో ప్రక్కదూకున యెదటికి వెళ్ళిచెప్పింది జోగమ్మ.

“ఆ, అదీ మార్గం. అదీ మందు” అంటూ మెల్లిగా మళ్ళీ కూచుని ప్రారంభించా డతను.

“సీకా మాత్రం శక్తి వుంటే యిక లేందేమిటి తల్లీ ?
 “జీర్ణం జీర్ణం వాతాపి జీర్ణం” మీ మాట పైకి వినపడ
 కూడదు. మీరు కోపంగా వున్నట్టు కూడా కనపడ
 గూడదు. చాలా జాగ్రత్తగా మనులుకోండి, అమ్మా !
 అంతటికీ ఆధారం చలపతి. అతన్ని విడిచిపెడితే యెవళ్ళకీ
 యేమీ లేదు. తన పెత్తనానికి ను వృద్ధు వస్తా వన్న
 యేడుపే కాని నీ హక్కు యెంతవరకూ వుందో ఆమె
 గమనించడంలేదు. ఇది మనం తెలుసుకుంటే చాలదు,
 నీ మామగారు తెలుసుకోవాలి. లోకం కూడా తెలుసు
 కోవాలి అంటే నువ్వు అంతుకు తగ్గట్టు మనులుకోవా
 లన్నమాట తెలుసా ?”

తన మీద వున్న భారం తెలుసుకుని జోగమ్మ స్రమ
 రాలు కాగా, పొదివి పట్టుకుని పూర్ణమ్మ ఆమెని గది
 లోకి తీసుకువెళ్లింది.

వెంకటచలం వాకట్లోకి వచ్చాడు.

చలపతి కవాచీబల్లమీద కూచుని వున్నాడు.

ఇద్దరి చూపులూ కలిశాయి. బెదిరినట్టయి చలపతి
 వొదిగి కూచోగా, మెల్లిగా వెళ్లి పక్కని కూచుని “యే
 మిటి ఆలోచిస్తున్నావు ?” అని అడిగాడు వెంకటచలం.

“ఏమీ లేదండీ”

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకాష్ట్ర చిన్నకథలు

“అబద్ధం. నువ్వేదో ఆలోచిస్తూనే వున్నావు. అయినా రహస్యం కాబోలు నాతో చెప్పవద్దులే”

“లేదండి లేదండి పూరికేనే కూచున్నాను నేను”

సరే కాని బహుశాకి వెడదాం వస్తావా ?

“అ” అంటూ లేచి నుంచున్నాడు చలపతి.

“బట్టలు వేసుకురా” అంటూ వెంకటచలం కూడా కండువాకోసం లోపలికి వెళ్ళాడు.

“తమలపాకు లయిపోయాను నాన్నారూ” అంటూ జోగమ్మ యివతలికి రాగా “మీనాన్నతో చెబుతా వే? కావలిస్తే నీ మొగుడితో చెప్పుకో” అని ముదల కిస్తూ వెనకాల పూర్ణమ్మ వచ్చింది.

ముగ్గురూ వైక్కు నిమిషం ఛలోక్తు లాడుకున్నారు.

తరవాత “వాకట్లో వెనురు కుర్చీ లుంటే బాగుంటుంది కాదూ ? ఒక అరడజను కొనుక్కువద్దాం రా” అంటూ వెంకటచలం ముందు బయలుదేరగా, చంకలు గుడ్డుకుంటూ చలపతి, వెనకాలే వెళ్ళాడు.

ఆ వెళ్ళడం బుచ్చమ్మ కళ్ళబడింది.

తానెన్నిమాట్లు పిలిచినా పలకని చలపతి, సంబర పడుతూ మామగారితో వెళ్ళడం, తనని పరాభవించడమే అని కుతకుత లాడిపోయిం దామె.

దానిమీద “సోదెమ్మ వాళ్ళతో కలిసిందేమో” అని అనుమానం కూడా పట్టుకుం దామెకి. “పూర్ణమ్మ ముండే దాన్ని వీధిలోకి పంపి వుంటుంది” అని పళ్ళు కొరుక్కుంది.

దీంతో వుడుకుమోత్తనం పెరిగిపోగా, యెవరో గెంటుసినట్టు గభీమని నేలమీద కూలబడి, ముసుగు తన్నుకుని కడుపులో కాళ్ళు పెట్టుకుని పడుకుంది.

ఆ రాత్రి ఆమె ఫలహారం చెయ్యలేదు.

ముందు జోగమ్మ పిలిచింది. తరవాత చలపతి చెప్పాడు. ఇదేమీ యెరగని జగ్గయ్య నాలుగుమాట్లు బలవంతం చేశాడు. అయినా ఆమె లేవలేదు.

౨౬

తెల్లవారితే బుచ్చమ్మకి స్నానం.

“ఇంట్లోకి వెళ్ళాటప్పటి కేం గందరగోళం వుడు తుందో?” అనీ, “వా శ్చేమేమి తలుచుకుని వున్నారో?” అనీ ఆమెకి బెదురు పట్టుకుంది.

మన స్సంతా చీకాకుపడిపోయింది.

అస్తమానమూ కూచునీ, పడుకునీ ఘండడంవల్ల

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

కాళ్ళకూడా గుమలు పట్టగా, పూసిపోడానికి నాలుగ్గంటలవేళ గోదావరి గట్టుకి బయలుదేరిం దామె.

ఒక ఫర్లాంగు వెళ్ళాటప్పటి కిలాంటిదే వైకామె, గట్టుకింద, రావిచెట్టు వేళ్ళమీద కూచుని వుంది.

“ను వ్వెప్పు” డంటే “ను వ్వెప్పు” డంటూ అందుకుని యిద్దరూ లోకాభి రామాయణంలోకి వెళ్ళి పోయారు.

సాగతీసుకోడాలూ, బుగ్గలు నొక్కుకోడాలూ, శాబాసులూ అవ్యాహతంగా వెళ్ళిపోసాగాయి.

నాలుగు రోజుల కిందట, యెవరో ప్రాథమపతులు, మసకచీకట్లో గోదావరిలో స్నానం చేశారుట. అప్పుడా మొగుడు ఆ పెళ్ళానికి సబ్బుతో వీపు తోమాడుట.

ఒకావిడ “కొత్తగా వచ్చాడే? ఇంకా వారాలు కుదరలేదుటే పాపం! ఈపూటకి కాస్త అన్నంపెట్టవే” అని ముసలి మొగు డెంత బతిమాలినా ససేమిరా అని, నాలుగైదు రోజులయాక ఆ మొగుడు పూరికి వెళ్ళగా ఆ పిల్లాడికే పిలిచి భోజనం పెట్టి, నాలుగ్గంటలవేళ ఆ పిల్లాడిచేతే కాఫీ హాటలునుంచి ఫలహారం తెప్పించు కుందిట.

ఒక మొగుడూ పెళ్ళామూ రెండు రోజులకిందట

బజారుకి వెళ్ళారుట. ఒక తువ్వలు కోసం అతనూ, వైక
గజం జాకెట్టు గుడ్డకోసం ఆవిడా జట్కామీద వెళ్ళా
రుట. బేరాలు కుదరక పదిపావులు తిరిగారుట. అప్పటి
కావిడికి నీరసం వచ్చిందిట. “మళ్ళీ రేపు రావచ్చు, రా,
జట్కా యెక్కు” అని మొగుడుట. ముందు కాఫీ
హోటలుకి వెడితేగాని జట్కామీద కూడా కూచో
లేననీ, అసలు జట్కా యెక్కునే లే” ననీ, వెళ్ళాముట.
చివరికి చెయ్యి చెయ్యి కలుపుకుని వైక కొలా
లాగనూ, వొక రలా లాగనూట; బజారంతా విరగబడి
పోయిందిట. ఎక్కడి మనుష్యులక్కడా యెక్కడి బళ్ళ
క్కడా ఆగిపోయి బజారు గోడపెట్టేసిన ట్టయిపోయిందిట.
చివరికావిడ వొక చెయ్యి విసురుతూ దారి చేసుకుంటూ,
వైక చేత్తో మొగుణ్ణి దామోదర్రావు హోటలు దాకా
బరబరా లాక్కుపోయిందిట.

ఇలాగ సర్గమీద సర్గా, కాండమీద కాండా చొప్పున
వెళ్లి వెళ్లి చివరికి, పుట్టింటివారు వచ్చి జోగమ్మకి సామాను
కొనడం దగ్గర నిలిచిపోయింది ఆ రామాయణం.

“కూతు రంటే యెంత ముద్దే వారికీ?” అంది
జతకత్తె.

“ముద్దు ముద్దని అంత అబ్బరం యెందుకూ ? అవతల

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకాష్ట్రీ చిన్నకథలు

మరెవరేనా వుంటేనా ?” అంటూ గింజుకుంది బుచ్చమ్మ.

“అలా కాదు. నిజంగా మరెవరూ లేరే అనుకో, డబ్బూ కావలసినంత వుండనుకో. అయినా అందచందాలు తెలవద్దూ ? ముద్దుమురిపా లుండవద్దూ ? సాహసం పుట్టవద్దూ ? సీమరదలు కావా లన్న వన్నీ కొన్నారు. ఎంత డబ్బయినా వెతికి వెతికి కొన మన్నవే కొన్నారు. ముద్దినను వస్తువులూ కొన్నారు.”

“నోరు మూసుకోవే, నాకు పిసాళం యెత్తుకు వస్తోందీ. కూతురి కివ్వడం కూడా గొప్పే అంటూ వేమిటి నువ్వు ?”

“మీ చలపతి కోరుకున్న కుర్చీ కూడా—”

“ఏమిటీ, మాచలపతా ?” అంటూ వులిక్కిపడింది బుచ్చమ్మ.

“అవును. ఆకుర్చీకి తగ్గ మేజాబల్ల కూడా కొన్నారు”

“మా చలపతికా ? మా తమ్ముడికా ?”

“అవును. మీ చలపతికే. ఏం, అలా అంటావేం ?”

“అబ్బే, యే మన్నానూ ? ఎందు కంటానూ ? తనకి లేకా వొకళ్ళని దోసిలి పైగి యాచించడం ?”

“అదేమిటే నీ మొగం యీడ్చా, యెంత వుండినా అత్తవా రివ్వడమూ, అల్లుడు పుచ్చుకోడమూ, —కోరి— అతిగి కూడా రాబట్టుకోడమూ అందరూ కాదుటే ?”

“అవును లే. ఏదో—పూరికే—”

ఇలా అంటూ బుచ్చమ్మ పుబ్బెత్తుగా లేచి నుంచుంది.

“ఏ, లేస్తా వేమే?” అంటూ తెల్లపోయింది జతకత్తె.
“పోతా”

“అదేమిట ?”

“వచ్చినవారు వియ్యాలవా రాయె. ఏమి కావాలో
యేమిటో కనుక్కోవద్దా ?”

బుచ్చమ్మ యిలా అని బయలుదేరింది.

“ఇంటికి వెళ్ళి వండుతావా, వారుస్తావా ? వాళ్ళకి
తోచిందీ, చేతనయిందీ వాళ్లు చేసుకోకుండా, అదనీ,
యిదనీ—రమ్మనీ, పొమ్మనీ చక్కట్లు దిద్దడమే కాదూ
నువ్వు వీధిగదిలో కూచునీ ? ఇంటిదగ్గర యెవరూ కన
పడక పూసిపోడాని కిక్కడికి వచ్చానే? కాస్తేపు కూచోవే
మామ్మా !”

ఆ జతకత్తె ఇలా అంటూ లేచివచ్చి అడ్డంగానుంచుని
బతిమాలించి; కాని బుచ్చమ్మ ఆగలేదు. జవాబు కూడా
చెప్పలేదు. “అయిన రెండణాల్నూ పుచ్చుకుని యింత పని
చేసిన చలపతి యింకా యేం చేస్తాడో, వాళ్ళేమేమి
చేయిస్తారో” అని రవిలిపోతూ — మండిపోతూ—అసలు,
ఆ మాటలే వినిపించుకోలే దామె.

బుచ్చమ్మ యిలా గోదావరి గట్టుకి బయలు దేరింది, జోగమ్మ, కోవాబిళ్ళలు తెమ్మని చలపతిని అలా బజారుకి పంపించింది.

చిటికెలు వేస్తూ “... ..రావాలి. తెలుసా?” అని ఆమె చాలా చురుగ్గానే చెప్పింది; కాని వరదారావు హొటల్లో అవి అయిపోవడంవల్ల దామోదరావు హొటలుదాకా వెళ్ళవలసివచ్చింది దతనికి

అక్కడకీ, బుచ్చమ్మ కళ్ళ పడకుండా వుండాలని అతను వాయువేగ మనోవేగాలమీదే వచ్చేస్తున్నాడు; కాని జూపూడివారి కొట్ల దగ్గర మళ్ళుపు తిరగబోతూ వుంటే మరిడమ్మలాగ బుచ్చమ్మ కలుసుకుంది.

నిర్ఘాంతపడిపోయి అతనూ, అగ్గయిపోయి ఆమె నుంచునిపోయారు. ఒక్క ఊణం మిడుతూ మిడుతూ చూసుకుంటేగాని వారు మళ్ళీ ప్రకృతిలో పడలేదు.

“అనుగ్రహం తప్పినట్టుందే?” అంటూ అందుకుం దామె.

“ఇక నేను కనపడను కాబోలు. అవునా?”

మాట్లాడలే దతను.

“అక్కయ్య చచ్చిపోయిన ట్టుందా యేమిటా?”
మొగం కిందికి వంచేసుకుని చెవు లప్పగించేశా
డతను.”

“మాట్లాడ వేం?”

“.....”

“వాళ్ళు వద్దన్నారా యేమిటి?”

“.....”

“మొగం పై కెత్తా”

“.....”

“వినపడ్డం లేకుటా?”

“ఏం?”

“ఏం జరుగుతోం దేమిటి?”

“.....”

“ఇలా చూడూ”

బెరురుతూ బెదురుతూ చూశాడు.

“అయిపోయిం దయ్య పని”

కడుపులో రాయిపడ్డ ట్టయి దతనికి.

“వాళ్ళేదో మును రాశారు పెద్దమ్మవారికి. నేనను
కుంటూనే వున్నాను. మాయలమారి ముండలు, వాళ్లెంత
కేనా తగుదురు. కాకపోయినా వాళ్లిక్కడ వుండగానే

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

నాకీ గ్రహచారం రావాలా ? పండువంటి సంసారం యిక కుక్కలికీ నక్కలికీ అయిపోతుంది కామోసు”

“.....”

“వోరి చెవలవాజమ్మా, యిప్పటి కయినా కళ్ళు తెరు. వెళ్ళాం చెప్పినట్టల్లా వింటావుట్రా ?”

“.....”

“అన్నట్టు మొన్నపొద్దున్న నువ్వెక్కడికి వెళ్ళావు ?”

“నువ్వు ధవళేశ్వరం వెళ్ళి మన్నావు కాదూ ?”

“వెళ్ళావా ?”

“అ”

“చి ఫీనీ బతుకు బండ లయిపోనూ, వెళ్ళారే కొంగు పట్టుకుని బజారుకి పోయి— ఏం పొగరు పట్టావురా ?”

“ఎవరు చెప్పా రమ్మా నీకు ?”

“ఇంకా బుకాయించడం కూడానా ?”

“నే నక్కడికీ వెళ్ళాను”

ఈమాటలో “యిక నీకు దిక్కున్న చోట చెప్పకో” అన్న ధ్వని వినిపించి దామెకి. దాంతో రోషం పెరిగి పోగా పళ్ళు కొరుకుతూ “నోరు ముయ్య” అని వురిపింది.

ఇద్దరూ పులుకూ పులుకూ చూసుకున్నారు.

“సరే, నీయిష్టం వచ్చినట్టు తగులడు. దధిద్రగోట్టు పెద్దమ్మల కెంత చేసినా బూడిదలో పోసిన పన్నీరే అయిపోతుంది”

“.....”

“ఎంత కష్టపడ్డానురా నీకోసం? చివరి కెంత గొంతు కోశావురా నువ్వు?”

అతను మెల్లిగా కదిలాడు.

“వెళ్ళిపోతావుటా?”

“.....”

“ఇలా రావూ?.....నుంచోవూ?”

అగి, మొగం వెనక్కి తిప్పి, “ఏం?” అన్నట్టు పెంకి తనంగా తల యెగరవేశాడతను. నాలు గడుగులు అతని కేసీ వేసి “మించిపోలేదు, ఇప్పు డయినా బుద్ధి తెచ్చుకో” అందామె.

“.....”

“నామూట విను. నే నెండుకు చెబుతున్నానో గ్రహిం చుకో. ఇదిగో, వాళ్ళ సంప్రదాయం—మంచిది కాదు”

“.....”

“ఆ సానిటాష నిన్నెలాగా సనిపెట్టడు. దానివల్ల పెద్ద తప్పు కనపడేదాకా వోపిక పట్టి తరవాత, మూడో

శ్రీ పాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

నాటికి నీకు రెండో పెళ్ళి చేసేస్తాను. బోలెడు కట్నం వస్తుంది నీకు”

అతని గుండెలు కొట్టుకున్నాయి. కాళ్ళలో వ్రేలుకు పుట్టింది.

“ఆ పెద్దమ్మ వార్ని సాగనంపేశా నంటే, రంభ ల్లాంటి పిల్లల్ని తెచ్చి గడియలో లక్షమంది నీకాళ్ళమీద పడేస్తారు. సమర్తాడిన పిల్లలే దొరుకుతున్నా రిప్పుడు చూస్తున్నావా?”

అతనికి వైళ్ళు రణకంపరం యె త్తిపోయింది. అప్రయ త్నంగా బయలుదేరాడు.

“వెళ్ళిపోతావేం రా?” అని కంగారు పసిం దామె.

అతనికి వడి యెక్కు వయింది.

“ఇదిగో”

అదిగో సందు మళ్ళేశాడు.

వెంటనే బుచ్చమ్మ నడకా కాకుండా పరుగూ కాకుండా రోజుకుంటూ వెళ్లి, కంఠం నొక్కుకుంటూ “వాళ్ళతో చెప్పావు సుమా యీ మాట.....ఏం ... వినపడిందా ? ... ..వోరేయ్ చలపతిగా—వోరి నీ యిల్లు—వోరేయ్—”

మాట సగంలో ఆమె కంఠం బిగుసుకుపోయింది.

౨

కంభంపాటి వెంకటచయనులుగారి మేడమీద, వసారా గదిలో, వారి చిన్నకోడలితో గవ్వ లాడుకుంటూ వున్న సోదెమ్మ యిదంతా చూసింది.

బుచ్చమ్మ మాట వినపడగానే లేచి, కిటికీ రెక్క చాటున నక్కి, మాట్లాడవ ద్దనీ యెడటికి వెళ్ళవ ద్దనీ స్నేహితురాలికి సన్న చేసి గొడవ అంతా వింది.

“అదేం పోయీ కాల మండీ?” అంటే “యెంత ఘోరం తలపెట్టిందో చూశావా?” అంటూ యిద్దరూ బుగ్గలు నొక్కుకున్నారు.

తరవాత, సోదెమ్మ, వెనకవీధిని ఇంటి కెగిరిపోయి, కరివేపచెట్టెక్కి, బొట్టుపెట్టి పిలిచినట్టు నూతికి వచ్చి వున్న పూర్ణమ్మని దగ్గిరసా రమ్మని “తెలిస్తే నన్ను పీకేస్తుంది సుమండీ పిన్నిగారూ” అంటూ వుప్పకమించింది.

“ఏమిటో చూసుకున్న వేళావిశేషం అలాంటిదీ. ఒక్క కడుపున పుట్టకపోయినా జోగమ్మ నాకు రెండో చెల్లెలే అనుకున్నాను”

“ఇంతకంటేనా ? మా అమ్మాయి అదృష్టవంతు రాలు. ఇంకోకి ఏదో చెప్పవచ్చారు”

శ్రీరాజ సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

నా కడుపు వైక్క విధంగానే తరుక్కుపోతోంది విన్నపపట్టించినీ. మీతో యేమని చెప్పనూ? ఇదేం శుభహృత్త కనకనా?”

“అదేమిటి తల్లీ? ఇప్పుడేం వచ్చింది మామ్మా?”

ఇలా కంగారుపడుతూ పూర్ణమ్మ నూతిగోడకి చేర బడింది. ఏకపుత్రుడు చనిపోగా, యేకపుత్రిక జోగమ్మే సర్వమూ అని ప్రాణాలు నిలుపుకుని వుందామె. ఆ జోగమ్మ విషయంలోనే యిప్పు డేదో అశుభం అనే టప్పుటి కామె నవనాడులూ కుంగిపోయి చెవులు గళళడి పోయాయి.

ఇది చూశాటప్పటికి సోదెమ్మకీ కంగారు పట్టుకుంది; ‘కాని చివరి కెలాగో వోపిక తెచ్చుకుని “కొంపతీసి యెవరితో టయినా అన్నారు సుమండీ! నామాట పైకి రానిస్తే నే నిక యీవూళ్ళో బతకలేను సుమండీ” అని అడుగడుక్కి బెదురుతూనే తాను చూసిందీ, విన్నదీ అంతా పూసగుచ్చినట్టు చేప్పేసి “యేం చేస్తారో మరి? మీ కాపుదలమీద మీరుండండి. అమాయిక బ్రాహ్మణు జగ్గయ్యమామకీ సంగతి తెలిస్తే గగ్గోలు పడిపోతాడు. బెంబేలు పడిపోతుంది చెల్లాయి కూడా తెలవనివ్వ

కండేం ?” అంటూ ముక్తాయించి, యిదంతా చెల్లెలికి మిదికి చెప్పుడాని కింటోకి చక్కాపోయింది.

“ఎంత ఘోరం తలపెట్టావు బుచ్చమ్మ తల్లీ ? నీకు మేమేం విషం పెట్టాము మామ్మా ?” అని గుండెలు బాదుకుంటూ పూర్ణమ్మ కూడా యింటోకి వెళ్ళి పోయింది.

౨౯

అరిటి బోది చాటున కొబ్బరి మొక్కకి పాదు కడుతూ వున్న జగ్గయ్య యీ మాటలన్నీ విన్నాడు.

అతనికి గుండెలు కొట్టుకున్నాయి. కాళ్ళు తేలిపోగా వోపట్టిన లేవలేక, కొంతదూరం కొబ్బరిమట్ట పట్టుకుని గాని నడవలేకపోయా డతను.

చివరి కెలాగో గాదిసావిడి చేరుకుని, బుజ్జగిస్తూ, మధ్యమధ్య తాను నెత్తి నోచూ బాదుకుంటూ అడగ్గా “మరే నాన్నా” అని జరిగిందంతా చెప్పేసి చలపతి వడవడ వైచికిపోయాడు.

వైచికిపోయాడంటే యింకా పూర్తి కాలేదు, వైచికి

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

పోతూనే వున్నాడు. రెండు చేతులూ నోటిమీద పెట్టుకుని బెదిరిబెదిరి చూస్తూనే వున్నాడు.

అలాంటి సమయంలో అతి ప్రయత్నంమీద వుద్వేగం అణచుకుంటూ వెంకటచలం వచ్చాడు.

చలపతి మరీ కంగారు పడ్డాడు.

“రండి” అని విధిలేక పిలుస్తూ చోటిచ్చి “ఏమి సెలవు?” అని అడిగాడు జగ్గయ్య. “ఇవాళ మీ రేమయినా కొత్త సంగతి విన్నారా?” అని అడుగుతూ కూచున్నాడు వెంకటచలం.

“కొత్త సంగతి అంటే—”

“అంటే మా అమ్మాయి సంగతి”

“ఇప్పుడే విన్నాను. పూర్ణమ్మగారూ నేనూ వైక్కమాటే విన్నాము. చలపతికూడా ఇప్పుడే మళ్ళీ చెప్పాడు”

“బావగారిని నమ్మించగలమా?” అనుకుంటూ వచ్చిన వెంకటచలం యిది విని “ఫరవాలేదు” అని స్థిమితపడి నిట్టూర్పుతో ఆవుద్వేగం తగ్గించుకుంటూ గుమ్మం కేసి చూశాడు.

వెంటనే “మేమేం పాపం చేసుకున్నా మన్నయ్యగారూ?” అని గోలపెడుతూ పూర్ణమ్మ వచ్చింది. వెక్కి వెక్కి యేడుస్తూ జోగమ్మ కూడా వచ్చింది.

ఇది చూశాటప్పటికి జగ్గయ్యకి కళ్ళమ్మట నీళ్లు వచ్చాయి. చలపతి కొయ్యే అయిపోయాడు.

మెంటనే జగ్గయ్య తూల్తూ తూల్తూ జోగమ్మ దగ్గరికి వచ్చి యేడవకమ్మా యేడవకు. ఈక్షణాని కందరూబాగు న్నాము. లోటేమీ రాలేదు. నిండింటో యేడవకు తల్లీ ! నాకొడుకే నువ్వు, నువ్వే నా కొడుకూనూ. నిన్ను విడిచి పెట్టి మేము బతగ్గలమా అమ్మా” అని గద్గదికవల్ల మరి మాట్లాడలేక చలపతి కేసి చూస్తూ “నాయనా” అని మాత్రం అన్నాడు.

చలపతి కడుపు చెరు వయిపోయింది. మెంటనే అతను మండువా వాకట్లోకి వచ్చేశాడు.

తల్లి యిగితం గ్రహించి జోగమ్మ కూడా వచ్చింది.

ఏకాంతంలో అమాయికురా లయిన ఆబాలిక ఖిన్న ముఖం చూశాటప్పటికి అతని మూఢ హృదయం జర్జరితమయి, ద్రవ మయి నవ్యతేజస్సుతో మళ్ళీ దృఢపడి పోయింది.

మెంటనే ఆమెని ఎత్తుకుని గదిలోకి తీసుకువెళ్ళి తాను కుర్చీలో కూచుని ఆమెని వొడిలో వేసుకుని, పైకమాటు గట్టిగా అనుముకున్నాడు.

ఏడుస్తూనే ఆమె యేమిటేమిటో అంది.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకాష్ఠీ చిన్నకథలు

ఏడుస్తూనే అతనూ యేమిటేమిటో అన్నాడు.

బాష్పావకుంఠనం వైత్తగించుకుంటూ ఆమె అతని కళ్ళల్లోకి చూసింది. కన్నీటి ప్రవాహం పాయలుపాయలుగా విడగొట్టేసుకుంటూ అతనూ ఆమె కళ్ళల్లోకి చూశాడు.

ఆలేతహృదయాలు రెండూ మిళితం అయిపోయాయి.

దాంతో యిద్దరికీ దుఃఖం తగ్గిపోయింది; కాని వాన వెలిసినా కొంత సేపు చూరునీళ్ళు తప్పనట్టు, ఆతరవాత కూడా ప్రేమక్షణకాలం వారి కనురెప్పల్లోనుంచి బాష్ప బిందువులు రాల్తూనే వుండినాయి.

ఇలాగ జోగమ్మా చలపతి యివతలికి రాగానే, అక్కడ జగ్గయ్య, వెంకటచలం రెండు చేతులూ పట్టుకుని “భావగారూ, ఇవి చేతులు కావు కాళ్ళు. చలపతి కుటుంబం మీది కాని పరాయిది కాదు. మీరిదేమీ బయటపెట్టవద్దు. దీనివల్ల మీరేమీ చలించనక్కర్లేదు. చలపతి జీవితంలో యిది చివరి తుపాను. ఇంతకంటే యిదేమీ చెయ్యలేదు. అమ్మా, పూర్ణమ్మగారూ ! మీ కింకేం చెప్పనూ ? మీరిందోళన కంటే నా ఆందోళన గొప్పది. రెండు రోజులు మాత్రం ప్రాపిక పట్టండి. ఏమీ

విననట్టూ, యేమీ యెరగనట్టూ వుండండి” అతి బతి
మాలాడు.

“సరే మరీ” అంటూ పూర్ణమ్మ వెంకటచలంకేసి
చూసింది. “మీ సెలవుకి బద్ధుణ్ణి” అంటూ వెంకటచలం
సమాధానపడ్డాడు.

ఏదో విధంగా గోలపెట్టక మాన రనుకున్న వియ్య
లవా రిలా అతి సులభంగా శాంతించడంవల్ల కొంతబలం
కలగ్గా, జగ్గయ్య “మా మేనల్లుడు సూరిశాస్త్రి యింటికి
వెళ్ళి వస్తా” నంటూ వీధిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

30

చిమ్మచీకటి పడీదాకా బుచ్చమ్మ యింటికి రాలేదు.

అప్పుడయినా అతి రహస్యంగా వచ్చి అతి గుట్టుగా
గదిలో ప్రవేశించింది. కొంత సే పయాక, యెదటింటివారి
పిల్లని బతిమాలి తీసుకువచ్చి “నాకీపూట పిండి అక్కర్లే”
దని తండ్రికి కభురంపి, దీపం వూదేసి ముసుకు తన్నుకుని
పడుకుంది.

కాని కళ్ళు పొడుచుకున్నా నిద్ర పట్టలేదు. పైగా,

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

బలవంతాన కళ్ళు మూసుకున్నా సకలమూ నానా భీభత్సంగానూ కనపడసాగింది.

తా నన్న మాటలన్నీ చలపతి వాళ్ళతో చెప్పేశాడేమో అని బెంగ. తన భవిష్యత్తేమిటని ఆచార్యుడు. అది యెలా తగులడిపోయినా జోగమ్మని సాధించడమూ, పూర్ణమ్మని యేడ్పించడమూ యెలాగా అని ఆందోళన. ఈపని చెయ్యకపోతే చచ్చిపెద్దమ్మకింద కట్టేసి సోదెమ్మ మాటిమాటికీ దెప్పుతూ చంపేస్తుందేమో అని తహతహ.

మొదటి జాము తెలవకుండానే గడిచింది. రెండో జాము నిజంగా ప్రాణాలు కొరికేసింది.

కాని నిద్ర రాలేదు. పొడికళ్ళు పోయాయి.

కొంతసేపటికి గోదావరి వంతెనమీద రెయిలు వస్తున్న చప్పుడయింది. మరికొంత సేపటికి, తోక తొక్కిన పూరకుక్కల్లాగ, కోటిపిల్లి బస్సులు “మొర్రో” మంటూ మేలుకుని యిటూ అటూ తప్పుకున్నాయి.

అప్పటికి రాత్రి గడిచిపోయిందని ఆమెకి ధైర్యం కలిగింది; కాని తెల్లవారితే యేమవుతుందో అని భయం.

అయితే, ఆగుతుందా? సూర్యుడి కెంత సాక్ష్యం సేకరించుకోవలసి వుందో? ఇడ్లీ సాంబార్ల కోసం యెన్ని కడుపులు నకనక లాడిపోతున్నాయో?

ఉండుండి భళ్ళు మని తెల్లవారింది. కళ్ళు విప్పి చూడగా కిటికీ రెక్కల సందుల్లో తెల్లని రేకలు కన పడ్డాయి.

వెంటనే లేచి బుచ్చమ్మ పావుగంటలో గోదావరికి వెళ్ళిపోయింది.

వచ్చి తరవాత ఆమె నెవరూ పలకరించలేదు. అంతా కట్టు కట్టినట్టూ, వెలివేసినట్టూ కనపడ్డారు.

నిదానంగా జోగమ్మా వోరచూపులే— చలపతి వోరచూపులే. పూర్ణమ్మా వోరచూపులే. వెంకటచల మూ పూరచూపులే.

పోనీ అనుకుంటే జగ్గయ్య చిన్న చూపు.

దీంతో ఆమెకి వాళ్లంతా చీమలూ జైరెలూ పాకుతూ వున్న ట్టనిపించింది. బతుకుమీద రోశ పుట్టింది.

ఇలాంటి సమయంలో అప్పలమ్మ వచ్చి, అత్తయ్యగా రేరి బాబయ్యా?” అంటూ చలపతి నడిగింది.

డానిమీద “లాం—జముండా, నువ్వు కూడా నన్ను తీసేపారేశావా?” అని బుచ్చమ్మకి వల్లమాలిన కోపం వచ్చింది అప్పలమ్మమీద; కాని “అత్తయ్య” అనే మాటమీద ఆమెకి తన అత్తవారి యిల్లు మాట జ్ఞాపకం వచ్చింది.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

వేసుకుంటూ “విన్నారా?” అన్నట్టు పెదవులు కదిపింది.

“ఈసంగతి నీ కప్పుడే తెలిసిందా?” అన్నాడు జగ్గయ్య.

“ఇదిమనికే తెలుసు”

“మరి యిప్పు డేం వచ్చి నీ కొత్తగానూ?”

“నన్ను కగవద్దు. నీకే తెలుస్తుంది ముందుముందు”

“ఎప్పుడో ముందటి దాకా అక్కరేదు, వున్న దంతా యెప్పటి కప్పుడే తెలిసిపోతోంది నాకు. ఏమీ దిగడిపో వడం లేదు”

“ఎన్నయినా కల్పించీ, కవ్వించీ చెప్పేవా భున్నప్పడు నీకేం లోటూ?”

“ఎవ రమ్మా ఆకల్పించీ కవ్వించీ చెప్పేవాళ్ళూ?” అని నిలవతీసి అడుగుదా మని మొక్క అంగలో పూర్ణమ్మ వాకట్లోకి వచ్చింది; కాని వెంకటచలం యింగితం కని పెట్టి వూరుకుంది.

గభీ మని లేచి, గది చివరిదాకా వచ్చి నుంచుని జోగమ్మ పులుకూ పులుకూ చూసింది.

వెంకటచలం “వూరుకుంటారేం?” అన్నట్టు జగ్గయ్య కేసి కొంచెం కరుగ్గా చూశాడు.

“నిజమే. బంగారబొమ్మవంటి పెళ్ళాం బతికివుండగా

పెట్టాడు. “పని తరవాత చూసుకోవచ్చు” ననుకుని, పూర్ణమ్మ, పడమటిటో తలుపు చాటుకి చేరుకుంది.

కాశీమజిలీకథలు పుస్తకం పుచ్చుకుని వోరమాపులు చూసుకుంటూ జోగమ్మ దక్షిణపు గది గుమ్మంలో కూచుంది.

ఇలాంటప్పుడు చిన్ని నూట చంకలో పెట్టుకుని మెల్లిగా వాకట్లోకి వచ్చింది బుచ్చమ్మ.

వెంకటచలం జగ్గయ్యకేసి చూడగా అతను మొగం వంచుకున్నాడు.

తరవాత, వొక్క ఊణం నడవ మొగలో నుంచుని, వీధి కేసి చూస్తూ బుచ్చమ్మ తండ్రిని పలకరించింది.

“ఎందుకూ?” అన్నా డతను.

“నాయింటికి వెళ్ళిపోతున్నాను”

“అదే?”

ఇలా అంటూ అతను కాళ్లు కిందికి పెట్టు కూచున్నాడు.

“కూలిమెతుకులు తప్ప నా కిక్కడేం వుందీ?”

ఇది విని “యిప్పటికి నెమరుకి వచ్చిందా చిట్టితల్లీ?” అనుకుంటూ పూర్ణమ్మ తల పంకించుకుంది. చలపతి యెగిసి పక్కకి చూడగా, జోగమ్మ కనుబొమ్మ లెగర

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

వేసుకుంటూ “విన్నారా?” అన్నట్టు పెదవులు కదిపింది.

“ఈసంగతి నీ కప్పుడే తెలిసిందా?” అన్నాడు జగ్గయ్య.

“ఇదిమని కే తెలుసు”

“మరి యిప్పు డేం వచ్చి నీ కొత్తగానూ?”

“నన్ను కగవద్దు. నీకే తెలుస్తుంది ముందుముందు”

“ఎప్పుడో ముందటి దాకా అక్కరేదు, వున్న దంతా యెప్పటి కప్పుడే తెలిసిపోతోంది నాకు. ఏమీ దిగడిపో వడం లేదు”

“ఎన్నయినా కల్పించీ, కవ్వించీ చెప్పేవా భున్నప్పడు నీకేం లోటూ?”

“ఎవ రమ్మా ఆకల్పించీ కవ్వించీ చెప్పేవాళ్ళూ?” అని నిలవతీసి అడుగుదా మని మొక్క అంగలో పూర్ణమ్మ వాకట్లోకి వచ్చింది; కాని వెంకటచలం యింగితం కని పెట్టి వూరుకుంది.

గభీ మని లేచి, గది చివరిదాకా వచ్చి నుంచుని జోగమ్మ పులుకూ పులుకూ చూసింది.

వెంకటచలం “వూరుకుంటారేం?” అన్నట్టు జగ్గయ్య కేసి కొంచెం కరుగ్గా చూశాడు.

“నిజమే. బంగారబ్బామ్మవంటి పెళ్ళాం బతికివుండగా

మళ్ళీ వెళ్ళే కల్పించగలవాళ్ళున్నారు, నాకేంలాంటూ?” అని నిరసనగా చూస్తూ అన్నాడు జగ్గయ్య.

పులిక్కిపడిపోయింది పిల్ల; కాని వెంటనే తేరుకుని “ఇంకేం? ఇదిగో వెళ్ళిపోతున్నాను” అంటూ పైక్క అడుగు ముందుకి వేసింది.

జోగమ్మ చలపతికేసి తీక్షణంగా చూసింది. అదేమిటో మొందుకో గుర్తించుకో లేకపోయాడు; గాని “అయితే నా తాళాలు నా కిచ్చేసి మరీ కదులు” అని మాత్రం పురిమాడతను.

అక్కడున్నవారికే కాదు, రెండు తరాలలో ఆయింటి కూడా నిజంగా యిది పురుషే. జగ్గయ్య తండ్రి చని పోయాక, ఆయింటో, నేటివరకూ మళ్ళీ అంత ఝాంకారమైన మొగకేక వినపడలేదు.

అది విని జగ్గయ్య కొత్త ప్రపంచంలో పడ్డ ట్టయి పోయాడు. “ఏమిటీ?” అని తిరగబడి చూశాడు వెంకట చలం. పూర్ణమ్మకి చలపతి మొగంమ్మిద పూర్తిగా కొత్తవాలకం కనపడింది.

ఆ పురుషుని జోగమ్మ నెమిలే అయిపోయింది.

తొడ చరిచి, పంజా చాపుతూ ప్రతి మల్లుడు

శ్రీహన సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

“ఓ — రా” అంటూ పిలిస్తే వీరుడైనవాడి కెలా వుంటుందో యీకేక బుచ్చమ్మ కలా వుంది.

దాంతో, రుస రుస లాడుతూ, మొలలో వున్న తాళాలగుత్తి కైజారు లాగినట్టు తీసి, నిప్పులు కక్కుతూ చూస్తూ వెనక్కి విసిరేసి, మళ్ళీ నిర్లక్ష్యంగా ముందుకి అడుగు వేసిం దామె.

అప్పు డిక బాగుండదని పూర్ణమ్మ ఆమె కడ్డం వెళ్ళి రెక్క పట్టుకుంది. వెంకటచలం కూడా దగ్గిరికి వెళ్ళి “యిప్పు డేం వచ్చిందని వెళ్ళిపోతావా?” అని అడిగాడు. ఎదురుగా వుండి తానురుకోడం బాగుండదని మెల్లిగా గదిలోకి జారుకుంది జోగమ్మ.

ఇక వూరుకుంటే మాట మీద పడిపోతుం దని, జగ్గయ్య, మూట వుళాక్కోపోయాడు; కాని బుచ్చమ్మ అందర్నీ విదాళించి కొట్టి “అందరి పాలూ పొంగాయి కదా ?” అంటూ మూట విడిపించుకుంది.

దాంతో జగ్గయ్య మనస్సు పూర్తిగా విరిగిపోయింది. “వెళ్ళిపోనివ్వండి” అంటూ వెనక్కి తగ్గేశా డతన్న,

“తొందరపడకు నా మాట విను. అల్లరిపడిపోతావు సుమా” అంటూ వెంకటచలం కూడా తప్పుకున్నాడు. పూర్ణమ్మ “వెనక్కి రావమ్మా వెరిపిల్లా” అంది.

కాని, బుచ్చమ్మ, యెవర్నీ, యెండుకూ లెక్క చెయ్యక “ఎంతలేసి ముండ లయినా పున్నారు భూమ్మీద. నా పుసురు తగలదూ? ఈపీనుగులు ముంచుకి వస్తారా?” అంటూనే వైక్క అంగలో వీధిలోకి వెళ్ళిపోయింది.

వాకట్లలో యిది యిలా జరుగుతూ వుండగా. గభీ మని గదిలోకి చక్కావెళ్ళి, లోగుమ్మంలో నుంచుని చెవులోర చేసుకుని పున్న జోగమ్మని “చూసుకో నా మజా” అంటూ అమాంతంగా యెత్తి కుదేసి, మళ్ళీ వాకట్లలోకి చక్కావచ్చాడు చలపతిరావు.

౩౨

రెండుమూడు నిమిషాల సే వెవరూ అధరస్పృహం అయినా చెయ్యలేదు.

తరవాత జగ్గయ్య “భావగారూ! నా అదృష్టం యిలా వుంది. ఏం లేదని యేం పోయిం దని యీ అల్లరి? కడుపు చించుకుంటే కాళ్ళమీద పడుతుంది, యేం చెప్ప కోనూ? ఆవిడ నన్ను విడిచిపెట్టేసి వెళ్ళిపోయినా యిక నా కేలోటూ వుండ దనుకున్నాను; కాని యిది అంత కంటే యెక్కువది. అంతా చూశారు కదా? ఇక మీకు

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

నే నేమీ చెప్పనక్కర్లేను. వెంటనే యీవూరు బదిలీ చేయించుకోండి” అన్నాడు.

దానికి వెంకటచలం “ఈదురదృష్టం మాది కాని మీదికాదు. ఏం నలుగురున్నారనీ? మాచిట్టితల్లికి వైక్కగా నొక్క ఆడబడుచు. ఆమె కేనా వైక్క తమ్ముడు. ఆపైని తల్లి లేకపోవడం. మాలమ్మాయిని దిద్దుతూ తాను పైనుండి చక్రం తిప్పుతూ వుంటే యెంత బాగుండిపోవునూ?” అనగా, పూర్ణమ్మ మండువా దాటి వచ్చి “మేమీ వూరికి బదిలీ చేయించుకున్నా మాయింట్లో మామానాన మేమూ, మీయింట్లో మీ మానాన మీరూవుండి, వస్తూపోతూ వైకళ్యకి వైక రాసరా అవుతూ వుంటే యెంత అందంగా వుండు నన్నయ్యగారూ? తనకి మే మేమి లోటు చేశామూ? ఏమి అపకారం మాత్రం చేశామూ? “అనుగు పెట్టి అత్తగారికి నూక లేకుండా చేసిం” దని నాటికి నాడూ నా కూతుర్ని అల్లరిపెట్టింది. “కాపరానికి రావడం తరవాయిగా ఆడబడుచుని లేవ గొట్టిం” దని నేటికి నేడూ గోలపెడుతుంది. మా కి ప్రారబ్ధం యేమిటండీ? పోనీ, మాపిల్లవల్ల యేమేనా. తప్పుంటే, మేము దగ్గరే వున్నాము కదా, వివరించి చెప్ప గూడదు టండీ? పోనీ మీతో చెప్పి మమ్మల్ని “ఛీ”

అనిపించకూడదు టండీ? అదీ కాక : మేమిక్కడ వుండ గానే యిలా చెయ్యాలా?" అంటూ చాలాచాలా నొచ్చుకుంది.

జగ్గయ్య వారిద్దరికేసీ తిరిగి “పూరుకోం” డన్నట్టు మొదట తలా, చెయ్యి పూపాడు. తరవాత చలపతిని చూసి “యేం నాయనా, తాళాలు తీసుకున్నావు కాదేం? విసిరి పారేసిందని కోపమా?” అంటూ తాళాల గుత్తి తీసి “నాయనా, ఇది నాది కాదు నీయిల్లు. యజమానివి నువ్వు. ఇవిగో నీ తాళాలు నువ్వు పుచ్చుకో; కాని నువ్వు అమాయకుడవు. ఇంకా వ్యవహారజ్ఞానం సంపాదించు కున్నావు కాదు. ఇప్పు డేనా జాగ్రత్తపడు. నీమామగారు సరసులు, సకలమూ తెలిసివారు. పైగా, నాలింగే నీమీదే ప్రాణాలు పెట్టుకుని వున్నవారు. వారు చెప్పి నట్టు విని బాగుపడు. ముందు తాళాలు నీ పెళ్లాం దగ్గర దాచు. మీ రిద్దరూ కలిసి పెత్తనం చేసుకోండి. నాకు కావలసింది యిక గుప్పె డన్నం ” అంటూ గుత్తి కొడుకు చేతి కిచ్చాడు.

ఒక్క ఊణం యెవరూ మాట్లాడలేదు.

తరవాత “వస్తానని నమ్మబలికి మాసూరిశాస్త్రి సమ

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

యానికి వచ్చాడు కాదు” అంటూ జగ్గయ్య వీధిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

“ఏం చెప్పా అందరూ పూరుకున్నారా?” అనుకుంటూ జోగమ్మ వాకట్లోకి వచ్చింది.

వెంటనే “నీ దగ్గర వుంచు” అని తాళా లామె చేతిలో పెట్టాడు చలపతి. తల్లి యింగితంకనిపెట్టి జోగమ్మ “నా దగ్గి రేమిటండీ? నా కేమి తెలుసునండీ? మీ దగ్గిరే వుంచండి” అని చెబుతూ మళ్ళీ యిచ్చెయ్యబోయింది; కాని చలపతి అత్తగారికేసీ, మామగారి కేసీ చూస్తూ “వద్దు నీ దగ్గిరే వుండనియ్యి” అని చెప్పి, వెళ్ళి, మామగారికి దగ్గరగా బల్లమీద కూచున్నాడు.

దానిమీద వెంకటచలం అంకుకుని “నీ మామగారు నీ కిమ్మన్నారు, నీ మొగుడు నీ కిచ్చాడు. అంటే నీ మీద యెంత పూచీ వుందో తెలుసుకున్నావా? కనుగలిగి మనులుకోమ్మా” అని కూతురికి చెప్పి “పెరిపిల్ల, తన ధోరణేకాని వైకళ్యమాట వినిపించుకోను. కన్న తండ్రి కంటేనూ, తోడబుట్టిన తమ్ముడి కంటేనూ, మరుదులు వుద్ధరిస్తారా?” అంటూ చలపతికేసీ ప్రశ్నార్థకంగా చూశాడు.

“ఎంత పని చేసి దోయీ మీ అక్కా?” అంటూ

మెల్లిగా బల్లదగ్గరికి వెళ్ళి పూర్ణమ్మ కూడా చలపతిని పలకరించింది.

33

ఎగిరెగిరిపడుతూ మంటింటి దొడ్లోకి వెళ్లి, పక్కయింటి కేసి చూస్తూ “అక్కయ్యగారూ” అంటూ ఆత్రంగా పిలిచింది జోగమ్మ.

జవాబు రాలేదు.

“సోదెమ్మక్కయ్యగారూ” అని మళ్ళీ కొంచెం, గట్టిగా పిలిచింది దామె.

“ఆ”

“ఎక్కడున్నా రండీ?”

“వచ్చే వచ్చే.....చెల్లాయీ”

“నేనే నండీ”

“ఏం తల్లీ?”

“నేను రమ్మన్నప్పడు మాయింటికి వస్తా నన్నారు మీరు. ఇదిగో నేనే పిలుస్తున్నాను మరి. తొరగా— నుంచున్న పాళంగా రావాలి”

సోదెమ్మకి, జోగమ్మ పిలుపులో కంటే చిటికెల్లో ప్రేమా, ఆదరమూ యెక్కువగా కనపడ్డాయి;

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

అందు కానందిస్తూ “కందుకూరివారి యింటి యజమానురాలే నన్ను పిలుస్తున్నదీ ?” అని అడిగిందామె.

“వ్రా—క్ష్ దెబ్బని”

“ఎన్నాళ్ళ కెన్నాళ్ళకీ ? ఏం జరిగిందేమిటి చెల్లీ ?”

“భామ వెళ్ళిపోయిందండీ”

“నిజం—గ్నా ?”

“నిజంగానే నండీ”

“ఎక్కడి కమ్మా ?”

“అత్తవారింటికి”

“అయ్యో, దీని కడు పుడక, యెంత సేపయిందీ ?”

“ఇప్పుడిప్పుడే వెళ్ళింది. ఈపాటికి మళ్ళపు తిరుగుతుందండీ”

“అదేమి టమ్మా ?”

“అక్కడ రెండు గదులు కేటాయించారు ట కాదూ తన కోసం ?”

“అయితే ?”

“అక్కడ వుంటుందన్నమాట”

“మరిదిగారి యింటో వంటలక్క—”

“అ—న్నమాట. మీరు సరిగ్గా చెప్పా రక్కయ్య గారూ”

“ఇలాంటివాళ్ళ బతుకు చివరి కంటే; కాని చోద్యం గానే వుంది చెల్లాయీ”

ఈసమయంలో పూర్ణమ్మ గబగబా వచ్చి “తాళాల మాట చెప్పకునుమా ఆవిడతోటీ” అంటూ కళ్ళు తిప్పు కుంటూ మెల్లిగా చెప్పింది.

“అలాగే” అన్నట్టు తల వూపింది జోగమ్మ.

తన మాట మీద మళ్ళీ మాట రాకపోగా “అస, లిప్పు డేం వచ్చి యింత గొడవ పెరిగింది చెల్లీ?” అని అడిగింది సోదెమ్మ.

“కథ అంతా చెబుతా, నలా రండి తొరగాను” అని బదులు చెప్పి జోగమ్మ వాకట్లోకి వుడాయించింది.

“అమ్మాయిగారూ” అంటూ పూర్ణమ్మ అందుకుంది.

“పిన్నిగారూ”

“విన్నారా?”

“చూశారా?”

“ఎంత రాగతనం వుంది మామ్మా?”

“మీ రేం చూశారు పిన్నిగారూ?”

“అలా వస్తున్నారు కారూ?”

“వస్తున్నా”

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

“నేనూ రానా?” అని సోదెమ్మ చెల్లెలు.

“వస్తే రా” అని సోదెమ్మ.

“వా రెవరూ, చిన్నమ్మాయా?” అని పూర్ణమ్మ.

“అవునండీ, మా రుక్కమ్మ”.

“తీసుకురండి”

“తీసుకువస్తున్నా.....తొరగా కదలాలి చెల్లీ
తొరగా”

“పీథిలోనుంచే రండి”

“అలాగే, యింకేం భయమూ?”

స్వాగతసత్కారం జరపడానికి పూర్ణమ్మ వాకట్లోకి
బయలుదేరింది.

హెర్, హై నెస్, మహారాణీ సాహేబా, శ్రీ శ్రీ శ్రీ
పీసపాటి సోదెయ్యమ్మాదేవిగారి ప్రయాణం సందర్భంలో,
రాజలాంఛనంగా, మంటింటి రెక్కతలుపులు రెండు
రెండు ఫిరంగులు వేశాయి.

౧౯౩౧ మార్చి
(సవరణలతో)

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్న కథలు

సంపుటాలుగా అచ్చపుతున్నవి

సంపుటం ౧కి పేజీలు ౧౨౫-౧౫౦	వెల ఆరేసి అణాలు
మొదటి సంపుటం ౧౪౩ పేజీలు	౦—౬—౦
రెండో సంపుటం ౧౪౬ పేజీలు	౦—౬—౦

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్న కథలు

విడివిడిగా అచ్చయివున్నవి

౧ గూడుమారిన కొత్తరికం	౦—౨—౦
౨ కలంపోటు	౦—౨—౬
౩ తల్లిప్రాణం	౦—౨—౬

ఇకముందు విడివిడిగా అచ్చు వెయ్యబడవు. కాలక్రమాన యీమూడూ సంపుటాలు చెయ్యబడతాయి.

శాస్త్రిగారి గ్రంథాలు మరికొన్ని

౧ రక్షాబంధనం డిపెక్టివు నవల	౧—౦—౦
౨ శ్మశానవాటిక ,,	౦—౪—౦
౩ వారకాంత నాటకం	౦—౪—౦
౪ విజయనగర రాజుల కథలు	౦—౨—౦
౫ చీత్తూరు రాజుల కథలు	౦—౩—౦

కలాభివర్ధనీ పరిషత్తు — రాజమండ్రి

కొద్ది రోజుల్లోనే

మేము శ్రీ శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి
 గారివే కాక ఇతర పండిత, కవులవిన్నీ, నాట
 కములు, చిన్నకథలు, నవలలు, విమర్శన
 ములు, ఖండకావ్యములు, చరిత్రలు, సాహిత్య
 గ్రంథములు, పరిశోధక గ్రంథములు మొద
 లైనవి ప్రకటించడం ప్రారంభిస్తాము.
 గ్రంథకర్తల సహకారం కోరుతున్నాము

కలాభివర్ధనీ పరిషత్తు

రాజమండ్రి

